

PŘÍRUČKA

Jak zabránit protiprávnímu profilování dnes a v budoucnu: průvodce

Rukopis této příručky byl dokončen v 2018

Fotografie (titulní strana a v textu, zleva doprava): © stock.adobe.com-Savvapanf Photo

Více informací o Evropské unii je k dispozici na internetu (<http://europa.eu>).

Printed by the Publications Office in Luxembourg

Lucemburk: Úřad pro publikace Evropské unie, 2022

Print	ISBN 978-92-9461-439-1	doi:10.2811/132	TK-06-18-031-CS-C
PDF	ISBN 978-92-9461-424-7	doi:10.2811/23715	TK-06-18-031-CS-N

© Agentura Evropské unie pro základní práva, 2022

V případě jakéhokoliv využití fotografií nebo jiného materiálu, který není chráněn autorskými právy agentury FRA, je třeba požádat o svolení přímo nositele autorských práv.

Jak zabránit protiprávnímu profilování dnes a v budoucnu: průvodce

Obsah

TABULKY A GRAFY	5
AKRONYMY A ZKRATKY	6
ÚVOD	7
1 UVEDENÍ DO PROBLEMATIKY: CO JE TO PROFILOVÁNÍ?	15
1.1. Definice profilování	16
1.1.1. Profilování v kontextu prosazování práva a správy hranic	18
1.1.2. Definice algoritmického profilování	19
1.2. Kdy je profilování protiprávní?	24
1.2.1. Zákaz diskriminace	25
1.2.2. Právo na respektování soukromého života a právo na ochranu osobních údajů	32
1.3. Jaké možné negativní dopady přináší protiprávní profilování pro prosazování práva a správu hranic?	40
1.3.1. Dopad na důvěru v policii a správu hranic a na dobré vztahy s komunitou	41
1.3.2. Účinnost profilování	52
2 ZÁKONNÉ PROFILOVÁNÍ: ZÁSADY A PRAXE	55
2.1. Respektování lidské důstojnosti	57
2.2. Rozumné a objektivní důvody	61
2.2.1. Předcházení předpojatosti	61
2.2.2. Jasně pokyny pro policisty	62
2.2.3. Cílená odborná příprava	64
2.2.4. Rozumné důvody pro podezření: využívání zpravodajských a jiných informací	70
2.2.5. Formuláře pro zastavení a prohlídku za účelem profilování ze strany donucovacích orgánů	79
2.3. Odpovědnost	83
2.3.1. Interní monitorování	85
2.3.2. Kamery připevněné na těle	91
2.3.3. Mechanismy pro podávání a vyřizování stížností	95
3 ALGORITMICKÉ PROFILOVÁNÍ	103
3.1. Rámec ochrany údajů, kterým se řídí algoritmické profilování	106
3.1.1. Údaje musí být zpracovávány za konkrétním účelem	108
3.1.2. Fyzické osoby musí být informovány	110
3.1.3. Uchovávání údajů v bezpečí: záznamy, logy a pravidla uložení	113
3.1.4. Protiprávní zpracovávání je třeba odhalit a předcházet mu	114
3.2. Rozsáhlé databáze pro účely správy hranic a bezpečnosti	119
3.2.1. Minimalizace rizik zpracování údajů v rozsáhlých databázích z hlediska základních práv	123

ZÁVĚR.....	128
PŘÍLOHA	129
POUŽITÁ LITERATURA.....	132

Tabulky a grafy

Graf 1:	Postup algoritmičké profílování v kontextu prosazování práva a správy hranic	22
Graf 2:	Porušení ochrany soukromí a údajů – proces posuzování	38
Graf 3:	Poslední zastavení policíí považované za etnické profílování ze strany osob, které byly zastaveny v uplynulých pěti letech před provedením průzkumu EU-MIDIS II, podle členského státu EU a cílové skupiny (v %)	46
Graf 4:	Kruh sebeaplňujícího se proctví	52
Graf 5:	Tři prvky uctívého kontaktu	59
Graf 6:	Proces a cíle vypracovávání cílené odborné přípravy	65
Graf 7:	Ukazatele považované za užitečné nebo velmi užitečné pro účinné rozpoznání osob, které se pokouší o nelegální vstup do země, než na ně příslušníci promluví (v %)	72
Graf 8:	Kombinace prvků	77
Graf 9:	Prvky nediskriminačního profílování	78
Graf 10:	Prvky interního monitorování	87
Graf 11:	On-line nástroj zobrazující podrobnosti o zastaveních a prohlídkách prováděných v Londýně	90
Graf 12:	Přehled mechanismů pro podávání a vyřizování stížností v členských státech EU	97
Graf 13:	Minimální požadavky na posouzení vlivu	117
Tabulka 1:	Charakteristiky policejní práce na základě konkrétních zpravodajských informací a prediktivní policejní práce	19
Tabulka 2:	Požadavky na ochranu údajů – rozdíly mezi směrnicí o prosazování práva a nařízením GDPR	35
Tabulka 3:	Druhy a vlastnosti pokynů a zapojení zúčastněných stran	63
Tabulka 4:	Určení správného právního rámce v závislosti na účelu zpracování	109
Tabulka 5:	Povinnost poskytovat fyzickým osobám informace o profílování: druh údajů, komunikační prostředky a výjimky	111
Tabulka 6:	Vybrané nástroje EU zahrnující zpracování velkých objemů údajů pro účely správy hranic a prosazování práva	120
Tabulka 7:	Stávající a plánované rozsáhlé informační systémy EU	129

Akronymy a zkratky

CCC	společné hlavní osnovy
DPIA	posouzení vlivu na ochranu osobních údajů
EES	system vstupů/výstupů
EIOÚ	evropský inspektor ochrany údajů
ENISA	Agentura Evropské unie pro bezpečnost sítí a informací
ESLP	Evropský soud pro lidská práva
ETIAS	Evropský systém pro cestovní informace a povolení
EU	Evropská unie
EÚLP	Evropská úmluva o lidských právech
EU-MIDIS	Šetření o menšinách a diskriminaci v Evropské unii
FRA	Agentura Evropské unie pro základní práva
FRONTEX	Evropská agentura pro pohraniční a pobřežní stráž
GDPR	obecné nařízení o ochraně osobních údajů
IT	informační technologie
OBSE	Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě
OHCHR	Úřad vysokého komisaře OSN pro lidská práva
OSN	Organizace spojených národů
SDEU	Soudní dvůr Evropské unie
SIS II	Schengenský informační systém
TCN	státní příslušník třetí země
UNHRC	Rada OSN pro lidská práva
VIS	Vízový informační systém
WP29	pracovní skupina pro ochranu osobních údajů zřízená podle článku 29

Úvod

Technologický vývoj přinesl větší využívání profilování v celé řadě kontextů, včetně marketingu, zaměstnání, zdraví, financí, prosazování práva, ochrany hranic a bezpečnosti. Používání nástrojů pro profilování jako pomůcky pro činnost úředníků donucovacích orgánů a úředníků orgánů správy hranic vzbudilo v uplynulých letech velkou pozornost členských států EU. Profilování je běžné a legitimně používáno úředníky donucovacích orgánů a pohraniční stráže s cílem předcházet trestným činům, vyšetřovat je a stíhat, jakož i s cílem předcházet nedovolenému přistěhovalectví a odhalovat je. Protiprávní profilování však může nalomit důvěru v orgány, zejména v policii, a stigmatizovat některé komunity. To pak může vést k eskalaci napětí mezi komunitami a donucovacími orgány kvůli domněle diskriminačnímu používání profilování.

V tomto průvodci se vysvětluje, co je to profilování, jaké právní rámce je upravují a proč je zákonné provádění profilování nejen nezbytné pro dodržování základních práv, ale také klíčové pro účinný výkon činnosti policie a činnosti v oblasti správy hranic. Tento průvodce rovněž poskytuje praktické pokyny k tomu, jak předcházet nezákonnému profilování v činnosti policie a v oblasti správy hranic. Zásady a postupy uvedené v tomto průvodci jsou doplněny o příklady, případové studie a judikaturu z celé EU i odjinud.

Proč tohoto průvodce potřebujeme?

Profilování vyvolává řadu otázek ohledně základních práv¹. Postupy v oblasti profilování mohou představovat porušení zavedených právních zásad, mimo jiné zásady rovnosti a nediskriminace, a práva na respektování soukromého života a práva na ochranu údajů. Kromě toho byly vzneseny otázky ohledně účinnosti profilování v boji proti protiprávní činnosti, jakož i ohledně možných negativních důsledků pro vztahy mezi orgány (včetně policie a orgánů správy hranic) a komunitami, kterým slouží.

V reakci na tyto obavy zveřejnila Agentura Evropské unie pro základní práva (FRA) v roce 2010 průvodce *Pro efektivnější činnost policie – Pochopení a prevence diskriminačního etnického profilování*. Ten se zaměřil na používání profilování ze strany policie a zejména na výkon pravomocí zastavení a prohlídky. Cílem průvodce bylo poskytnout středně vysoce postaveným úředníkům nástroje pro předcházení diskriminačnímu profilování na základě etnického původu.

Od té doby se díky technickému pokroku značně změnila povaha profilování. Velká část profilování je nyní založena na výsledcích počítačové analýzy velkých souborů údajů. Pokud jde o právní předpisy, reformovaná – a přísnější – pravidla ochrany údajů, která platí v celé EU od května 2018, stanovila nové normy pro shromažďování, analýzu a používání osobních údajů.

Tento aktualizovaný průvodce bere tyto významné změny na vědomí, vychází z průvodce z roku 2010 a rozpracovává jej tak, aby odrážel novou právní a praktickou situaci. Zaujímá komplexnější přístup k protiprávnímu profilování tím, že začíná:

- profilování v souvislosti se správou hranic,
- diskriminační profilování na základě všech důvodů, včetně státní příslušnosti, věku a pohlaví, nikoliv pouze etnického původu, a
- algoritmické nebo počítačové profilování.

Tato verze z roku 2018 rovněž obsahuje nové příklady a případové studie, které mají odrážet změny a inovace v oblasti profilování.

¹ Viz FRA (2018e), s. 85–87; FRA (2017c), s. 88–89 a FRA (2016), s. 83–85.

Kdo by měl průvodce používat?

Tento průvodce je určen především osobám odpovědným za odbornou přípravu úředníků donucovacích orgánů a správy hranic. Může přímo pomáhat úředníkům na středně vysokých pozicích při provádění technik profilování v souladu s právními předpisy. Má za cíl zvýšit porozumění teorii a praxi profilování a konkrétně ukázat, jak může být profilování provedeno v souladu se základními právy.

Průvodce se zabývá profilováním policisty v první linii – například během zastavení a prohlídky – a kontrolou příslušníky pohraniční stráže na hraničních přechodech, konkrétně při rozhodování, zda podrobit danou osobu důkladnější kontrole v „druhé linii“. V oblasti správy hranic jde o pomůcky pro odbornou přípravu pro lektory vyučující podle společných hlavních osnov pro odbornou přípravu pohraniční stráže podle čl. 36 odst. 5 nařízení o Evropské pohraniční a pobřežní stráž (nařízení (EU) 2016/1624).

Průvodce se také zabývá profilováním na základě analýzy velkých souborů údajů, včetně těch, které jsou upraveny právem EU. Profilování v jiných situacích, jako je profilování prováděné v soukromém sektoru pro obchodní účely, do záběru tohoto průvodce nespadá. Agentura FRA provádí další výzkum tohoto tématu.²

Jak průvodce používat

Tento průvodce nabízí přehled hlavních zásad a postupů v oblasti profilování v kontextu prosazování práva a správy hranic. Je možné jej přečíst jako celek, nebo použít jako referenční materiál na podporu činnosti v rámci odborné přípravy.

Průvodce má tři kapitoly. V kapitole 1 se vysvětluje pojem profilování, objasňuje se, kdy se profilování stává protiprávním, a popisuje se jeho možný negativní dopad na jednotlivce, komunity a na výkon policejních pravomocí a pravomocí v oblasti správy hranic. V kapitole 2 se podrobně popisují zásady a postupy, kterými by se měli řídit úředníci donucovacích orgánů a příslušníci pohraniční stráže při provádění zákonných činností v oblasti profilování. V kapitole 3 se pak pozornost zaměřuje na algoritmické profilování. Vzhledem k tomu, že postup v této oblasti není tolik rozpracován, obsahuje tento oddíl méně konkrétních příkladů. Namísto toho představuje hlavní rizika pro základní práva spojená s počítačovým profilováním a stanoví hlavní právní

2 Viz projekt agentury FRA zaměřený na umělou inteligenci, data velkého objemu a základní práva ([Artificial Intelligence, Big Data and Fundamental Rights](#)).

požadavky podle obecného nařízení o ochraně osobních údajů (nařízení GDPR) a směrnice o prosazování práva.

Na různé aspekty průvodce upozorňuje řada vizuálních prvků. Klíčové body shrnují hlavní sdělení a jsou zvýrazněny ve žlutých rámečcích. Světle modré rámečky zdůrazňují hlavní aspekty právního rámce a zelené rámečky uvádějí praktické příklady. Jiné rámečky upozorňují na významné skutečnosti k zamýšlení, na případové studie a na příklady z judikatury. Navzdory úsilí o diverzifikaci případových studií pochází velmi vysoké množství příkladů ze Spojeného království. Důvodem je to, že se Spojené království zabývá protiprávním profilováním od 80. let 20. století, zatímco jiné členské státy určily postupy protiprávního profilování až později. To znamená, že Spojené království si vypracovalo rozsáhlejší a déle zavedené politiky a postupy v této oblasti, z nichž je možné čerpat příklady.

Jak byl průvodce vypracován?

Agentura FRA uspořádala setkání s odborníky z různých oborů, kteří s agenturou projednali počáteční podobu tohoto průvodce a přispěli k vypracování konečného produktu.

V této souvislosti by agentura FRA ráda poděkovala odborníkům z Úřadu vysokého komisaře OSN pro lidská práva (OHCHR), Evropské agentuře pro pohraniční a pobřežní stráž (FRONTEX), Úřadu pro demokratické instituce a lidská práva (ODIHR) v rámci Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě (OBSE), organizaci Amnesty International, Evropské síti proti rasismu (ENAR), Mezinárodnímu středisku pro rozvoj migrační politiky (ICMPD), institutu FIZ Karlsruhe, společnosti Leibniz Institut für Informationsinfrastruktur GmbH, síti European Digital Rights, iniciativě Open Society Initiative for Europe a zástupcům francouzského veřejného ochránce práv, nizozemských, dánských a rakouských policejních sborů a polské pohraniční stráže za jejich cennou zpětnou vazbu během vypracovávání tohoto průvodce.

Shrnutí hlavních bodů

1. Chráněné charakteristiky nikdy nemohou být jediným základem profilování

- Profilování zahrnuje **třídění osob** podle jejich charakteristik.
- Chtějí-li donucovací orgány a orgány správy hranic shromažďovat a zpracovávat **osobní údaje**, musí zajistit, že shromažďování a zpracování údajů má právní základ, validní legitimní cíl a je nezbytné a přiměřené.
- **Chráněné charakteristiky**, například rasa, etnický původ, pohlaví nebo náboženství, mohou patřit k faktorům, které donucovací orgány a příslušníci pohraniční stráže zohledňují při výkonu svých pravomocí, ale **nemohou být jediným ani hlavním důvodem pro vyčlenění jednotlivce**. (Pro více informací o „chráněných charakteristikách“ viz oddíl 1.2.1.).
- Profilování, které je založeno výhradně nebo hlavně na jedné nebo více chráněných charakteristikách, představuje přímou diskriminaci, a proto je **v rozporu s právy a svobodami jednotlivce** a je **protiprávní**.

2. Každý kontakt s osobami by měl být uctivý, profesionální a informativní

- **Kvalitní kontakt** sám o sobě nevede k odstranění profilování na základě předpokladů, ale zajišťuje větší pravděpodobnost, že tento kontakt bude úspěšný, a omezí možný negativní dopad toho, že je člověk zastaven policistou nebo příslušníkem pohraniční stráže. V oblasti správy hranic je profesionální a uctivé chování výslovně označeno za právní povinnost.
- **Profesionální a uctivé chování** vede obecně k tomu, že se zvyšuje spokojenost dané osoby s tímto kontaktem.
- **Vysvětlení důvodů pro zastavení** dané osobě pomůže zvýšit důvěru veřejnosti v policii a v činnosti týkající se správy hranic a snižuje vnímání profilování založeného na předsudcích.
- Úcta a zdvořilost však **nikdy neospravedlňují protiprávní hraniční kontroly nebo zastavení a prohlídku**.

3. Profilování by mělo být založeno na objektivních a rozumných důvodech

- Zastavení a předání k hraniční kontrole v druhé linii musí, má-li být zákonné, **být založeno na rozumných a objektivních důvodech** k podezření.

- Osobní charakteristiky mohou být použity jako legitimní faktory pro profilování. Aby se však nejednalo o diskriminaci, **musí rovněž existovat rozumné důvody k podezření** i na základě jiných informací, než jsou chráněné charakteristiky.
- Větší pravděpodobnost **objektivity** je u donucovacích opatření a opatření v oblasti správy hranic založených na **konkrétních a aktuálních zpravodajských informacích**.
- Klíčové je, že rozhodnutí zastavit danou osobu nebo ji předat k hraniční kontrole v druhé linii by **nemělo být založeno výlučně na pocitu daného úředníka** ohledně této osoby, protože u takového rozhodování by hrozilo, že bude založeno na předpojatosti, stereotypech a/nebo předsudcích.

4. Protiprávní profilování má negativní dopad na činnost policie a správu hranic

- **Protiprávní profilování podkopává důvěru v policii a v příslušníky pohraniční stráže.** Může vést ke zhoršení vztahu mezi policií / příslušníky pohraniční stráže a mezi příslušníky menšinových a jiných komunit, kterým může připadat, že jsou vyčleňováni. Tento pocit křivdy může vést k tomu, že někteří jednotlivci a skupiny ztratí důvěru v policii a jiné orgány, což může vést k omezení oznamování trestných činů policii a k menší spolupráci s orgány. Orgány pak mohou nahlížet na některé skupiny s podezřením, což může vyvolat více případů protiprávního profilování.
- **Protiprávní profilování snižuje účinnost profilování,** protože četnost, s jakou jsou jednotlivé osoby zastavovány, ať již policií, nebo na hranicích, nemusí nutně odpovídat míře páchaní trestných činů v různých skupinách.
- Existuje riziko **sebenaplňujícího se proocvtví,** kdy se na menšinovou skupinu policie nebo příslušníci pohraniční stráže neúměrně zaměřují, což vede k většímu počtu zadržení nebo kontrol na hranicích.

5. Protiprávní profilování má právní a finanční důsledky a za ně nesou odpovědnost úředníci

- Úředníci v oblasti prosazování práva a správy hranic jsou **odpovědní** za to, že profilování nepřekročí hranice právních předpisů.
- **Shromažďování spolehlivých, přesných a včasných údajů** je klíčové pro zajištění odpovědnosti.
- **Účinný mechanismus pro podávání a vyřizování stížností** může odrazovat od zneužití pravomocí a zároveň pomoci zajistit a obnovit důvěru veřejnosti v činnost policie a orgánů správy hranic.

- **Setkání za účelem poskytnutí zpětné vazby se zástupci veřejnosti** (s cílem vyslechnout jejich stanoviska, diskutovat o profilování a shromažďovat zpětnou vazbu k činnostem) nabízí příležitost poučit se o důležitých aspektech a zlepšit činnosti v oblasti profilování.

6. Algoritmické profilování musí respektovat zvláštní záruky ochrany údajů

- Při vývoji a používání algoritmického profilování mohou být v každém kroku procesu zaneseny **předpojatost**. Aby se tomu předešlo a aby se zabránilo následnému možnému porušení základních práv, **měli by odborníci na IT i úředníci interpretující údaje dobře rozumět základním právům**.
- Zásadní význam má používání **spolehlivých údajů**. Vkládání údajů, které odrážejí stávající předpojatosti nebo vycházejí z nespolehlivých zdrojů, do algoritmu povede k předpojatým a nespolehlivým výsledkům.
- Algoritmické profilování musí být **legitimní, nezbytné a přiměřené**.
- Zpracování údajů musí mít **konkrétní účel**.
- Fyzické osoby mají **právo na informace** spočívající v tom, že musí obdržet informace o osobních údajích, které jsou shromažďovány a ukládány, informace o zpracování a jeho účelu a o svých právech.
- Údaje by měly být **shromažďovány, zpracovávány a ukládány bezpečně**. Očekává se, že orgány povedou záznamy o činnostech zpracování (včetně záznamů o tom, co se s údaji provádí) a protokoly, které se jich týkají (včetně informací o osobě/osobách, které mají přístup k údajům).
- Protiprávnímu zpracování údajů je třeba **předcházet a odhalovat** je: 1) prostřednictvím předchozího posouzení vlivů a 2) prostřednictvím používání nástrojů na ochranu soukromí, které jsou „záměrně“ zabudovány do algoritmu.

Relevantní internetové stránky

Evropská unie

Soudní dvůr Evropské unie (SDEU): <http://www.curia.eu>

Právní předpisy EU: <http://eur-lex.europa.eu/>

Agentura Evropské unie pro základní práva (FRA): [http:// fra.europa.eu](http://fra.europa.eu)

Evropský parlament: <http://www.europarl.europa.eu>

Rada Evropy

Výbor ministrů Rady Evropy: <http://www.coe.int/cm>

Evropský soud pro lidská práva (ESLP): <http://www.echr.coe.int>

Organizace spojených národů

Úřad vysokého komisaře OSN pro lidská práva (OHCHR): <http://www.ohchr.org>

Boj proti diskriminaci

Evropská komise proti rasismu a nesnášenlivosti (ECRI): <http://www.coe.int/ecri>

Evropská síť vnitrostátních orgánů pro rovné zacházení (Equinet): <http://www.equineteurope.org/>

Vnitrostátní orgány pro rovné zacházení: <https://equineteurope.org/members-map/>

Ochrana údajů

Evropský inspektor ochrany údajů (EIOÚ): <https://edps.europa.eu/>

Evropský sbor pro ochranu osobních údajů (EDPB): <https://edpb.europa.eu>

Vnitrostátní úřady pro ochranu osobních údajů: https://edpb.europa.eu/about-edpb/board/members_en

Prosazování práva

Síť nezávislých orgánů zabývajících se stížnostmi na policii (IPCAN): <https://ipcan.org/>

Agentura Evropské unie pro vzdělávání a výcvik v oblasti prosazování práva (CEPOL): <https://www.cepol.europa.eu/>

Agentura Evropské unie pro spolupráci v oblasti prosazování práva (EUROPOL): <https://www.europol.europa.eu/>

Správa hranic

Evropská agentura pro pohraniční a pobřežní stráž (FRONTEX): <https://frontex.europa.eu/>

Evropský podpůrný úřad pro otázky azylu (EASO): <https://www.easo.europa.eu/>

Rozsáhlé databáze

Evropská agentura pro provozní řízení rozsáhlých informačních systémů v prostoru svobody, bezpečnosti a práva (eu-LISA): <https://www.eulisa.europa.eu/>

1

Uvedení do problematiky: Co je to profilování?

V této kapitole se popisuje, co se rozumí profilováním, a vysvětlují se hlavní základní práva, která mohou být dotčena. Představuje se zde profilování v kontextu donucovacích činností a činností v oblasti správy hranic tím, že se zkoumají tři zásadní prvky:

- pojem profilování a jeho použití donucovacími orgány a orgány správy hranic. Tento oddíl rovněž představuje některé z dalších druhů profilování,
- nejdůležitější zásady základních práv, které musí být dodržovány, má-li být profilování prováděno v souladu s právními předpisy, konkrétně pak zásadu nediskriminace a právo na respektování soukromého života a právo na ochranu údajů,
- případné negativní dopady profilování, včetně možných důsledků pro fyzické osoby a pro vztahy s komunitami a důvěru v policii a orgány správy hranic.

1.1. Definice profilování

Klíčové body

- Profilování zahrnuje **třídění osob** podle jejich vyvozených charakteristik.
- V kontextu prosazování práva a správy hranic existují dva hlavní účely profilování: **identifikovat známé osoby na základě zpravodajských informací týkajících se konkrétní osoby** a jako **metoda predikce** k identifikaci „neznámých“ osob, které mohou být předmětem zájmu donucovacích orgánů a orgánů správy hranic. Oba účely mohou zahrnovat vědomé či nevědomé předpojatosti, které mohou vést k diskriminaci jednotlivce.
- Činnosti v oblasti profilování prováděné příslušníky pohraniční stráže a příslušníky donucovacích orgánů mohou být ovlivněny předpojatostmi, které vycházejí buď z jejich individuálních, nebo institucionálních zkušeností. Tyto předpojatosti mohou být vstupem pro hodnocení profilování a toto hodnocení měnit, což bude mít vliv jak na zákonnost, tak na účinnost činnosti policie.
- Stereotypy mohou odrážet určitou statistickou pravdu. Avšak i v těchto případech **zůstávají problematické**, pokud mají za následek to, že je k určité osobě přistupováno jako k členu určité skupiny, a nikoliv na základě její individuální situace.
- Při vývoji a používání algoritmičké profilování **mohou být v každém kroku procesu zaneseny předpojatosti**. Aby se tomu předešlo a aby se zabránilo následnému možnému porušení základních práv, měli by odborníci na IT, kteří navrhují algoritmy, i úředníci shromažďující a interpretující údaje dobře chápat základní práva a to, jak je použít v daném kontextu.

Profilování zahrnuje **třídění osob** podle jejich osobních charakteristik. Tyto charakteristiky mohou být „neměnné“ (jako je věk nebo výška) nebo „proměnné“ (jako je oblečení, zvyky, preference a jiné prvky chování). Profilování zahrnuje vytěžování údajů, při kterém jsou fyzické osoby tříděny „**na základě některých svých pozorovatelných charakteristik s cílem dovodit (s určitou mírou chybovosti) jiné charakteristiky, které pozorovatelné nejsou**“.³

Postupy profilování se používají k:

- získávání poznatků analýzou stávajících údajů za účelem vyvození domněnek o dané fyzické osobě. Využívají se zkušenosti z minulosti a statistické analýzy s cílem stanovit korelace mezi určitými charakteristikami a konkrétními výstupy nebo chováním,

3 Dinant, J.-M., Lazaro, C., Pouillet, Y., Lefever, N. a Rouvroy, A. (2008), s. 3.

- podpoře procesů rozhodování prostřednictvím využití těchto korelací k rozhodování o tom, jaká přijmout opatření.

Tím se z profilování stává účinný nástroj pro příslušníky donucovacích orgánů a pohraniční strážě. To však obnáší určitá významná rizika:

- Profilování vytváří obecné korelace, které nemusí platit pro každého jednotlivce. Každý konkrétní jednatel může být „výjimkou z pravidla“.
- Profily mohou vytvářet nesprávné korelace, a to jak pro konkrétní fyzické osoby, tak pro skupiny.
- Profily mohou vytvářet škodlivé stereotypy a vést k diskriminaci.
- Některé stereotypy mohou odrážet statistickou pravdu. Avšak i v těchto případech zůstávají stereotypy problematické, pokud mají za následek to, že je k určité osobě přístupováno jako k členu skupiny, nikoliv k jednotlivci.

Příklady

Možné zkreslené profilování

Předpoklad, že „ženy žijí déle než muži“, vychází z faktického výzkumu, avšak každý konkrétní muž může žít déle než každá konkrétní žena. Proto rozhodování týkající se žen na základě této domněnky s sebou nese riziko, že dojde v každém jednotlivém případě ke zkreslení, přičemž předpoklad bude platit pouze v průměru.

Fyzické osoby mohou dovolit své rodině nebo přátelům, aby používali jejich osobní vozidlo, čímž se stává nespolehlivým každý profil rizikového chování řidičů založený na vlastníkovi daného osobního vozidla.

1.1.1. Profilování v kontextu prosazování práva a správy hranic

Profilování je běžně a legitimně používáno úředníky donucovacích orgánů a pohraniční stráže s cílem předcházet trestným činům, vyšetřovat je a stíhat, jakož i s cílem předcházet nedovolenému přistěhovalectví a odhalovat je.

Profilováním se rozumí „jakákoli forma automatizovaného zpracování osobních údajů spočívající v jejich použití k hodnocení některých osobních aspektů vztahujících se k fyzické osobě, zejména k rozboru nebo odhadu aspektů týkajících se jejího pracovního výkonu, ekonomické situace, zdravotního stavu, osobních preferencí, zájmů, spolehlivosti, chování, místa, kde se nachází, nebo pohybu“⁴. Výsledky tohoto zpracování údajů se používají jako pomůcky pro správu hranic a činnosti donucovacích orgánů, jako jsou zastavení a prohlídka, zadržení, odepření vstupu do určitých oblastí nebo předání k důkladnější „kontrolě v druhé linii“ na hranicích. Profilování se využívá ke dvěma hlavním účelům:

- identifikovat jednotlivce na základě konkrétních zpravodajských informací. K tomu se používá profil vyjmenovávající charakteristiky konkrétních podezřelých na základě důkazů shromážděných o konkrétní události,
- jako prediktivní metoda k identifikaci „neznámých“ osob, které mohou být předmětem zájmu donucovacích orgánů a orgánů správy hranic. To je založeno na analýze údajů a informovaných domněnkách vyplývajících ze zkušenosti. V ideálním případě se prediktivní metody zaměřují na chování. V praxi se však důraz neklade (pouze) na chování, ale na viditelné tělesné charakteristiky, jako je věk, pohlaví nebo etnický původ.

V [tabulce 1](#) je uvedeno porovnání klíčových charakteristik těchto dvou druhů profilování v souvislosti s činností policie.

4 [Směrnice Evropského parlamentu a Rady \(EU\) 2016/680 ze dne 27. dubna 2016 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů příslušnými orgány za účelem prevence, vyšetřování, odhalování či stíhání trestných činů nebo výkonu trestů, o volném pohybu těchto údajů a o zrušení rámcového rozhodnutí Rady 2008/977/SVV](#), Úř. věst. L 119 (směrnice o prosazování práva), čl. 3 bod 4).

Tabulka 1: Charakteristiky policejní práce na základě konkrétních zpravodajských informací a prediktivní policejní práce

	Policejní práce na základě konkrétních zpravodajských informací	Prediktivní policejní práce
Kontext	Byl spáchán trestný čin nebo byl vydán záznam ohledně konkrétní osoby	Nebyl spáchán žádný trestný čin ani nebyl vydán záznam ohledně konkrétní osoby
Přístup	Reaktivní	Proaktivní
Účel	Zadržet podezřelý(ho)	Předvídat, kde a kdy může dojít k trestnému činu nebo kdo se může pokusit o protiprávní vstup do země
Použité údaje	Zvláštní zpravodajské informace o případu („individuální profil“)	Obecné zpravodajské informace o několika případech
Typ postupu	Postup založený na datech se kombinuje s postupy prováděnými lidmi	Především postup založený na datech („analýza rizik“)

Zdroj: FRA, 2018

Oba druhy profilování mohou být protiprávní, pokud se neprovádějí v souladu s konkrétními zárukami, včetně toho, že profilování má cíl a přiměřené odůvodnění. V kapitole 2 a v kapitole 3 se uvádějí praktické informace, jak zajistit, aby profilování bylo v souladu s předpisy a zároveň s lidskými právy.

1.1.2. Definice algoritmického profilování

Rychlý technologický vývoj zapříčinil, že se profilování stále více zakládá na využití údajů uložených v databázích a systémech informačních technologií (systémech IT). Algoritmické profilování používá různé techniky k profilování lidí na základě korelací a vzorů v údajích. Algoritmické profilování umožňuje úředníkům v oblasti prosazování práva a správy hranic cílit na jednotlivce nebo konkrétní skupiny, které na základě analýzy údajů představují určité riziko.

Algoritmické profilování vyvolává důležité otázky týkající se základních práv, jako je potenciální diskriminace a porušování práv na respektování soukromého života a na ochranu údajů. Tento oddíl průvodce se zaměřuje na to, jak mohou úředníci v oblasti prosazování práva a správy hranic při své každodenní činnosti používat údaje a nakládat s nimi v souladu se zásadami základních práv.

Zpracování osobních údajů: co k uvádějí právní předpisy?

Právní normy pro zpracování osobních údajů za účelem sestavení profilů jsou stanoveny v právním rámci EU týkajícím se ochrany údajů. Podle čl. 4 bodu 4 obecného nařízení o ochraně osobních údajů (GDPR) i podle čl. 3 bodu 4 směrnice o prosazování práva se rozumí „profilováním“ jakákoli forma automatizovaného zpracování osobních údajů spočívající v jejich použití k hodnocení některých osobních aspektů vztahujících se k fyzické osobě, zejména k rozboru nebo odhadu aspektů týkajících se jejího pracovního výkonu, ekonomické situace, zdravotního stavu, osobních preferencí, zájmů, spolehlivosti, chování, místa, kde se nachází, nebo pohybu“.

V čl. 22 odst. 1 nařízení GDPR se uvádí, že profilování může být přijatelné pouze tehdy, pokud rozhodnutí není založeno výhradně na automatizovaném zpracování a nemá právní účinky pro fyzické osoby, kterých se významně dotýká.

Profilování spadající do působnosti směrnice o policii (viz [oddíl 3.1](#) o algoritmickém profilování a ochraně údajů) by se mělo řídit čl. 11 odst. 3 směrnice o prosazování práva. Stanoví, že „[p]rofilování, které vede k diskriminaci fyzických osob na základě zvláštních kategorií osobních údajů uvedených v článku 10*, je v souladu s právem Unie zakázáno.“

* „Zvláštními kategoriemi osobních údajů“ jsou „osobní údaje, které vypovídají o rasovém či etnickém původu, politických názorech, náboženském vyznání či filozofickém přesvědčení nebo členství v odborech, a zpracování genetických údajů, biometrických údajů za účelem jedinečné identifikace fyzické osoby, údajů o zdravotním stavu nebo údajů o sexuálním životě či sexuální orientaci fyzické osoby“. Viz směrnice o prosazování práva, čl. 10 odst. 1.

Metoda, která se používá k vytváření profilů pro algoritmické profilování, se podobá technice označované jako „**behaviorální analýza**“, při které se vyvozují souvislosti mezi některými charakteristikami a vzorci chování. V grafu 1 se znázorňuje, jak mohou být algoritmy použity k predikcím.

Zaostřeno na to, jak se algoritmy používají na podporu rozhodování

S tím, jak se zvyšuje dostupnost a používání údajů, je rozhodování stále častěji usnadňováno nebo nahrazováno metodami prediktivního modelování, které se často označují jako používání algoritmů. Algoritmus je určité pořadí příkazů, které umožní počítači zpracovat vstupní informace do podoby výstupů. Řada algoritmů je založena na statistických metodách a používá techniky, které počítají souvztažnosti mezi různými proměnnými. Například údaje o tom, kolik alkoholu pije skupina lidí, a údaje o očekávané délce života téže skupiny mohou být společně použity k výpočtu průměrného vlivu pití alkoholu na očekávanou délku života.

Výstupem algoritmů je vždy pravděpodobnost, což znamená, že existuje míra nejistoty ohledně vyvozených souvislostí a klasifikací. Například poskytovatelé elektronické pošty používají algoritmy k určení, které zprávy jsou nevyžádané, a ukládají tyto nevyžádané zprávy do složky spam. Algoritmy fungují dobře, ale nejsou dokonalé. Někdy je nevyžádaná zpráva neodhalena a skončí ve složce doručené pošty; jedná se o falešnou negativitu (tj. je nesprávně neurčena jako nevyžádaná). Méně často může filtr nevyžádaných zpráv zachytit legitimní e-mail a umístit jej do složky nevyžádané pošty; jedná se o falešnou pozitivitu.

Pokud budou mít odborníci v praxi základní porozumění tomu, jak algoritmy podporují rozhodování, budou schopni určit a položit správné otázky o možných problémech s používáním algoritmů, včetně jejich potenciálu pro diskriminaci a porušování práv na respektování soukromého života a na ochranu údajů.

Pro více informací viz FRA (2018b).

Graf 1: Postup algoritmického profilování v kontextu prosazování práva a správy hranic

Zdroj: FRA, 2018 (upraveno/převzato z Perry, W. L., et al. (2013), s. 11–15, a Zarsky, T. Z. (2002–2003), s. 6–18)

Vytvoření algoritmů pro predikci je komplexní proces, který zahrnuje řadu rozhodnutí učiněných několika osobami zapojenými do procesu. Pojem sám o sobě neoznačuje pouze pravidla, kterými se řídí počítač, ale také proces shromažďování, přípravy a analýzy údajů. Jedná se o proces prováděný člověkem, který má několik fází, včetně rozhodnutí ze strany vývojářů a manažerů. Statistická metoda je pouze jednou z částí procesu vývoje konečných pravidel používaných pro predikci, klasifikaci nebo rozhodování⁵. V každém případě platí, že způsob shromažďování a používání údajů může být diskriminační.

5 FRA (2018b), s. 4.

Příklad

Má-li být software na rozpoznávání obličeje účinný a přesný, musí mít k dispozici obrovské objemy vstupních fotografií a údajů. Čím více údajů získá, tím přesnější budou jeho závěry. Avšak až dosud tvořily většinu vstupních fotografií pro trénink algoritmu fotografie mužů bělochů a poměrně malý počet žen a/nebo osob jiného etnického původu. Z toho vyplývá, že výstupy vypracované softwarem byly méně přesné a existuje větší pravděpodobnost, že budou nepřesné v případě osob, které patří do těchto skupin. Při používání ze strany úředníků donucovacích orgánů nebo příslušníků pohraniční stráže k profilování lidí a k rozhodování například o jejich zadržení může tato skutečnost zapříčinit chyby s možným vážným dopadem na práva a svobody jednotlivce.

Více informací viz Center on Privacy and Technology at Georgetown Law (2016); a Buolamwini, J., Gebru, T. (2018).

Předpojatost může být zanesena v každém kroku procesu algoritmického profilování. Má-li se předejít diskriminační předpojatosti a porušování práv na ochranu údajů a soukromí, měli by lidé navrhující algoritmy i příslušníci donucovacích orgánů a správy hranic shromažďující a interpretující údaje mít jasné porozumění základním právům a jejich použitelnosti v této situaci.

Zásadní je používání spolehlivých údajů. Při algoritmickém profilování musí být posuzována kvalita údajů s cílem zajistit, aby údaje byly spolehlivé: čím nižší je variabilita, tím vyšší je spolehlivost. Používání údajů, které odrážejí stávající předpojatosti nebo vycházejí z nespolehlivých zdrojů, při vytváření algoritmu povede k předpojatým a nespolehlivým výsledkům. K chybám může dojít i při predikcích na základě údajů.

- Za falešně pozitivní výsledek se označují případy, kdy jsou jednotlivci vyčleněni a podrobeni další kontrole na základě chybné predikce, že představují riziko.
- Za falešně negativní výsledek se označují situace, kdy jednotlivci, kteří představují skutečné riziko v souvislosti s operacemi donucovacích orgánů a správy hranic, nebyli jako takoví systémem identifikováni.

1.2. Kdy je profilování protiprávní?

Klíčové body

- Osobní charakteristiky mohou být použity jako legitimní faktory pro profilování. Aby však profilování nebylo diskriminační, a tudíž protiprávní, musí rovněž existovat rozumné důvody k podezření na základě i jiných informací, než jsou **chráněné důvody**.
 - Mezi chráněné důvody patří pohlaví, rasa, barva pleti, etnický nebo sociální původ, genetické rysy, jazyk, náboženské vyznání nebo přesvědčení, politické názory či jakékoli jiné názory, příslušnosti k národnostní menšině, majetek, narození, zdravotní postižení, věk nebo sexuální orientace.
 - Chráněné důvody mohou být odhaleny, vyvozeny nebo predikovány z jiných osobních údajů.
- Chtějí-li donucovací orgány a orgány správy hranic shromažďovat a zpracovávat **osobní údaje**, musí zajistit, že shromažďování a zpracování údajů má právní základ, validní legitimní cíl a je nezbytné a přiměřené.
 - Osobními údaji se rozumí informace, které je možné použít k přímé či nepřímé identifikaci fyzické osoby, například jméno, identifikační číslo, lokační údaje nebo fyzická, fyziologická, genetická, psychická, ekonomická, kulturní nebo společenská identita dané fyzické osoby.

Použije-li se profilování v souladu s předpisy, jedná se o **legitimní techniku vyšetřování**. Má-li být v souladu s předpisy, musí být založeno na **objektivním a přiměřeném odůvodnění** a být v souladu se základními právy, jako je právo na nediskriminaci a právo na ochranu osobních údajů. Má se za to, že profilování nebude objektivně a rozumně odůvodněno, „pokud nesleduje legitimní cíl nebo pokud použité prostředky nejsou přiměřené sledovanému cíli“⁶.

Profilování se může dotknout mnoha různých základních práv. Tento oddíl se zaměřuje na základní práva, která jsou především dotčena protiprávním profilováním: právo na nediskriminaci a právo na ochranu soukromí a právo na ochranu údajů. Má se za to, že profilování bude protiprávní, pokud:

- zahrnuje jednání spočívající v neodůvodněném rozdílném zacházení s jednotlivci na základě chráněných důvodů (viz oddíl 1.2.1) nebo

6 Evropská komise proti rasismu a nesnášenlivosti (ECRI) (2007), bod 28.

- nad rámec nezbytnosti zasahuje do soukromých životů jednotlivců a/nebo není v souladu s pravidly týkajícími se zpracování osobních údajů (viz oddíl 1.2.2).

1.2.1. Zákaz diskriminace

Zákaz diskriminace: co k tomu uvádějí právní předpisy?

„Zakazuje se jakákoli diskriminace založená zejména na pohlaví, rase, barvě pleti, etnickém nebo sociálním původu, genetických rysech, jazyku, náboženském vyznání nebo přesvědčení, politických názorech či jakýchkoli jiných názorech, příslušnosti k národnostní menšině, majetku, narození, zdravotním postižení, věku nebo sexuální orientaci.“*

článek 21 Listiny základních práv Evropské unie

„Užívání každého práva přiznaného zákonem musí být zajištěno bez jakékoli diskriminace z důvodu pohlaví, rasy, barvy pleti, jazyka a náboženství, politického či jiného smýšlení, národnostního či sociálního původu, příslušnosti k národnostní menšině, majetku, rodu či jiného postavení. Nikdo nesmí být diskriminován žádným orgánem veřejné moci z jakéhokoli důvodu, zejména z důvodů uvedených v odstavci 1.“

článek 1 Protokolu č. 12 k Evropské úmluvě o lidských právech

** Je třeba poznamenat, že v praxi řada členských států rozšířila ochranu před diskriminací nad rámec důvodů uvedených v Listině a v Evropské úmluvě o lidských právech (EÚLP).*

Diskriminací se rozumí situace, „kdy je s jednou osobou zacházeno méně příznivým způsobem, než je, bylo nebo by bylo s jinou osobou ve srovnatelné situaci“ na základě domnělých nebo skutečných osobních charakteristik⁷. Tyto charakteristiky se v antidiskriminačním právu nazývají „chráněné důvody“ nebo „chráněné charakteristiky“. Více informací o evropském právu a judikatuře v oblasti nediskriminace

⁷ Směrnice Rady 2000/43/ES ze dne 29. června 2000, kterou se zavádí zásada rovného zacházení s osobami bez ohledu na jejich rasu nebo etnický původ, Úř. věst. L 180, článek 2; a směrnice Rady 2000/78/ES ze dne 27. listopadu 2000, kterou se stanoví obecný rámec pro rovné zacházení v zaměstnání a povolání, Úř. věst. L 303, článek 2.

je k dispozici v Příručce evropského antidiskriminačního práva, vydání z roku 2018, kterou společně sestavila agentura FRA a Rada Evropy⁸.

Existuje několik druhů diskriminace:

Přímá diskriminace spočívá v tom, že se s danou osobou zachází méně příznivě *výlučně nebo hlavně* na základě některého z chráněných důvodů, jako je rasa, pohlaví, věk, zdravotní postižení nebo etnický původ⁹.

Příklad

V reakci na teroristickou hrozbu je policii svěřena pravomoc zastavovat a provádět prohlídku každého, o kom se domnívá, že by mohl být zapojen do terorismu. Má se za to, že hrozba pochází od teroristické organizace, která působí v určitém regionu světa, ale nejsou k dispozici žádné další konkrétní zpravodajské informace. Pokud policista zastaví člověka výlučně nebo především z důvodu, že jeho vnější podoba nasvědčuje tomu, že může pocházet z téhož regionu světa, jednalo by se o přímou diskriminaci a toto jednání by bylo protiprávní.

K **nepřímé diskriminaci** (v oblasti prosazování práva a správy hranic rovněž označované jako „diskriminace s rozdílným dopadem“) dochází, pokud by v důsledku *zdanlivě neutrálního* ustanovení, kritéria nebo zvyklosti byla osoba s určitými chráněnými charakteristikami v porovnání s jinými osobami znevýhodněna, ledaže takové ustanovení, kritérium nebo praxe jsou objektivně odůvodněny legitimním cílem a prostředky k dosažení uvedeného cíle jsou přiměřené a nezbytné¹⁰. Nepřímá diskriminace obecně vyžaduje statistické zkoumání, aby se posoudilo, zda s danou osobou bylo v praxi zacházeno méně příznivě než s jinou osobou z důvodu její příslušnosti ke skupině s danými chráněnými charakteristikami.

8 FRA a Rada Evropy (2018).

9 Tamtéž, s. 43.

10 [Směrnice Rady 2000/78/ES ze dne 27. listopadu 2000, kterou se stanoví obecný rámec pro rovné zacházení v zaměstnání a povolání](#), Úř. věst. L 303 (směrnice o rovnosti v zaměstnání), článek 2; viz také FRA a Rada Evropy (2018), s. 53.

Příklad

Donucovací orgány se za účelem provádění běžných kontrol rozhodnou zastavit každé desáté vozidlo v městě X v době od 21:00 do 1:00. Šedesát procent obyvatel města X, kteří jezdí vozidlem v těchto hodinách, jsou osoby africko-karibského původu, ačkoliv africko-karibské obyvatelstvo tvoří pouze 30 % obyvatel města a okolí. Protože je pravděpodobné, že tato skupina bude negativněji zasažena než jiné, jedná se o nepřímou diskriminaci.

Řešení diskriminace na základě jediného důvodu neodráží odpovídajícím způsobem různé projevy nerovného zacházení. **Vícenásobná diskriminace** označuje diskriminaci, k níž dochází na základě několika důvodů, které působí odděleně. Například může jednotlivec čelit diskriminaci nejen kvůli svému etnickému původu, ale také kvůli svému věku a pohlaví¹¹. **Diskriminace z důvodu příslušnosti ke dvěma či více skupinám** popisuje situaci, kdy současně působí a vzájemně se ovlivňuje několik důvodů takovým způsobem, že jsou neoddělitelné a vytvářejí specifické druhy diskriminace (viz rámeček s příkladem).

Příklad

Policista zastaví a provede prohlídku mladého muže afrického původu bez důvodného podezření, že spáchal trestný čin. Je diskriminován nejen kvůli svému věku – nejsou zastavováni všichni mladí lidé – nebo svému etnickému původu – nejsou zastavováni všichni lidé afrického původu –, ale právě proto, že je zároveň mladý a afrického původu.

K diskriminaci může dojít také na základě automatizovaného zpracování osobních údajů a používání algoritmického profilování. Diskriminace může nastat během návrhu a provádění algoritmů, prostřednictvím předpojatostí, které jsou do algoritmu vědomě či nevědomě zaneseny, jakož i při činění rozhodnutí na základě získaných informací.

V čl. 9 odst. 1 nařízení GDPR se výslovně uvádí, že se zakazuje zpracování osobních údajů, které vypovídají o rasovém či etnickém původu, politických názorech, náboženském vyznání či filozofickém přesvědčení (viz graf 7 v [oddíle 2.2.4](#), kde najdete

¹¹ FRA a Rada Evropy (2018), s. 59.

úplný seznam chráněných důvodů). Tento zákaz může být zrušen ve zvláštních případech, např. z důvodu ochrany veřejného zájmu, existuje-li k této výjimce právní základ, je-li to přiměřené a nezbytné a jsou-li poskytnuty vhodné záruky¹².

Obdobně v souvislosti s předcházením, vyšetřováním, odhalováním a stíháním trestných činů čl. 11 odst. 3 směrnice o prosazování práva týkající se automatizovaného individuálního rozhodování zakazuje „profilování, které vede k diskriminaci fyzických osob na základě zvláštních kategorií osobních údajů“, včetně údajů, které vypovídají o rasovém či etnickém původu, náboženském vyznání, a genetických a biometrických údajů¹³. I zde v určitých případech jsou povoleny výjimky z tohoto zákazu, které však musejí být nezbytné, obsahovat vhodné záruky a měly by mít buď právní základ, nebo mít za cíl ochránit životně důležité zájmy jednotlivce¹⁴.

Zákaz diskriminačního profilování: co k tomu uvádějí právní předpisy?

„Profilování, které vede k diskriminaci fyzických osob na základě osobních údajů, jež jsou ze své povahy obzvláště citlivé z hlediska základních práv a svobod, **je zakázáno** za podmínek stanovených v článcích 21 a 52 Listiny [základních práv].“

38. bod odůvodnění směrnice o prosazování práva

„Profilování, které vede k diskriminaci fyzických osob na základě zvláštních kategorií osobních údajů uvedených v článku 10*, je v souladu s právem Unie zakázáno.“

čl. 11 odst. 3 směrnice o prosazování práva

** Článek 10 směrnice o prosazování práva: „údaje, které vypovídají o rasovém či etnickém původu, politických názorech, náboženském vyznání či filosofickém přesvědčení nebo členství v odborech, a zpracování genetických údajů, biometrických údajů za účelem jedinečné identifikace fyzické osoby, údajů o zdravotním stavu nebo údajů o sexuálním životě či sexuální orientaci fyzické osoby“.*

12 Obecné nařízení o ochraně osobních údajů, čl. 9 odst. 2 písm. g).

13 Pro více informací viz Pracovní skupina pro ochranu údajů zřízená podle článku 29 (2017b).

14 *Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/680 ze dne 27. dubna 2016 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů příslušnými orgány za účelem prevence, vyšetřování, odhalování či stíhání trestných činů nebo výkonu trestů, o volném pohybu těchto údajů a o zrušení rámcového rozhodnutí Rady 2008/977/SVV, Úř. věst. L 119 (směrnice o prosazování práva), článek 10.*

„Při provádění hraničních kontrol **nesmí** příslušníci pohraniční stráže nikoho **diskriminovat** na základě pohlaví, rasového nebo etnického původu, náboženského vyznání nebo světového názoru, zdravotního postižení, věku nebo sexuální orientace.“

článek 7 Schengenského hraničního kodexu

Zákaz diskriminace neznamená, že osobní charakteristiky nemohou být použity jako legitimní faktory pro profilování v kontextu vyšetřování trestného činu nebo provádění hraničních kontrol (viz oddíl 2.3). Musí však existovat rozumné důvody k podezření na základě i jiných informací, než jsou chráněné důvody. Například může daná osoba odpovídat konkrétnímu popisu podezřelého nebo její fyzický zjev nemusí odpovídat informacím uvedeným v jejich cestovních dokladech¹⁵.

Zaostřeno na diskriminaci na základě státní příslušnosti

Článek 21 Listiny základních práv EU **omezuje zákaz diskriminace na základě státní příslušnosti občanů EU**. Ve směrnici o rasové rovnosti není státní příslušnost zařazena mezi chráněné důvody.

Členské státy však rozšířily oblast působnosti zákazu diskriminace, aby v různých ohledech zahrnovala státní příslušnost. Součástí toho je uznání, že státní příslušnost se někdy uvádí namísto rasy, etnického původu nebo náboženského vyznání. V některých takových případech „[se dospěje k názoru], že rozdílné zacházení na základě státní příslušnost [...] je v rozporu s právními předpisy zakazujícími diskriminaci na základě těchto důvodů“ (viz evropská síť právních odborníků v oblasti rovnosti žen a mužů a zákazu diskriminace, 2016, s. 99). V praxi se často obtížně rozlišuje diskriminace na základě státní příslušnosti od diskriminace na základě etnického původu.

Skutečnost, že státní příslušnost není výslovně uvedena jako možný důvod diskriminace v článku 21 Listiny, odráží především různý status občanů EU (a jiných osob, které požívají právo na volný pohyb v souladu s právem EU) a státních příslušníků třetích zemí podle práva EU. To má zvláště velký význam v řízeních na hranicích, kdy je státní příslušnost rozhodujícím faktorem pro určení, zda bude daná osoba podrobena důkladné prohlídce nebo zda musí

¹⁵ Spojené království, Sněmovna lordů (2006), Lord Scott, Stanovisko Sněmovny lordů k odvolání proti rozsudku ve věci *R (na žádost Gillana a dalších) proti Commissioner of Police for the Metropolis et al.*, [2006] UKHL 12, 8. března 2006, bod 67.

být držitelem víz opravňujících ke vstupu do schengenského prostoru – nebo tranzitu přes něj.

Současně v případě systematického předávání všech osob dané státní příslušnosti ke kontrole v druhé linii hrozí, že dojde k diskriminaci. Státní příslušnost může být oprávněnou součástí rizikových profilů za účelem odhalení nelegální migrace nebo domnělých obětí obchodování s lidmi, ale nesmí být jedinou nebo hlavní příčinou kontroly v druhé linii. Kromě toho stejně jako v jiných situacích se odlišné zacházení na základě státní příslušnosti stává diskriminačním, a tedy protiprávním, pokud se používá jako zástěrka diskriminace na základě chráněných důvodů, které jsou úzce spojeny se státní příslušností, jako je rasa, etnický původ nebo náboženské vyznání.

Ve svém dokumentu z roku 2014 *Recommended Principles and Guidelines on Human Rights at International Borders* (Doporučené zásady a pokyny v oblasti lidských práv na mezinárodních hranicích) Úřad vysokého komisaře OSN pro lidská práva řadí státní příslušnost mezi chráněné důvody, které by neměly být použity k profilování migrantů (zásada č. 8).

Judikatura

Ve věci *Rosalind Williams Lecraft proti Španělsku* byla žena zastavena policistou na nástupišti vlakového nádraží ve Španělsku a požádána o předložení dokladů totožnosti. Žena se policisty zeptala, proč je jedinou osobou, kterou na nástupišti zastavil, a on odpověděl: „Protože jste černoška.“ Ve svém rozhodnutí Výbor OSN pro lidská práva zdůraznil, že je v zásadě legitimní provádět kontroly totožnosti v zájmu veřejné bezpečnosti a s cílem předcházet trestné činnosti a sledovat nedovolené přistěhovalectví. Konstatoval však, že „když orgány tyto kontroly provádějí, neměly by být fyzické nebo etnické charakteristiky zacílených osob považovány za ukazatele jejich možného nelegálního postavení v dané zemi. Také by kontroly totožnosti neměly být prováděny tak, aby byly zacíleny pouze na osoby s určitými tělesnými charakteristikami nebo určitého etnického původu. Nejenže by takové jednání nepříznivě ovlivnilo důstojnost dotčených osob, ale také by přispělo k šíření xenofobních postojů v řadách obecné populace; rovněž by bylo v rozporu s účinnou politikou potírání rasové diskriminace.“

V roce 2017 byla ESLP předložena podobná stížnost, která se týkala zacházení s pákistánským státním příslušníkem v průběhu jeho zastavení policií ve Španělsku a po něm. Soud bude muset rozhodnout, zda byl stěžovatel během kontroly totožnosti předmětem diskriminace na základě etnického původu a zda došlo k porušení článku 8 (právo na respektování soukromého a rodinného života), pokud jde o to, že španělské orgány nepodnikly veškerá přiměřená opatření k odhalení jakýchkoliv možných rasistických motivů v pozadí incidentu. V době vypracovávání tohoto průvodce soud dosud nerozhodl.

Pro více informací viz Rada pro lidská práva, Rosalind Williams Lecraft proti Španělsku, sdělení č. 1493/2006 a ESLP, Zeshan Muhammad proti Španělsku, č. 34085/17, podáno dne 6. května 2017. Viz také FRA a Rada Evropy (2018).

Ve věci *B.S. proti Španělsku* sexuální pracovnice nigerijského původu, oprávněně pobývající ve Španělsku, tvrdila, že se k ní španělská policie chovala špatně a urážela ji na základě její rasy, pohlaví a profese. Prohlásila, že na rozdíl od jiných sexuálních pracovnic evropského původu byla podrobována opakovaným policejním kontrolám a byla obětí rasistických a sexistických urážek. Dvě třetí strany, AIRE Centre a European Social Research Unit Barcelonské univerzity, požádaly ESLP o uznání diskriminace z důvodu příslušnosti ke dvěma či více skupinám. Soud shledal, že došlo k porušení článku 3 (zákaz nelidského a ponižujícího zacházení), ale tentokrát šel dále s cílem samostatně posoudit, zda nedošlo k pochybení při vyšetřování případné příčinné souvislosti mezi údajnými rasistickými postoji a násilnými činy policie. V této věci soud shledal, že došlo k porušení článku 14 (zákaz diskriminace), jelikož vnitrostátní soudy nezohlednily stěžovatelčinu zvláštní zranitelnost jakožto Afričanky pracující jako prostitutka. Ačkoliv soud zvolil intersekcionalní přístup, v rozsudku se slovo „intersekcionalita“ (příslušnost ke dvěma či více skupinám) nepoužívá.

Pro více informací viz ESLP, B.S. proti Španělsku, č. 47159/08, 24. července 2012.

Zaostřeno na důkazní břemeno

V roce 2016 francouzský Kasační soud poprvé rozhodoval o otázce diskriminačních kontrol totožnosti. Ve svých *rozhodnutích ze dne 9. listopadu*

2016 soud rozhodl, že policie provedla diskriminační kontroly totožnosti u tří z 13 mužů afrického a arabského původu. Konstatoval, že za tyto případy je odpovědný stát, a nařídil mu vyplatit odškodnění třem stěžovatelům. V osmi dalších případech soud rozhodl, že napadené kontroly totožnosti byly zákonné, protože byly založeny na objektivních, a tedy nediskriminačních prvcích. Soudce nerozhodl o zbývajících dvou případech, které poslali zpět k projednání u nižších soudů.

Soud rovněž objasnil, kdo v těchto případech nese důkazní břemeno. Kontroly totožnosti se nenahrávají, pokud nevedou k zahájení soudních nebo správních řízení. Soud vysvětlil, že důkazy, které svědčí o přítomnosti diskriminace, by měli soudům předložit stěžovatelé. Policie musí doložit buď nepřítomnost odlišného zacházení při provádění kontrol totožnosti, nebo skutečnost, že odlišné zacházení bylo odůvodněno objektivními prvky.

Kromě toho soud konstatoval, že soudci mohou zohlednit jako důkaz studie a statistické informace dokládající četnost kontrol totožnosti prováděných z diskriminačních důvodů u téže skupiny obyvatelstva, ze které pochází stěžovatel (tj. viditelné menšiny, a to na základě tělesných charakteristik vyplývajících ze skutečného nebo domnělého etnického původu). Tento důkaz však sám o sobě nestačí k doložení diskriminace.

Proto soud konstatoval, že kontrola totožnosti založená na tělesných charakteristikách spojovaných se skutečným nebo domnělým etnickým původem je bez jakéhokoliv předchozího objektivního odůvodnění diskriminační a představuje závažné pochybení, za které v těchto třech případech nese odpovědnost stát.

Pro více informací viz Francie, Kasační soud (Cour de Cassation), Décision 1245, 9. listopadu 2016.

1.2.2. Právo na respektování soukromého života a právo na ochranu osobních údajů

Podle práva EU jsou právo na respektování soukromého života (článek 7 Listiny) a právo na ochranu osobních údajů (článek 8 Listiny) odlišná, i když úzce související práva. Právo na soukromý život (nebo právo na soukromí) je širší právo, které zakazuje *jakékoliv vměšování* do soukromého života jednotlivce. Soukromým životem se

rozumí nejen to, co si daná osoba přeje uchovat jako důvěrné, ale také prostředky, jimiž vyjadřuje svou osobnost, například tím, s kým se rozhodne být v kontaktu nebo jak se obléká. Ochrana osobních údajů je omezena na posouzení zákonnosti v souvislosti se *zpracováním osobních údajů*¹⁶. *Pokud se výslovně neodkazuje na právo EU, používají se pro účely tohoto průvodce tyto dva pojmy zaměnitelně. Tato práva nejsou absolutní a mohou být za určitých okolností omezena (viz článek 8 EÚLP a článek 52 Listiny).*

Právo na soukromí a na ochranu osobních údajů: co k tomu uvádějí právní předpisy?

„1. Každý má právo na respektování svého soukromého a rodinného života, obydlí a korespondence.

2. Státní orgán nemůže do výkonu tohoto práva zasahovat kromě případů, kdy je to v souladu se zákonem a nezbytné v demokratické společnosti v zájmu národní bezpečnosti, veřejné bezpečnosti, hospodářského blahobytu země, ochrany pořádku a předcházení nepokojům a zločinnosti, ochrany zdraví nebo morálky nebo ochrany práv a svobod jiných.“

článek 8 Evropské úmluvy o lidských právech

„Každý má právo na respektování svého soukromého a rodinného života, obydlí a komunikace.“

článek 7 Listiny základních práv Evropské unie

„1. Každý má právo na ochranu osobních údajů, které se ho týkají.

2. Tyto údaje musí být zpracovány korektně, k přesně stanoveným účelům a na základě souhlasu dotčené osoby nebo na základě jiného oprávněného důvodu stanoveného zákonem. Každý má právo na přístup k údajům, které o něm byly shromážděny, a má právo na jejich opravu. (...)“

článek 8 Listiny základních práv Evropské unie

„1. Subjekt údajů má právo nebýt předmětem žádného rozhodnutí **založeného výhradně na automatizovaném zpracování**, včetně profilování, které má pro něho **právní účinky nebo** se ho obdobným způsobem **významně dotýká**.

16 FRA, EIOÚ a Rada Evropy (2018).

2. Odstavec 1 se nepoužije, pokud je rozhodnutí:

- a) nezbytné k uzavření nebo plnění smlouvy [...];
- b) povoleno právem [...], které rovněž stanoví vhodná opatření zajišťující ochranu práv a svobod a oprávněných zájmů subjektu údajů, nebo
- c) založeno na výslovném souhlasu subjektu údajů.

čl. 22 odst. 1 a 2 obecného nařízení o ochraně osobních údajů

„Členské státy stanoví, že rozhodování založené výhradně na automatizovaném zpracování včetně profilování, které má pro subjekt údajů nepříznivé právní účinky nebo se ho významně dotýká, je zakázáno, není-li povoleno právem Unie nebo členského státu, kterému správce podléhá a jež poskytuje vhodné záruky práv a svobod subjektu údajů, alespoň práva na lidský zásah ze strany správce.“

čl. 11 odst. 1 směrnice o prosazování práva

Právo na soukromí a právo na ochranu osobních údajů rozpracovává sekundární právo EU. Ve dvou právních předpisech se stanoví, jak mohou být osobní údaje shromažďovány a zpracovávány. Nařízení 2016/679, obecné nařízení o ochraně osobních údajů (GDPR), stanoví obecné zásady a záruky, kterými se řídí zpracování osobních údajů. Konkrétněji pak směrnice 2016/680, známá též jako směrnice o prosazování práva, stanoví pravidla pro zpracování osobních údajů v souvislosti s prováděním donucovacích činností za účelem prevence, vyšetřování, odhalování či stíhání trestných činů. Nejdůležitější zásady a některé hlavní rozdíly mezi oběma předpisy jsou uvedeny v tabulce 2. Právní předpisy, kterými se zřizují rozsáhlé databáze EU používané za účelem správy hranic, jako je Vízový informační systém (VIS), Systém vstupu/výstupu (EES) nebo Evropský systém pro cestovní informace a povolení (ETIAS), rovněž obsahují specializovaný rámec pro ochranu údajů (viz oddíl 3.2 o rozsáhlých databázích).

Tabulka 2: Požadavky na ochranu údajů – rozdíly mezi směrnicí o prosazování práva a nařízením GDPR

Zásada ochrany údajů	GDPR	Směrnice o prosazování práva
Zákonnost, korektnost, transparentnost	Osobní údaje musejí být zpracovány korektně a zákonným a transparentním způsobem .	Osobní údaje musejí být zpracovány zákonným a korektním způsobem.
Účelové omezení	Osobní údaje shromážděné za jedním účelem by neměly být dále zpracovávány za jiným, neslučitelným účelem; další zpracování za vědeckými, historickými nebo statistickými účely není neslučitelné s původními účely .	Osobní údaje shromážděné za jedním účelem by neměly být následně zpracovány za neslučitelným účelem; jiné účely nejsou neslučitelné s původním účelem, pokud je toto zpracování povoleno zákonem a je nezbytné a přiměřené.
Minimalizace údajů	Shromažďované osobní údaje musejí být přiměřené, relevantní a omezené na nezbytný rozsah ve vztahu k účelu, pro který byly shromažďovány.	Shromažďované osobní údaje musejí být přiměřené, relevantní a omezené na nezbytný rozsah ve vztahu k účelům, pro které byly shromažďovány.
Omezení uložení	Osobní údaje musejí být uloženy ve formě umožňující identifikaci subjektů údajů po dobu nezbytnou pro účely, pro které byly shromážděny; osobní údaje lze uložit po delší dobu pro vědecké, historické nebo statistické účely .	Osobní údaje musí být uloženy ve formě umožňující identifikaci subjektů údajů po dobu nezbytnou ke splnění účelu, pro který byly shromážděny.
Přesnost	Shromážděné osobní údaje musejí být přesné a aktualizované. Nepřesné nebo nesprávné osobní údaje by měly být vymazány nebo opraveny.	
Integrita a důvěrnost	Osobní údaje by měly být zpracovávány způsobem, který zajistí jejich zabezpečení před neoprávněným či protiprávním zpracováním a před náhodnou ztrátou, zničením nebo poškozením.	

Zdroj: FRA, 2018

Příklady

Príslušník pohraniční stráže posílá seznam cestujících v letadle neoprávněným osobám. Poté, co budou tyto osobní údaje sdíleny, mohou být použity k jiným a/nebo soukromým účelům. Jedná se o jasné porušení zásad ochrany údajů.

Policistka opouští služebnu a na obrazovce svého počítače nechává seznam osobních údajů týkajících se podezřelých. Jelikož byla podkopána zásada zabezpečení osobních údajů, jedná se o porušení zásad ochrany údajů.

Judikatura

V soudních rozsudcích se uvádí pokyny, jak by měly být tyto zásady uplatňovány v praxi.

Účelové omezení

Ve věci *Heinz Huber proti Bundesrepublik Deutschland* posuzoval SDEU zákonnost německého centrálního registru cizinců (*Ausländerzentralregister, AZR*), který obsahuje určité osobní údaje týkající se cizinců – jak občanů EU, tak občanů zemí mimo EU –, kteří pobývají v Německu po dobu delší než tři měsíce. SDEU dospěl k závěru, že údaje shromážděné za jistým konkrétním účelem nelze použít k jinému účelu. Soudní dvůr se domníval, že AZR je legitimní nástroj k uplatňování pravidel týkajících se pobytu a že odlišnosti mezi zacházením s cizinci a zacházením s německými občany, o nichž se uchovává méně údajů, jsou odůvodněné s ohledem na určený účel. SDEU však konstatoval, že údaje uložené v AZR nemohou být použity obecně pro boj proti trestné činnosti, protože se jedná o účel odlišný od toho, pro který byly údaje původně shromážděny.

Pro více informací viz SDEU, věc C-524/06, Heinz Huber proti Bundesrepublik Deutschland, 16. prosince 2008.

Omezení uložení

Ve věci *S. a Marper proti Spojenému království* stěžovatelé požádali o výmaz svých záznamů (otisků prvků, vzorků buněčné tkáně a profilů DNA) z databáze DNA používané k určení pachatelů trestných činů ve Spojeném

království. Jejich soudní řízení skončila zproštěním viny a oni měli obavy o možné současné a budoucí využití svých údajů. Policie odmítla žádosti vyhovět. ESLP dospěl k závěru, že časově neomezené uchovávání vzorků DNA fyzických osob, které byly zadrženy, ale později zproštěny viny nebo proti kterým byla obvinění stažena, je v rozporu s právem na soukromí. Soud poukázal na riziko stigmatizace, protože se s údaji osob, které nebyly odsouzeny za žádný trestný čin, zacházelo stejně jako s údaji odsouzených. Soud rovněž uznal, že případná újma, kterou by uchovávání těchto údajů mohlo způsobit, je zvláště významná v případě dětí vzhledem k významu jejich vývoje a začlenění do společnosti.

Pro více informací viz ESLP, S. a Marper proti Spojenému království, č. 30562/04 a 30566/04, 4. prosince 2008.

Chtějí-li donucovací orgány a orgány správy hranic shromažďovat a zpracovávat osobní údajů za účelem profilování, musejí plnit čtyři základní právní kritéria. Shromažďování a zpracování údajů musí:

- **být definováno a upraveno zákonem (právní základ):** veškeré omezení práva na respektování soukromého života a na ochranu údajů musí být stanoveno zákonem a respektovat podstatu těchto práv. Příslušný zákon musí splňovat normy srozumitelnosti a kvality, což znamená, že k němu má přístup veřejnost, je dostatečně jasný a přesný, aby veřejnost mohla porozumět jeho uplatňování a důsledkům,
- **mít oprávněný, zákonný a přiměřený účel (oprávněný cíl):** oprávněné cíle jsou stanoveny v zákoně a není možné je překročit. Mohou se týkat národní bezpečnosti, zdraví, veřejného pořádku nebo předcházení trestné činnosti,
- **být nezbytné pro dosažení tohoto účelu (nezbytnost):** zpracování osobních údajů by se mělo omezit na to, co je nezbytné pro účely, pro které byly údaje shromážděny,
- **nesmí překračovat rámec toho, co je nezbytné (přiměřenost):** orgány zpracovávající osobní údaje by měly dosáhnout spravedlivé rovnováhy mezi účelem a prostředky používanými k jeho dosažení. Jinými slovy přidaná hodnota zpracování by neměla převážet na případnými nepříznivými dopady.

V kapitole 3 se vysvětluje, jak mohou být tyto zásady uplatněny v praxi.

Graf 2 znázorňuje, jak mohou být tyto zásady použity k posouzení, zda může opatření porušovat právo na respektování soukromého a rodinného života a na ochranu údajů (viz též oddíl 2.3.3 o mechanismech pro podávání a vyřizování stížností). Případ *Gillan a Quinton proti Spojenému království*, který se týká zastavení a prohlídky, dokládá, jak ESLP uplatnil tyto zásady na určení, zda došlo k porušení práva na ochranu údajů a na soukromí (viz rámeček týkající se judikatury).

Graf 2: Porušení ochrany soukromí a údajů – proces posuzování

Zdroj: FRA, 2018 (podle Rady Evropy (2003), *The right to respect for private and family life: A guide to the implementation of Article 8 of the European Convention on Human rights* (Právo na respektování soukromí a rodinného života: průvodce prováděním článku 8 Evropské úmluvy o lidských právech))

Judikatura

Ve věci *Gillan a Quinton proti Spojenému království* stěžovatelé, dva britští státní příslušníci, chtěli napadnout zákonnost pravomocí zastavení a prohlídky, které proti nim byly použity, formou soudního přezkumu.

Je přijaté opatření stanoveno zákonem? Opatření bylo v souladu s § 44–47 zákona o terorismu z roku 2000, který stanoví, že: 1) za účelem předcházení aktům terorismu mohou výše postavení policisté zmocnit každého uniformovaného policistu v dané oblasti, aby prováděl zastavení a prohlídky; 2) povolení jsou podmíněna potvrzením ze strany státního tajemníka a jsou časově omezena, ale je možné je donekonečna prodlužovat; 3) ačkoliv účelem těchto prohlídek je najít předměty, které by mohly být použity k aktům terorismu, zastavení a prohlídky nemusely být založeny na podezření, že daná zastavená osoba (osoby) měla v držení předměty tohoto druhu, a 4) osoby, které se odmítnou podrobit prohlídce, mohou čelit trestu odnětí svobody, pokutě nebo oběma (*Gillan a Quinton*, body 76–80).

Zasahují přijatá opatření do ochrany soukromí a/nebo údajů? Použití donucovacích pravomocí ze strany donucovacích orgánů s cílem zastavit určitou osobu a provést prohlídku jejího oděvu a věcí, které má u sebe, představuje jasný zásah do práva na respektování soukromého života. Jeho závažnost ještě podtrhuje veřejné odhalení osobních informací, které zahrnuje prvek ponižení a uvedení do rozpaků (*Gillan a Quinton*, bod 63).

Posouzení přiměřenosti a nezbytnosti: Soud vyjádřil řadu obav ohledně přiměřenosti a nezbytnosti tohoto právního předpisu (*Gillan a Quinton*, body 80–86):

- zákonná norma pro povolování zastavení nepředstavovala zátěž,
- šíře zákonných pravomocí je taková, že fyzické osoby čelí velkým překážkám při prokazování, že jakékoliv povolení a potvrzení překračuje rámec pravomocí příslušných orgánů (*ultra vires*) nebo zneužití pravomoci,
- zeměpisná oblast, na kterou se povolení vztahovalo, byla příliš velká a časová lhůta byla opakovaně prodloužena, čímž se snižovala cílená povaha povolení,

- omezení vlastního uvážení jednotlivých policistů bylo spíše formální než věcné,
- byly malé vyhlídky na soudní ochranu, protože policista provádějící zastavení nemusel prokazovat odůvodněnost svého podezření; dokázat, že pravomoci byly použity nesprávně, bylo proto takřka nemožné.

Tyto úvahy vedly ESLP k závěru, že příslušné paragrafy zákona o terorismu nebyly „ani dostatečně omezeny, ani se na ně nevztahovaly dostatečné právní záruky chránící před zneužitím“, a proto byly v rozporu s článkem 8 EÚLP.

Pro více informací viz ESLP, Gillan a Quinton proti Spojenému království, č. 4158/05, 12. ledna 2010.

Právní požadavky týkající se profilování stanovené v reformovaném právním rámci EU o ochraně údajů jsou podrobně popsány v kapitole 3.

1.3. Jaké možné negativní dopady přináší protiprávní profilování pro prosazování práva a správu hranic?

Profilování založené pouze na obecných kategoriích, jako jsou rasa, etnický původ nebo náboženské vyznání, jsou nejen protiprávní, ale také mohou představovat nevýhodu pro účinnou činnost policie a orgánů správy hranic. V tomto oddíle se podíváme na dva možné negativní dopady:

- Největší potíží se týká zátěže, kterou může toto opatření vyvolat ve vztazích s komunitami. Profilování může vzbudit odpor v řadách zvláště dotčených komunit a snížit důvěru v policii a orgány správy hranic. To pak může snížit účinnost metod, které spoléhají na spolupráci veřejnosti.
- Panují rovněž obavy o účinnost používání širokých kategorií profilů v oblasti správy hranic a prosazování práva, například pokud má za následek neoprávněné uvalení podezření na fyzické osoby¹⁷.

¹⁷ FRA (2017d), s. 51.

Navíc pokud se profilování provádí protiprávním způsobem, může být proti orgánům zahájeno řízení o vyšetřování stížnosti nebo mohou být proti nim podniknuty právní kroky. Tato opatření mohou mít podobu vnitřní kontroly provedené inspekčními orgány policie, specializovanými subjekty pro vyřizování stížností, dozorovými orgány nebo občanskoprávním a trestněprávním soudním systémem (viz oddíl 2.3). Jednotliví úředníci nebo manažeři na středně vysoké úrovni mohou čelit správním a/nebo trestním sankcím v důsledku toho, že se podíleli na protiprávním profilování nebo s ním tiše souhlasili. To může představovat nápor na zdroje, ale i poškodit morálku a dobré jméno orgánů.

Klíčové body

- **Protiprávní profilování podkopává důvěru** v donucovací orgány a orgány správy hranic a může vést ke zhoršení vztahů s místními komunitami.
- Panují **pochybnosti o skutečné účinnosti používání širokého profilování** k odhalování trestné činnosti nebo v rámci správy hranic. Neexistují přesvědčivé důkazy, že takovéto profilování zvyšuje míru úspěšnosti donucovacích činností nebo činností správy hranic.

1.3.1. Dopad na důvěru v policii a správu hranic a na dobré vztahy s komunitou

Z výzkumů vyplývá, že používání obecných profilů může mít negativní dopady na cílové jednotlivce a komunity, jichž jsou příslušníky¹⁸. V rámečku níže jsou zaznamenány odpovědi některých osob poté, co byly zastaveny a prohledány, nebo po provedení hraniční kontroly.

18 FRA (2017d).

Příklady

Dopad provádění zastavení a prohlídky a hraničních kontrol na fyzické osoby

Zastavení policíí – Keskinen, S. et al (2018)

V letech 2015 až 2017 Švédská škola sociálních věd (Swedish School of Social Science) při Helsinské univerzitě provedla pohovory se 185 lidmi o jejich zkušenostech s profilováním na základě etnického původu. Z výzkumu vyplynulo, že většině respondentů bylo zastavení nepříjemné, připadalo jim obtěžující a ponižující. Níže jsou uvedeny úryvky z výpovědí respondentů:

„Pak o něco později mě znovu zastavil jiný policista [...], zatímco jsem šla po ulici se dvěma přáteli bělochy: jedním Finem a jedním Nizozemcem. A udělal naprosto totéž... položil tytéž otázky. Byla jsem naštvaná, protože jsem nevěděla, proč se zaměřil zrovna na mě. Zeptala jsem se a bylo mi řečeno, že jen dělají svoji práci.“ (Žena, 30–39 let, africká země)

„Jednou byla moje maminka s mým bratrem na procházce ve městě a zastavil je policista. ‚Ukažte mi cestovní pas,‘ řekl. Myslím si, že šlo o etnické profilování. A pak můj bratr [řekl finsky]: ‚Nemáme pas. Nenosíme je pořád u sebe.‘ A jakmile policista zjistil, že mluví plyně finsky, řekl: ‚V pořádku, nic se neděje.‘ Měla jsem zlost, protože vím, že etnické profilování je nezákonné, a moje maminka a bratr to nevěděli. Takže mi připadalo, že s nimi špatně zacházeli, chápete. Měla jsem obrovský vztek. Jednou jsem se ozvala a řekla, že to, co se jim stalo, je nezákonné. Byli totiž zjevně zastaveni proto, že [...] nevypadali jako Finové, ale jako cizinci.“ (Žena, 20–29 let, Somálsko–Finsko)

„Popis mají vždycky podobný. A určitě mi přijde hodně zvláštní, že 11 let hledají tutéž osobu, která jim dokáže pořád unikat. Takže asi nedělají svou práci úplně pořádně, protože jejich popis [orgánů ochrany hranic] je vždy

podobný a já mu přitom vždycky odpovídám [smích].“ (Muž, 30–35 let, africká země – Finsko)

Pro více informací viz Keskinen, S. et al (2018), The Stopped – Ethnic Profiling in Finland (Ti, kteří jsou zastavováni – Etnické profilování ve Finsku).

Hraniční kontroly – FRA (2014a a 2014b)

„Chápu, proč mě [příslušník pohraniční stráže] zastavil, ale nemusel mě poslat sem [kontrola v druhé linii / policejní služebna] a nemusel se mnou ani zacházet jako se zločincem. Chovají se tak ke všem Východoevropanům.“ (Cestující ze Srbska, muž, na výslechu na frankfurtském letišti)

Otázka: *„Jak hodnotíte zacházení v rámci kontroly v první linii?“*

Odpověď: *„Nebylo to v pořádku. Bylo to ponižující. Chovali se ke mně hrozně. Prostě mi vzal cestovní pas, podíval se na něj a hned zavolal imigrační oddělení. Položil mi několik otázek a zvýšil hlas, ale ničemu jsem nerozuměl. Odvedli mě z řady, ale nechovali se ke mně uctivě a vyděsili mě.“*

Otázka: *„Proč jste si připadal vyděšený nebo ponížený?“*

Odpověď: *„Protože jsem nevěděl, co se bude dít, a oni mi nic nedokázali vysvětlit. Kolem bylo hodně lidí a příslušník mluvil se svými kolegy, aniž by mluvil na mě. Pak jsem musel čekat a pořád jsem nevěděl, proč jsem tam.“ (Cestující z Angoly, muž, na výslechu na letišti Schiphol)*

„Skutečně rozumím [...] příslušníkům pohraniční stráže. I pro ně je skutečně těžké pracovat celé hodiny zavření v budkách. A tak si čas od času vylíjí zlost, například tím, že křičí – na lidi, jako jsme my.“ (Muž, turecký státní příslušník, řidič kamionu, který často překračuje hranici, Kipi)

Souhrn těchto individuálních zkušeností může vyústit v negativní skupinové účinky¹⁹. To může mít za následek citelné zhoršení vztahů mezi policií a příslušníky správy hranic a příslušníky menšinových komunit, které jsou podrobeny vyšší míře zastavení a prohlídek nebo důkladnějším hraničním kontrolám.

¹⁹ Organizace spojených národů (OSN) (2007), bod 57.

Případová studie

Úloha zastavení a prohlídek při narušování veřejného pořádku (Spojené království 2011 a Francie 2005)

V návaznosti na nepokoje v několika velkých městech Spojeného království během srpna 2011 provedly London School of Economics a noviny Guardian rozhovory s 270 účastníky o tom, proč se nepokojů zúčastnili. Studie došla k závěru, že jedním z významných faktorů byla nedůvěra a negativní postoj k policii a že „[n]ejčastější stížnosti se týkaly každodenních zkušeností lidí s policejní činností, přičemž řada respondentů vyjádřila hlubokou frustraci, pokud jde o to, jak jsou lidé z jejich komunity podrobováni zastavení a prohlídkám“.

Pro více informací viz London School of Economics (2011).

Podobná dynamika byla zjištěna i v jiných členských státech EU. Ve Francii se zjistilo, že nepokoje z listopadu 2005 vyvolala událost týkající se úmrtí dvou mladíků, kteří byli příslušníky menšiny, a sice následkem úrazu, zatímco je údajně pronásledovala policie (viz Jobard, 2008 a Body-Gendrot, 2016).

Pro více informací viz Hörnqvist (2016).

S tím souvisí, že profilování může mít za následek vyšší míru projevů nepřátelství při jiných kontaktech jednotlivců a policie nebo jiných donucovacích orgánů. Větší míra projevů nepřátelství zvyšuje šance, že se rutinní kontakty vystupňují do podoby agrese a střetu, což představuje bezpečnostní rizika pro příslušníky orgánů i pro členy komunity.

Obecněji pak z nedávných výzkumů vyplývá, že zastavení, zadržení, odsouzení nebo uvěznění často vede k tomu, že lidé ztrácejí přístup k jiným veřejným službám nad rámec systému trestního soudnictví, jako jsou zdravotnické a vzdělávací organizace a organizace na podporu zaměstnanosti²⁰. Aniž by byly zpochybnovány legitimní důvody, které vedou k zadržení odsouzených, je třeba mít na paměti, že vyloučení již marginalizovaných segmentů populace z těchto institucí může ohrožovat sociální začleňování a integraci menšinových skupin.

20 Brayne, S. (2014), s. 367–391.

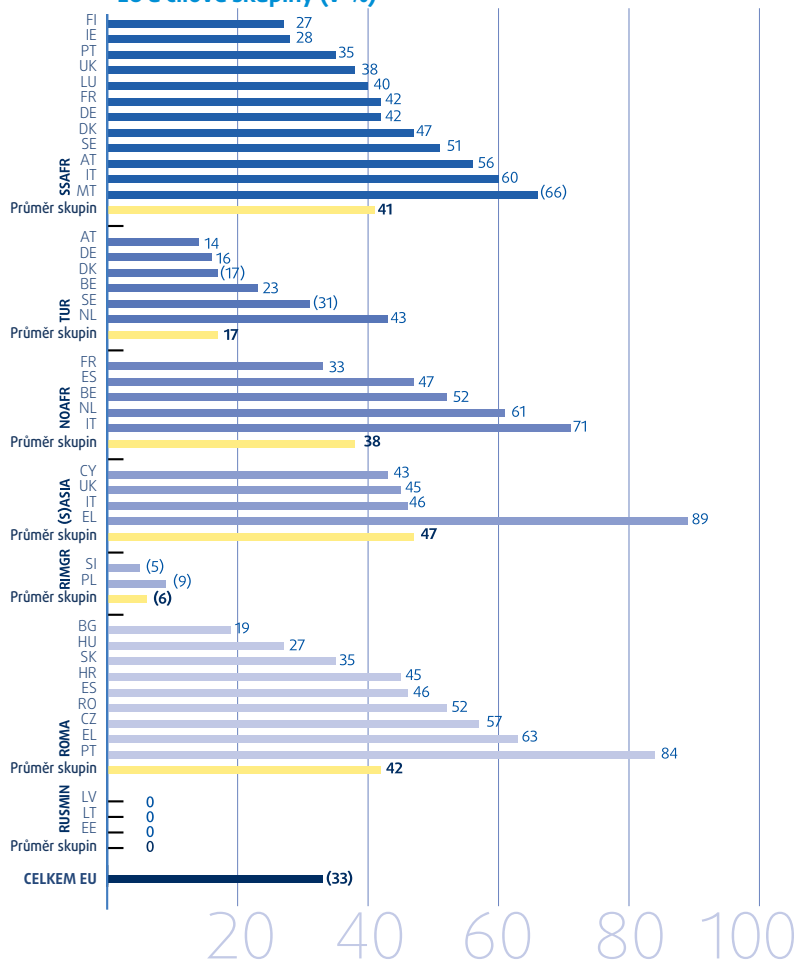
Zaostřeno na závěry průzkumu EU-MIDIS II agentury FRA

V roce 2015 a 2016 shromáždila agentura FRA informace od více než 25 500 respondentů z různých etnických menšin a přistěhovalců ve všech 28 členských státech EU.

Jaké informace se shromažďovaly?

V souvislosti s profilováním byli respondenti dotázáni, zda se domnívají, že byli zastaveni policií kvůli tomu, že jsou přistěhovalci nebo příslušníky etnických menšin, a na to, jak s nimi police zacházela, včetně veškerých zážitků v podobě fyzického útoku ze strany policie. Průzkum se neptal na kontakty se správou hranic.

Graf 3: Poslední zastavení policií považované za etnické profilování ze strany osob, které byly zastaveny v uplynulých pěti letech před provedením průzkumu EU-MIDIS II, podle členského státu EU a cílové skupiny (v %) ^{a,b,c,d}

Poznámky: ^a Z celkového počtu respondentů, kteří byli zastaveni policií v uplynulých pěti letech před provedením průzkumu (n = 6,787); vážené výsledky.

- b *Výsledky založené na nízkém počtu odpovědí jsou statisticky méně spolehlivé. Proto jsou výsledky založené na 20 až 49 nevážených zjištěních v celkovém součtu za skupinu nebo založené na buňkách s méně než 20 neváženými odpověďmi uvedeny v závorkách. Výsledky založené na méně než 20 nevážených zjištěních v celkovém součtu za skupinu nejsou zveřejněny.*
- c *Otázky: „Byli jste v uplynulých pěti letech v [ZEMĚ] (nebo od doby pobytu v [ZEMI]) zastaveni, prohledáni nebo vyslýcháni policií?“, „Myslíte si, že když vás NAPOSLEDY zastavili, byl důvodem váš etnický původ nebo to, že jste přistěhovalci?“*
- d *Zkratky pro cílové skupiny označují přistěhovalce ze [země/regionu] a jejich potomky: TUR = Turecko, SSAFR = subsaharská Afrika, NOAFR = severní Afrika, SASIA = jižní Asie, ASIA = Asie, ROMA = romská menšina.*

Zdroj: FRA, 2017b

Co vyplývá z výsledků?

Zastavení a etnický původ: Z výsledků vyplývá, že 26 % všech respondentů průzkumu EU-MIDIS II bylo v období pěti let před provedením průzkumu zastaveno policií. Z těchto osob zastavených v uplynulých pěti letech před provedením průzkumu 33 % uvedlo, že důvodem byl jejich etnický původ nebo to, že jsou přistěhovalci.

Vnímání diskriminace: Průměrně téměř každý druhý respondent s asijskými (47 %), subsaharskými (41 %) a severoafrickými (38 %) kořeny, který byl zastaven během tohoto časového období, uvedl, že byl zastaven kvůli tomu, že je přistěhovalce nebo příslušník etnické menšiny. Obdobně mezi zastavenými respondenty Romy byl téměř každý druhý (42 %) přesvědčen, že důvodem byl jejich etnický původ. Tento procentní podíl je naopak mnohem nižší u zastavených respondentů s tureckými kořeny (17 %) (viz graf 3).

Úcta: Ze závěrů vyplývá, že většina (59 %) všech respondentů, kteří byli v uplynulých pěti letech před provedením průzkumu zastaveni policií, měla za to, že s nimi bylo zacházeno uctivě (25 % „velmi uctivě“, 34 % „poměrně uctivě“). Jeden ze čtyř (24 %) uvedl, že způsob, jakým s nimi policie zacházela, „nebyl uctivý ani neuctivý“. Naopak 17 % tvrdilo, že s nimi policie zacházela neuctivě (8 % uvedlo „poměrně neuctivě“ a 9 %

„velmi neuctivě“). Romští respondenti a respondenti se severoafrickými kořeny, kteří byli zastaveni, uváděli neuctivé chování ze strany policie během posledního zastavení (25 %, respektive 21 %) častěji než jiné cílové skupiny.

Pro více informací viz FRA (2017b).

Zaostřeno na význam a užitečnost shromažďování údajů o zastaveních ze strany policie

Jediným státem z 28 členských států EU, jehož shromážděné údaje o zastaveních ze strany policie systematicky obsahují informace o etnickém původu zastavených osob, je v současnosti Spojené království (viz též oddíl 2.2.5. a 2.3.1.).

Shromažďované údaje měří „podíl zastavení a prohlídek“ pro různé etnické skupiny v Anglii a Walesu. Používané etnické kategorie jsou uvedeny ve sčítání lidu Spojeného království z roku 2001. Toto sčítání určilo 16 kategorií, které byly sdruženy do pěti širších skupin:

- běloši: Angličané / Velšané / Skotové / Severní Irové / Britové; Irové a jakékoliv jiné bělošské kořeny,
- smíšené/vícečetné etnické skupiny: karibští běloši a černoši, afričtí běloši a černoši, běloši a Asijci a jakékoliv jiné smíšené/vícečetné etnické kořeny,
- Asijci / asijští Britové: Indové, Pákistánci, Bangladéšané a jakékoliv jiné asijské kořeny,
- černoši / Afričané / z oblasti Karibiku / britští černoši: Afričané, lidé z oblasti Karibiku a jakékoliv jiné černošské/africké/karibské kořeny,
- jiné etnické skupiny: Číňané a jiné etnické skupiny.

Shromážděné údaje o zastavení a prohlídce porovnávají počet zastavených a prohledaných osob z dané etnické skupiny s celkovým počtem osob z této etnické skupiny, která žije v dané oblasti, a následně se vypočte podíl na 1 000 osob.

Za období let 2016–2017 z analýzy shromážděných údajů vyplývá, že z každého 1 000 bělochů byli zastaveni čtyři, oproti 29 zastaveným z každého

1 000 černochů. Údaje také vypovídají o tom, že nejvyšší podíly byly zjištěny u tří etnických skupin černochů – jiných černochů (70 zastavení na 1 000 osob), černochů z oblasti Karibiku (28 na 1 000 osob) a afrických černochů (19 na 1 000 osob).

Bez důkazů, které by poskytly rozčleněné údaje, je obtížné prokázat, zda existují rozdíly v přístupu policie k jednotlivým etnickým skupinám a – pokud je tomu tak – zda tyto rozdíly mohou být důsledkem praktik využívajících diskriminačního profilování. Členěné údaje jsou v Anglii a ve Walesu veřejně dostupné a rozepsané podle jednotlivých policejních sborů. Díky tomu je možné určit odlišné zacházení v rámci různých sborů, které mohou být vysvětleny jako legitimní nebo které mohou být využity k určení možné diskriminace při výkonu policejní činnosti. Údaje se rovněž používají na úrovni jednotlivých policistů za účelem určení diskriminačních postupů v jejich práci.

*Pro více informací viz [internetovou stránku o zastaveních a prohlídkách](#) na portálu Gov.uk, [internetovou stránku Independent Office for Police Conduct \(Nezávislého úřadu pro vyšetřování policejního jednání\)](#), [internetovou stránku ministerstva vnitra o otevřených datech o trestné a policejní činnosti](#). Viz také *Spojené království (2018)*. Pro pokyny k metodikám zaznamenávání viz *iniciativa Open Society Justice (2018b)*.*

Případová studie

Průzkum vztahů mezi policií a veřejností ve Francii

V roce 2016 provedl francouzský veřejný ochránce práv (*Défenseur des droits*) průzkum ohledně přístupu k právům. *Défenseur des droits* zároveň působí jako komise pro vyřizování stížností na vnitrostátní policii. Průzkum zahrnoval reprezentativní vzorek více než 5 000 osob.

V první části zprávy se představují výsledky týkající se chování donucovacích orgánů. Celkově z průzkumu vyplývají dobré vztahy mezi veřejností a policií. Velká většina respondentů uvedla, že policii důvěřuje (82 %).

Pokud se podíváme konkrétně na kontroly totožnosti, z průzkumu vyplývá, že většina lidí kontroly totožnosti nepodstupuje: 84 % respondentů uvedlo, že v uplynulých pěti letech nebyli zkontrolováni (90 % žen a 77 % mužů). Ti,

kteří uvedli, že byli zkontrolováni, obecně uváděli během poslední kontroly totožnosti nízký podíl případů porušení norem chování podle profesní etiky ozbrojených složek, například neformální způsob oslovení (16 %), brutalita (8 %) nebo urážky (7 %). Avšak 29 % uvedlo nedostatek zdvořilosti a více než polovina respondentů (59 %), kteří byli zkontrolováni, zmiňovala, že nebyly vysvětleny důvody kontroly. Obecně se kontroly totožnosti považují za legitimnější, pokud ozbrojené složky věnují čas vysvětlení důvodů kontroly.

Z údajů rovněž vyplývá, že negativnější zkušenosti uvádí konkrétní skupiny lidí. Mladí muži ve věku 18–24 let mají téměř sedmkrát vyšší pravděpodobnost, že budou často podrobeni kontrole totožnosti (tj. více než pětikrát v uplynulých pěti letech) než obecná populace, přičemž muži považovaní za černochoy nebo Araby jsou šestkrát až jedenáctkrát častěji dotčeni častými kontrolami totožnosti než zbytek mužské populace. Pokud tato dvě kritéria zkombinujeme, vyplyne z nich, že alespoň jednou bylo v uplynulých pěti letech zkontrolováno 80 % mužů ve věku do 25 let a mužů považovaných za Araby nebo černochoy (oproti 16 % v případě ostatních respondentů). Ve srovnání s obecnou populací je u této skupiny 20krát pravděpodobnější, že budou podrobeni kontrolám totožnosti.

Navíc mladí muži považovaní za černochoy nebo Araby udávají vyšší míru problematického chování během poslední kontroly totožnosti, jako je neformální oslovení (40 % oproti 16 % v celkovém vzorku), urážky (21 % oproti 7 % v celkovém vzorku) nebo brutalita (20 % oproti 8 % v celkovém vzorku). Tyto negativní zkušenosti a četnost kontrol jsou spojovány s nízkou mírou důvěry v policii. Tato skupina totiž vykázala zhoršující se vztahy s policií.

V neposlední řadě z výsledků vyplývá, že jen málo respondentů (5 %), kteří uvedli porušení profesní etiky během kontrol totožnosti, podniká kroky k tomu, aby tuto situaci oznámilo. Většinou uvádějí, že neoznamují své zkušenosti, protože tyto kroky považují za zbytečné.

Pro více informací viz Défenseur des droits (2017).

Pokud se na menšinovou skupinu použijí obecné profily, může to ve spojení s jinými stigmatizujícími policejními opatřeními vést k tomu, že si tato skupina vytvoří negativní vnímání sebe sama. Kromě toho může širší komunita získat negativní vnímání

této skupiny. Menšinová skupina se může stát „podezřelou komunitou“, kterou si veřejnost spojuje s trestnou činností²¹. To může vést k nárůstu předsudků.

Na menšinové skupiny se může zaměřit neúměrně velký objem policejních zdrojů, což pak pravděpodobně povede k vyšším počtům zadržení nebo kontrol na hranicích. V důsledku pak je možné zaznamenat sebenaplňující vztah mezi intenzivní policejní činností a vyšší mírou zadržení (viz rámeček)²².

Zaostřeno na riziko „sebenaplňujícího se proctví“

Pokud policisté při profilování vycházejí nikoliv z rozumných důvodů, ale z předsudků, vyloží si informace pravděpodobně tak, aby to odpovídalo jejich předpojatosti. Tomu se říká „konfirmační zkreslení“. Dochází k němu, když policisté podle svých předsudků na základě skutečné nebo domnělé rasy, etnického původu, pohlaví, sexuální orientace, náboženského vyznání nebo jiných chráněných důvodů očekávají, že daná osoba bude jednat protiprávně. Kvůli předpojatosti tohoto druhu je pravděpodobné, že policisté s těmito předsudky vyčlení více jednotlivců, kteří odpovídají tomuto popisu.

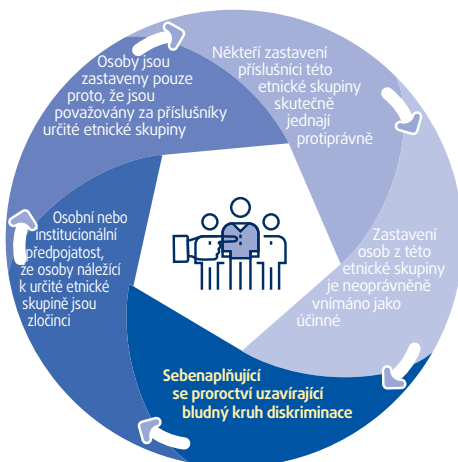
Jelikož je pravděpodobné, že důkazy o trestné činnosti budou nalezeny u osob, které jsou zastaveny, než u osob, které nejsou zastaveny, posiluje toto profilování založené na předpojatosti již existující stereotypy policistů. Tento falešný „důkaz“, že rozhodnutí jednotlivce zastavit bylo správné, se nazývá „sebenaplňující se proctví“. Takové profilování na základě předpojatosti je diskriminační, protiprávní, neúčinné a prohlubuje stereotypy.

V grafu 4 se popisuje, jak „sebenaplňující se proctví“ uzavírá bludný kruh kriminalizace jednotlivců.

21 Evropské středisko pro sledování rasismu a xenofobie (2006), s. 54.

22 Harcourt, B. (2004), s. 1329–1330; Výbor pro vnitřní záležitosti Dolní sněmovny (2009), bod 16; a OSN (2007).

Graf 4: Kruh sebenaplňujícího se proctví

Zdroj: FRA, 2018

1.3.2. Účinnost profilování

Panují rovněž pochybnosti o účinnosti používání profilování založeného na širokých kategoriích s cílem odhalovat trestnou činnost. Není jasné, zda profilování skutečně zvyšuje míru úspěšnosti (nebo „míru pozitivních nálezů“) operací donucovacích orgánů.

Některé důkazy svědčí o tom, že četnost, s jakou jsou osoby zastavovány, neodpovídá nutně míře trestné činnosti v řadách různých etnických nebo rasových skupin (viz rámeček). Je třeba poznamenat, že údaje trestního soudnictví ve většině členských států EU neumožňují získat přehled o postupu jednotlivých věcí systémem trestního soudnictví. Z toho důvodu není možné určit, zda zadržení vede ke stíhání a odsouzení.

Případová studie

Změna způsobů provádění prohlídek vede k vyšší „míře pozitivních nálezů“ (1998–2000, USA)

V roce 1998 provedly celní orgány USA 43 % prohlídek u černochoů a Hispánců, což je mnohem vyšší podíl, než jaký odpovídá jejich zastoupení mezi cestujícími osobami. Zvlášt vysoký počet prohlídek, včetně invazivních rentgenů a vysvětlení, bylo provedeno u latinskoamerických a černošských žen, které byly podezřívány z pašování drog. Toto opatření bylo založeno na profilu, který značně spoléhal na státní příslušnost a etnický původ. Míra pozitivních nálezů byla u těchto prohlídek nízká napříč všemi skupinami: 5,8 % u bělochů, 5,9 % u černochoů a 1,4 % u Hispánců. Zvlášt nízká byla u latinskoamerických žen, u nichž byla ve skutečnosti nejmenší pravděpodobnost, že budou převážet drogy v oblečení nebo ve svém těle. V roce 1999 celní orgány USA své postupy změnily, odstranily rasu ze seznamu faktorů, které se zohledňují při provádění zastavení. Místo toho byly zavedeny techniky pozorování zaměřující se na chování, jako je nervozita a rozpory ve vysvětlení cestujících, více zpravodajských informací a bedlivější dohled nad rozhodnutími o zastavení a prohlídce. Do roku 2000 nesrovnalosti v celních prohlídkách, pokud jde o rasu, téměř zmizely. Počet provedených prohlídek klesl o 75 % a míra pozitivních nálezů se zvýšila z téměř 5 % na více než 13 % a nabyla na rovnoměrnosti ve všech etnických skupinách.

Pro více informací viz Harris (2002), USA (2000).

Neúčinnost protiprávního profilování (2007–2008, Maďarsko)

Z výzkumu provedeného v Maďarsku vyplynulo, že kontroly totožnosti cílily neúměrně na Romy. Asi 22 % všech osob, které policie zkontrolovala, patřilo k romské komunitě, zatímco podíl Romů v populaci činil asi 6 %. Neúměrně vysoký počet kontrol totožnosti u Romů se nezakládal na důkazech o protiprávním chování: 78 % kontrol totožnosti zahrnujících osoby romské národnosti nevedlo k žádnému opatření ze strany policie a 19 % bylo spojeno s přestupky* (oproti 18 % kontrol u obecné populace). Navíc míra zadržení byla u romské komunity a u obecné populace podobná.

Pro více informací viz Tóth, B.M. a Kádár, A. (2011).

* „Přestupky se rozumí přečiny, jejichž závažnost nedosahuje úrovně trestného činu (tj. nejsou upraveny trestním zákonem). Přestupky mohou být delikty, které jsou postižitelné odnětím svobody v délce až 60 dnů, jako je prostituce nebo hrozby fyzickým násilím, ale také činy, které jsou postižitelné méně závažnými opatřeními (např. pokutou, zabavením zboží

nebo zákazem účasti na některých akcích). Mezi příklady těchto deliktů se řadí drobné krádeže nebo porušení dopravních předpisů.“ *Viz Kádár, A., Körner, J., Moldova, Z. a Tóth, B. (2008), s. 23.*

Vyvstávají rovněž otázky týkající se důvodů, proč jsou některé osoby zastavovány. V jedné studii provedené ve Spojeném království se uvádí, že „[z]nepokojivých 27 % (2 338) zkoumaných záznamů o zastavení a prohlídce [...] neobsahovalo rozumné důvody k prohlídce osob, ačkoliv řada z těchto záznamů byla schválena dozorcími pracovníky“²³. Z toho vyplývá, jak bylo zjištěno výzkumem, že „policejní složky možná nepostupují plně v souladu s požadavky na povinnost zachovávat rovnost před veřejným sektorem, podle kterých musí věnovat náležitou pozornost nutnosti odstranit nezákonnou diskriminaci a prosazovat rovné příležitosti, podporovat dobré vztahy a za tímto účelem zajistit, aby vhodně shromažďovaly, analyzovaly a zveřejňovaly údaje s cílem prokázat, že mají dostatečné informace k pochopení účinku jejich činnosti.“

23 Spojené království, Inspektorát policejních sil Jejicho Veličenstva (HMIC), (2013), s. 6.

2

Zákonné profilování: zásady a praxe

Tato kapitola se zaměřuje na profilování prováděné policisty v první linii, zejména na zastavení a prohlídku, a příslušníky správy hranic, zejména pokud jde o předání k další hraniční kontrole „v druhé linii“. Vysvětlují se zde hlavní zásady a postupy, které mohou pomoci snížit riziko protiprávního profilování. Tato opatření mohou být přijata na řídicí i provozní úrovni. Zohledňují se různé právní a praktické kontexty provádění zastavení a prohlídek a hraničních kontrol.

V kontextu správy hranic stanoví Schengenský hraniční kodex (nařízení (EU) 2016/399)²⁴ jednotná pravidla pro hraniční kontroly na vnějších hranicích EU. To znamená, že některé zásady nastíněné v této kapitole – například ohledně informací, které musí být poskytnuty státním příslušníkům třetích zemí, kteří jsou podrobeni kontrole v druhé linii – jsou stanoveny právními předpisy a jsou pro členské státy závazné. Navíc má při prosazování jednotných vysokých standardů hraničních kontrol významnou úlohu agentura Frontex. Zejména nařízení o Evropské pohraniční a pobřežní stráž z roku 2016 ukládá členským státům povinnost řídit se při odborné přípravě příslušníků pohraniční stráže společnými hlavními osnovami vypracovanými agenturou Frontex. Společné hlavní osnovy, zveřejněné v roce 2012, obsahují složky týkající se základních práv, která rovněž zahrnuje profilování (viz oddíl 2.2.3 o cílené odborné přípravě).

24 Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/399 ze dne 9. března 2016, kterým se stanoví kodex Unie o pravidlech upravujících přeshraniční pohyb osob (Schengenský hraniční kodex), Úř. věst. L 77, 23. března 2016.

Zaostřeno na důvody pro hraniční kontrolu v druhé linii

Systematická povaha hraničních kontrol znamená, že každý cestující prochází základní kontrolou v první linii, při které se kontrolují cestovní doklady a veškeré další vstupní požadavky. Kromě toho mohou být někteří cestující předáni k další kontrole, tedy kontrole v druhé linii. K tomu může dojít z různých důvodů: pozitivní nález v databázi, podezřelý cestovní doklad, shoda s rizikovým profilem nebo podezřelé chování.

Během kontroly v první linii může příslušník pohraniční stráže čerpat z informací získaných porovnáním údajů ve strojově čitelných cestovních dokladech (které obsahují i biometrické identifikátory) s údaji uloženými ve vnitrostátních, unijních a mezinárodních databázích, jako je Schengenský informační systém, Vízový informační systém, databáze Europolu a Interpolu. V praxi často dochází k předání ke kontrole v druhé linii v důsledku pozitivního nálezu v jedné z databází.

Avšak je také možné předat ke kontrole v druhé linii osoby například tehdy, pokud osoba odpovídá rizikovému profilu nebo pokud má příslušník jiná podezření o dané osobě. Schengenský katalog EU uvádí, že kromě provádění hraničních kontrol podle Schengenského hraničního kodexu by cílem kontrol v první linii mělo být profilování cestujících a výběr podezřelých osob pro důkladné kontroly ve druhé linii.* Příslušníci pohraniční stráže proto musejí posoudit kombinaci dalších ukazatelů a kritérií s cílem určit, zda by se daná osoba mohla pokoušet o nedovolený vstup, mohla by představovat bezpečnostní riziko nebo by například mohla být obětí obchodování s lidmi. Ať již použijí zvláštní existující rizikový profil či nikoliv, v těchto situacích využívají příslušníci pohraniční stráže profilování.

Nutnost zajistit bezproblémový pohyb cestujících vede k tomu, že příslušníci pohraniční stráže mají omezený čas na provádění objektivního posouzení, zda podrobit danou osobu kontrole v druhé linii. Podle informací agentury Frontex mají příslušníci v členských státech EU v průměru 12 vteřin na rozhodnutí, zda by měli vyčlenit jednotlivce k další kontrole.** Tím se na ně vyvíjí značný tlak k tomu, aby rychle učinili správné rozhodnutí.

* *Rada Evropské unie (2009). Doporučení 43.*

** *Evropská agentura pro pohraniční a pobřežní stráž (FRONTEX) (2015).*

Zásady a praktické nástroje uvedené v této kapitole přináší informace vybízející k diskusi a přijetí opatření, která mohou pomoci příslušníkům a obecněji jejich organizacím zachovávat jejich činnosti v oblasti profilování v mezích zákona. Tři klíčové zásady, o nichž se pojednává, jsou:

- respektování lidské důstojnosti,
- zajištění, aby profilování bylo založeno na rozumných a objektivních důvodech,
- zaručení odpovědnosti.

S nimi souvisí význam zajištění, aby policisté a příslušníci pohraniční stráže při využívání profilování postupovali v mezích zákona, což je základem, z něhož tyto zásady vycházejí.

2.1. Respektování lidské důstojnosti

Klíčové body

- Zajištění **kvalitního kontaktu** nezaručí samo o sobě odstranění diskriminačního profilování. Je však pravděpodobné, že díky tomu bude kontakt úspěšnější a sníží se potenciální negativní dopad zastavení a prohlídky. V oblasti správy hranic je profesionální a uctivé chování právní povinností.
- **Profesionální a uctivé chování** vede obecně k tomu, že se zvyšuje spokojenost dané osoby s tímto kontaktem.
- **Vysvětlení důvodů pro zastavení** dané osobě pomůže zvýšit důvěru v policii a v činnosti týkající se správy hranic a omezuje dojem, že jde o diskriminační profilování.
- Úcta a zdvořilost **nikdy neospravedlňují protiprávní hraniční kontroly nebo zastavení a prohlídku ze strany policie.**

Respektování lidské důstojnosti je nejen základním právem samo o sobě, ale také hlavní zásadou činnosti policie a orgánů správy hranic. Při činnostech v první linii má stěžejní význam způsob komunikace ze strany policistů a příslušníků správy hranic a to, jak jednájí s fyzickými osobami, které zastaví, jakož i informace, které jim poskytnou.

Je třeba mít vždy na paměti, že bez ohledu na to, jak jsou příslušníci zdvořilí a profesionální, vyčlenění jednotlivců je vždy pocíťováno jako zásah do soukromí a je nutné, aby bylo vždy založeno na zákonných důvodech. Vnímání diskriminačního profilování je také spojováno s četností a počtem interakcí s policií a orgány správy hranic. Proto je zvláště důležité zajistit, aby pro zastavení osob byly vždy objektivní a rozumné důvody.

Co uvádějí normy?

„Hraniční kontroly by se měly provádět takovým způsobem, aby byla plně respektována lidská důstojnost. Ochrana hranic by se měla provádět profesionálně a s úctou a měla by být přiměřená sledovaným cílům.“

7. bod odůvodnění Schengenského hraničního kodexu

„Všichni cestující mají právo na informace o povaze kontroly a na profesionální, přátelské a slušné jednání v souladu s příslušnými mezinárodními a vnitrostátními právními předpisy a právními předpisy Unie.“

Bod 1.2 Praktické příručky pro příslušníky pohraniční stráže (schengenská příručka)

„Pracovníci policie přistupují k veřejnosti s integritou a úctou a se zvláštním zohledněním postavení osob patřících ke zvláště zranitelným skupinám.“

Doporučení 44 Evropského kodexu policejní etiky

Zajistit, aby policisté a příslušníci pohraniční stráže byli zdvořilí a věcní v napjatých a složitých situacích, není vždy snadné. Z důkazů však vyplývá, že uctivý tón výrazně zvyšuje míru spokojenosti s kontaktem²⁵. Graf 5 znázorňuje některé prvky uctivého kontaktu.

25 FRA (2014b).

Graf 5: Tři prvky uctivého kontaktu

Zdroj: FRA, 2018

Některé prvky hraničních kontrol jsou upraveny Schengenským hraničním kodexem, například požadavky na provádění kontrol profesionálně a s úctou nebo poskytování informací o účelu a postupu kontroly (Schengenský hraniční kodex, 7. bod odůvodnění, článek 7 a čl. 8 odst. 5). Použití společného jazyka na druhé straně není absolutním požadavkem v souvislosti se správou hranic kvůli nevyhnutelné rozmanitosti provozu na hranicích. Schengenský hraniční kodex však ukládá členským státům, aby vybízely příslušníky pohraniční stráže ke studiu jazyků, které potřebují k plnění svých úkolů (čl. 16 odst. 1). Schengenský katalog, který obsahuje soubor doporučení a osvědčených postupů pro ochranu vnějších hranic, dále doporučuje, aby příslušníci pohraniční stráže měli schopnost komunikovat v cizích jazycích souvisejících s jejich každodenními povinnostmi. Jako osvědčený postup odkazuje na uspokojivou znalost jazyků sousedních zemí, jakož i jiných jazyků v závislosti na povaze přeshraničního provozu. V ideálním případě by součástí každé směny měli být příslušníci s vhodnými jazykovými dovednostmi²⁶.

Nedostatek ohledů a úcty během zastavení osoby policií může mít přímé dopady na účinnost policejní činnosti (viz [oddíl 1.3.2](#)). V dokumentu Police and Criminal Evidence Act Code of Practice (Kodex praxe podle zákona o policii a důkazech v trestním řízení), který vypracovali ve Spojeném království, se uvádí: „Všechny případy zastavení a prohlídky musí být prováděny zdvořile, ohleduplně a s úctou k dotčené osobě. To má významný dopad na důvěru veřejnosti v policii. Je třeba vyvinout

²⁶ Rada Evropské unie (2009). Doporučení 27 a 41.

veškeré rozumné úsilí o minimalizaci pocitu zostuzení, které může prožívat prohledávaná osoba.”²⁷

Některé důležité složky respektování důstojnosti, jako je poskytování vysvětlení k zastavení a prosazování příležitosti osob vyjádřit své názory, jsou základní součástí policejních postupů a postupů správy hranic. Formuláře pro zastavení a prohlídku mohou poskytnout strukturovaný způsob, jak tyto informace poskytovat (viz oddíl 2.3.1).

V kontextu správy hranic jsou standardní formuláře jedním z užitečných nástrojů k informování cestujících o účelu a postupu kontrol ve druhé linii. Mohou usnadnit komunikaci s cestujícími, pokud jsou rozdávány a doplněny případným dalším ústním vysvětlením. Schengenský hraniční kodex ukládá povinnost, aby osoby podrobené kontrole ve druhé linii obdržely písemné informace o účelu a postupu kontroly, a to v jazyce, jemuž rozumějí nebo o němž se lze důvodně domnívat, že mu rozumějí. Informace by měly:

- být dostupné ve všech úředních jazycích EU a v jazycích zemí, které hraničí s dotčenou zemí,
- uvádět, že cestující může požádat o jméno nebo služební identifikační číslo příslušníka, který provádí kontrolu, název hraničního přechodu a datum, kdy byla hranice překročena.

Tyto prvky uctivého kontaktu spojené s komunikačními a mezilidskými dovednostmi se obtížněji zavádějí do operačních postupů a mohou vyžadovat další investice do odborné přípravy. Potíže s navozením pozitivního tónu kontaktu mohou vyplývat z:

- omezených komunikačních schopností,
- neschopnosti pojmenovat důvod opatření a
- neschopnosti překonat osobní a institucionální předpojatost a negativní stereotypy, jakož i nastřádanou míru nepřátelství v částech komunity.

²⁷ Spojené království, ministerstvo vnitra (2014a), oddíl 3.1.

2.2. Rozumné a objektivní důvody

Klíčové body

- Větší pravděpodobnost objektivity je u donucovacích opatření a opatření v oblasti správy hranic založených na konkrétních a aktuálních zpravodajských informacích.
- Zastavení a prohlídka a předání k hraniční kontrole v druhé linii, mají-li být zákonné, musí být založeny na **rozumných a objektivních důvodech k podezření**. „Instinktivní pocit“ není rozumným a objektivním důvodem k zastavení a prohlídce osoby nebo k předání osoby ke hraniční kontrole v druhé linii.
- Chráněné charakteristiky, například rasa, etnický původ, pohlaví nebo náboženství, mohou patřit k faktorům, které donucovací orgány a příslušníci pohraniční stráže zohledňují při výkonu svých pravomocí, ale **nemohou být jediným ani hlavním důvodem pro vyčlenění jednotlivce**.
- Profilování, které je založeno výhradně nebo hlavně na jednom nebo více chráněných důvodech, představuje přímou diskriminaci a je protiprávní.

Významnou zásadou činnosti policie a orgánů správy hranic je objektivita. V souvislosti s profilováním by měly osoby být zastavovány a prohledávány nebo předávány k hraniční kontrole v druhé linii pouze na základě rozumných a objektivních důvodů k podezření. K objektivním odůvodněním může patřit chování jednotlivce, zvláštní zpravodajské informace nebo okolnosti, které spojují danou osobu nebo osoby s protiprávní činností, z níž je podezřívána.

K zajištění objektivity při profilování je třeba:

- předcházet předpojatosti, mimo jiné i prostřednictvím jasných pokynů a cílené odborné přípravy, a
- účinně využívat zpravodajské a jiné informace.

2.2.1. Předcházení předpojatosti

Evropský kodex policejní etiky stanoví pokyny pro chování policie v oblastech zahrnujících opatření a zásahy policie, odpovědnost policie a policejní dohled²⁸.

28 Rada Evropy, Výbor ministrů (2001), [Doporučení Výboru ministrů členským státům Rec\(2001\)10 o Evropském kodexu policejní etiky](#), 19. září 2001.

Zdůrazňuje se zde obecná zásada, že: „[p]olicie musí své úkoly plnit spravedlivě, vedena zejména zásadami nestrannosti a zákazu diskriminace.“²⁹

Vyčlenění jednotlivce na základě skutečné nebo domnělé rasy, etnického původu, pohlaví, sexuální orientace, náboženství, zdravotního postižení nebo jiných zakázaných důvodů *jakožto jediného nebo rozhodujícího faktoru* je v rozporu se základními právy. Může mít rovněž významný negativní dopady jak na orgány veřejné moci, tak na komunity (viz oddíl 1.3).

Diskriminační profilování může odrážet předpojatost dané osoby nebo orgánu. Kromě osobní předpojatosti se mohou projevit stereotypy a diskriminační chování vůči jednotlivcům při konkrétních postupech ze strany donucovacích orgánů a orgánů správy hranic. Zajištění větší transparentnosti institucionálních postupů a procesů může pomoci bojovat proti diskriminaci a proti prohlubování stereotypů.

Rozpoznání hluboce zakořeněných předsudků může být složité. Policisté a příslušníci pohraniční stráže mohou být přesvědčeni, že vyčleňují jednotlivce na základě rozumných a objektivních důvodů (například chování), ačkoliv ve skutečnosti tato rozhodnutí vycházejí z jejich předsudků.

Při zastavování osoby policisté často spojují důvod pro vyčlenění jedné konkrétní osoby s „instinktivním pocitem“ nebo „intuicí“. To je pravděpodobně založeno na kombinaci odborných znalostí a minulých zkušeností, ale může také odrážet vědomou nebo podvědomou předpojatost policisty. V zájmu předcházení protiprávnímu profilování by se policisté měli zamyslet nad tím, zda je jejich rozhodnutí odůvodněno objektivními informacemi. „Instinktivní pocit“ sám o sobě není rozumným či objektivním důvodem k zastavení a prohlídce osoby nebo k podrobení osoby další kontrole na hranicích.

2.2.2. Jasně pokyny pro policisty

Praktické, srozumitelné a snadno použitelné pokyny mají mimořádný význam, pokud jde o pomoc příslušníkům donucovacích orgánů a orgánů správy hranic v první linii předcházet protiprávnímu profilování. Pokyny mohou nabývat různých forem: mohou být připojeny k právním předpisům, vydávány samotnými donucovacími orgány a orgány správy hranic nebo udílány každý den výše postavenými

29 Tamtéž, bod 40.

kolegy. Jako účinnější než vysvětlování pravidel a postupů se jeví využití příkladů ze skutečného života, na kterých se předvede, jak si počínat v konkrétních situacích.

Příslušníci na vedoucích pozicích musí pracovníky informovat, že skutečná nebo domnělá rasa, etnický původ, pohlaví, sexuální orientace, náboženské vyznání nebo jiný zakázaný důvod pro diskriminaci nemůže být rozhodujícím faktorem pro zahájení opatření v oblasti prosazování práva nebo správy hranic proti fyzické osobě. Vysvětlení, kdy a jak je možné použít osobní charakteristiky, může pomoci omezit riziko odlišných výkladů, jakož i spoléhání se na stereotypy a předsudky. Pokyny by rovněž měly pojednávat o problémech týkajících se ochrany soukromí a údajů.

V tabulce 3 jsou znázorněny některé druhy pokynů, které je možné použít, a důležité prvky, které by měly být vzaty v potaz.

Tabulka 3: Druhy a vlastnosti pokynů a zapojení zúčastněných stran

Druhy pokynů	Vlastnosti pokynů	Zapojení zúčastněných stran
<ul style="list-style-type: none"> • standardní operační postupy • kodexy chování • pravidelné pokyny od výše postaveného příslušníka 	<ul style="list-style-type: none"> • podrobné a konkrétní • zahrnující všechny činnosti, při kterých může dojít k profilování na základě předpojatosti: <ul style="list-style-type: none"> • zastavení a prohlídka • zadržení • hraniční kontroly • použití síly atd. 	<ul style="list-style-type: none"> • vypracování pokynů se zúčastněnými stranami • zpřístupnění pokynů komunitám • vybidnutí k získání zpětné vazby k pokynům od komunit

Zdroj: FRA, 2018

Případová studie

Kodex praxe a přístup založený na vyslancích (nizozemská policie)

Nizozemská policie spolu s organizacemi občanské společnosti, jako je Amnesty International, vypracovala kodex praxe, který popisuje čtyři zásady profesionálního zastavení:

- legitimní a odůvodněný výběr osob,
- vysvětlení důvodu pro zastavení a prohlídku,

- ☑ uplatnění profesionální komunikace,
- ☑ příslušníci se zamýšlí nad svými postupy a vzájemně si poskytují zpětnou vazbu.

Změna postupů, které nejsou považovány za problematické, například postupů při iniciativním výkonu policejní činnosti, které mohou vést k etnickému profilování, je složitá. Policie v Amsterdamu vypracovala přístup zdola nahoru, podle kterého se do týmů zapojují policisté v terénu (vyslanci), jimž pomáhají jejich nadřízení a školitelé. Prvním krokem je zvýšit povědomí tím, že se poukáže na dopad iniciativních zastavení na dotčené osoby a diskutuje se o něm, a tím, že se představí alternativní rámec, který je spravedlivý a účinný. Druhým krokem je, aby policisté tento nový postup přijali za svůj.

Pro více informací v nizozemštině viz [internetové stránky nizozemské policie](#).

2.2.3. Cílená odborná příprava

Odborná příprava policistů a příslušníků pohraniční stráže je dalším významným nástrojem pro minimalizaci rizika protiprávního profilování. Existuje mnoho různých druhů odborné přípravy, které mohou být podstupovány v různých fázích profesní dráhy policisty, včetně: počáteční náborové odborné přípravy, odborné přípravy během výkonu služby a dalšího odborného rozvoje. Bez ohledu na druh by moduly odborné přípravy měly zohlednit organizační kulturu a nabízet kurzy, které začleňují strategie k nahrazení stereotypů a boji proti nim. V neposlední řadě je pro sledování, jak odborná příprava pomohla změnit postoj policistů a zlepšit výkon jejich činnosti, a k určení mezer, kde je zapotřebí další odborné přípravy, klíčové hodnocení dopadu odborné přípravy. V grafu 6 jsou zdůrazněny některé problémy, které je třeba zvážit při vypracovávání cílené odborné přípravy.

Graf 6: Proces a cíle vypracovávání cílené odborné přípravy

Zdroj: FRA, 2018

Určité druhy odborné přípravy v oblasti prosazování práva nebo ochrany hranic jsou v některých zemích řádně rozpracovány, například „odborná příprava v oblasti rozmanitosti“ a „odborná příprava v oblasti citlivosti“. Odborná příprava v oblasti rozmanitosti se zaměřuje na osobní pocity spojené s etnickým původem, odlišnostmi a stereotypy a to, jak ovlivňují náš každodenní život. Některé kurzy zabývající se rozmanitostí však nemusí nutně pojednávat o diskriminaci. V některých studiích se namítá, že odborná příprava v oblasti kultury a rozmanitosti může naopak poukazovat na odlišnosti a posilovat je, čímž se posiluje, nikoliv omezuje vytváření stereotypů³⁰. „Odborná příprava v oblasti kulturní citlivosti“ (na rozdíl od „obecné odborné přípravy v oblasti rozmanitosti“) má za cíl vzdělávat policisty a příslušníky donucovacích orgánů, pokud jde o kulturu konkrétních etnických skupin, se kterými jsou často v kontaktu, ale s nimiž nejsou důvěrně obeznámeni. Tato odborná příprava se zabývá doporučenými a nedoporučenými postupy a nabízí pokyny ohledně zdvořilosti prostřednictvím různých etnických, náboženských nebo národnostních pohledů. Odborná příprava v oblasti kulturní citlivosti je neúčinnější, pokud je vypracována a realizována s pomocí a za účasti osob z příslušných komunit.

30 Wrench, J. (2007).

Případová studie

Odborná příprava o zákonném profilování

Odborná příprava o profilování pro policisty (Itálie)

Od roku 2014 provádí italská Observatoř pro bezpečnost a ochranu před diskriminačním jednáním (*Osservatorio per la sicurezza contro gli atti discriminatori*) modul odborné přípravy o etnickém profilování pro policisty a kadety. Zaměřuje se zejména na domnělé předsudky, které mohou ovlivnit profilování; důsledky pro účinnost policejních činností; a negativní dopad na vztahy s komunitami. Dosud se tohoto modulu odborné přípravy zúčastnilo asi 5 000 osob. Od roku 2017 je rovněž poskytován modul elektronické odborné přípravy v rámci opakovacích kurzů pro policii.

Pro více informací viz [internetové stránky italské vnitrostátní policie](#).

Nástroj pro základní práva v odborné přípravě příslušníků pohraniční stráže (EU)

Společné hlavní osnovy (CCC) pro příslušníky evropské pohraniční stráže stanoví minimální normy pro dovednosti a znalosti, které musí mít každý příslušník evropské pohraniční stráže. Obsahují kapitoly o sociologii a o základních právech. Součástí jsou rovněž zvláštní oddíly o zákazu diskriminace (1.5.4) a o etnickém profilování (1.7.10), které mohou školitelé použít. Společné hlavní osnovy zdůrazňují možná rizika spojená s předsudky, rasismem, rasovou diskriminací, xenofobií, islamofobií, homofobií a jinými souvisejícími nesnášenlivostmi při provádění profilování. Aktualizace společných hlavních osnov z roku 2017 obsahuje oddíly zaměřené na nové kompetence, zejména v oblasti základních práv.

Kromě toho vypracovala agentura Frontex příručku pro školitele, a to po konzultaci s univerzitami a mezinárodními organizacemi (viz Frontex, 2013). Poskytuje školitelům metodiky, jak zlepšit znalosti a dovednosti příslušníků pohraniční stráže v oblasti základních práv a mezinárodní ochrany. V příručce se výslovně zmiňuje profilování a stanoví se základní pravidla, jak předcházet diskriminaci. Odborná příprava se poskytuje pravidelně. Není však zaveden žádný trvalý mechanismus k posuzování dosažení cílů odborné přípravy.

Pro více informací viz Frontex (2012).

Studijní dny zaměřené na profilování pro výše postavené příslušníky (Belgie)

V roce 2015 Středisko pro policejní činnost a bezpečnost (CPS) se sídlem v Ghentu (Belgie) za účasti belgického orgánu pro rovnost (Unia) uspořádalo studijní den zaměřený na etnické profilování (*Profilage ethnique: l'égalité sous pression?*). Akce zahrnovala různé aspekty problému včetně: zda a jak mohou policisté s migrantskými kořeny zlepšit vztahy s komunitami etnických menšin; jak často policisté používají etnické profilování a jak je hodnoceno.

V roce 2016 uspořádala Unia dva studijní dny pro výše postavené policisty ze severního Bruselu s cílem zvýšit povědomí o etnickém profilování a podpořit zamyšlení se nad určením postupů zahrnujících profilování, které používají příslušníci v první linii. Policisté ze Španělska a Spojeného království představili publiku složenému z příslušníků donucovacích orgánů, výzkumných pracovníků a nezávislých organizací příklady správné praxe. Zejména pak prokázali, že omezením profilování založeného na etnickém původu se zvýšil počet úspěšných zadržení hledaných osob. Poukázali na to, že tohoto výsledku je možné dosáhnout vedením přesných záznamů o každém zastavení, jakož i zajišťováním transparentnosti, pokud jde o důvody pro zastavení. Odborná příprava měla za cíl dospět ke společnému pohledu na postupy zahrnující etnické profilování, a podpořit tak budoucí vývoj výzkumu v oblasti postupů, které policie v současnosti v této oblasti provádí.

Pro více informací viz Belgie (2015 a 2017).

Odborná příprava by se měla zabývat předpojatostí a stereotypy, které mohou být součástí i samotných institucí prosazování práva a správy hranic. Před provedením odborné přípravy týkající se předcházení protiprávnímu profilování je třeba přezkoumat širší institucionální souvislosti a zavedené interní politiky – například existující mechanismus pro podávání a vyřizování stížností, přítomnost „zásady mlčení“ u kolegů atd. Osnovy by se měly zabývat předpojatostí a stereotypy, které jsou zabudovány do policejní činnosti, jako je zastavení a prohlídka, zadržení, zajištění a použití síly.

Příslušníci na vysoké či střední úrovni mají klíčovou úlohu při zajišťování úspěchu odborné přípravy, ať již jako účastníci, nebo s ohledem na význam, který odborné

přípravě příkládají³¹. Jako účastníci se výše postavení příslušníci mohou naučit nové postupy a dovednosti, které pak mohou předat příslušníkům v první linii. Organizační kultura, kterou většinou nastaví vyšší vedení, má významný dopad na každodenní chování policistů a příslušníků pohraniční stráže, včetně toho, jak komunikují s veřejností.

Výše postavení příslušníci mohou také zajistit, že odborná příprava bude vnímána pozitivně. Chování pracovníků ve vedoucích pozicích, například to, jak dozorující pracovníci komunikují o účelu odborné přípravy s příslušníky, nebo to, zda se příslušníci domnívají, že byli vybráni náhodně, nebo proto, že jsou „problémoví“, může být dopad na míru zájmu a zapojení se do odborné přípravy. Pokud budou příslušníci vybízeni k aktivní účasti na programech odborné přípravy a otevření změně chování s cílem zlepšit svou každodenní činnost, pravděpodobně se tím zvýší dopad odborné přípravy³².

Jakmile odborná příprava skončí, měla by být přezkoumána a zhodnocena za účelem posouzení jejího dopadu na zvyšování povědomí a změnu chování.

Zaostřeno na hlavní zásady odborné přípravy

Specializovaná odborná příprava je klíčem k zajištění zákonného používání profilování. Evropská komise vypracovala souhrn hlavních obecných zásad týkajících se toho, jak zajistit účinnou a kvalitní odbornou přípravu, pokud jde o trestné činy z nenávisli. Tytéž zásady se použijí na odbornou přípravu o zákonném profilování.

Odborná příprava zaměřená na trestné činy z nenávisli pro donucovací orgány a orgány trestního soudnictví: 10 hlavních obecných zásad

Zajištění dopadu a udržitelnosti:

- začlenit odbornou přípravu do širšího přístupu boje proti diskriminaci,
- vypracovat metodiku na uspokojení potřeb v oblasti odborné přípravy.

Identifikace cílů a budování synergií:

31 Viz Evropská komise (2017b).

32 Miller, J. a Alexandrou, B. (2016).

- na míru uzpůsobené programy podle vašeho personálu,
- strukturovaná spolupráce s občanskou společností.

Výběr správné metodiky:

- kombinace různých metodik,
- školení školitelů.

Zprostředkování kvalitního obsahu:

- návrh osnov odborné přípravy s kvalitním obsahem,
- vypracování modulů odborné přípravy zaměřených na diskriminaci.

Monitorování a hodnocení výsledků:

- propojení odborné přípravy s procesy přezkumu výkonnosti,
- zajištění pravidelného monitorování a hodnocení vašich metod odborné přípravy.

Pro více informací viz Evropská komise (2017a).

Odborná příprava sama o sobě však nebude účinná, pokud jde o boj proti implicitní předpojatosti příslušníků. Je zapotřebí změny v institucionálním myšlení. Orgány proto musejí zvažovat mnohostranné zásahy s cílem bojovat proti osobní a institucionální předpojatosti (viz případová studie).

Případová studie

Boj proti „institucionálnímu rasismu“ u policie

V návaznosti na obavy ohledně role rasy při nesprávném postupu policie ve vyšetřování rasově motivované vraždy Stephena Lawrence ve Spojeném království zahájila vláda Spojeného království rozsáhlé šetření s cílem vymezit „ponaučení, která je možné vyvodit pro vyšetřování a stíhání rasově motivovaných trestných činů“.

Zpráva vypracovaná v rámci šetření a zveřejněná v roce 1999 upozornila na problém „institucionálního rasismu“ v Metropolitní policii, včetně

nevyváženosti údajů o zastavení a prohlídkách, jakožto na záležitost, která vyvolává značné znepokojení v dotčených komunitách. Doporučení vyvozená z šetření – počínaje odbornou přípravou zaměřenou na zvyšování povědomí o rasismu a konče podáváním zpráv a zaznamenáváním incidentů – byla zasazena do celkové výzvy k větší otevřenosti, odpovědnosti a k obnově důvěry ze strany policie.

Přezkumy zveřejněné v roce 2009, deset let po uzavření šetření, zdůraznily zlepšení způsobu jednání policie s komunitami etnických menšin a vyšetřování rasově motivovaných trestných činů. Konstatuje se zde však, že i nadále mají černoši mnohem větší pravděpodobnost, že budou zastaveni a podrobeni prohlídce než jejich bělošské protějšky.

Pro více informací viz Spojené království, ministerstvo vnitra (1999), Spojené království, Komise pro rovnost a lidská práva (2009) a Spojené království, Výbor pro vnitřní záležitosti Dolní sněmovny (2009).

2.2.4. Rozumné důvody pro podezření: využívání zpravodajských a jiných informací

Když policisté a úředníci správy hranic vyčlení jednotlivce, obvykle své rozhodnutí zakládají na kombinaci prvků. Může se jednat o „objektivnější“ informace, jako jsou konkrétní zpravodajské informace, chování, oblečení nebo předměty, které mají osoby u sebe, ale také o „subjektivní“ znalosti založené na zkušenostech.

Všechny tyto prvky mohou představovat „signál“ protiprávní činnosti. Informace je však třeba kombinovat a používat opatrně. Z důkazů vyplývá, že pro příslušníky je v praxi obtížné rozlišit mezi objektivními a subjektivními prvky, jako například v příkladu uvedeném v rámečku.

Příklad

„Je to velmi subjektivní. Jde o váš dojem z člověka nebo případu, ale také existují průkazné nesrovnalosti mezi tím, co říkají, nesrovnalosti mezi nimi a tím, co říká jejich sponzor, nesrovnalosti mezi tím, co říkají oni a co je uvedeno v jejich dokumentech, mezi tím, co říkají, a vším, co mohou mít v tašce. Tudíž existují důkazy, ale [tyto věci by samy o sobě] nnesvědčily

nezvratně v něčí neprospěch. Jde o to, že si příslušník musí o dané osobě udělat úplný obrázek.”

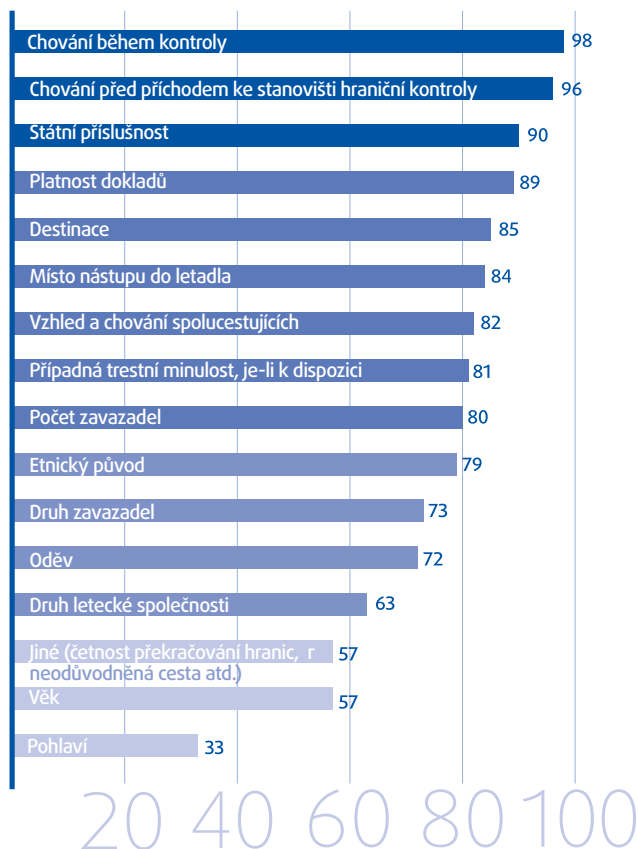
Imigrační úředník na velkém letišti ve Spojeném království

Pro více informací viz FRA (2014a), s. 46.

Zaostřeno na identifikaci osob, které se snaží vstoupit do země nelegálně

Výzkum provedený agenturou FRA v roce 2012 na velkých letištích odhalil, že příslušníci pohraniční stráže při rozhodování o tom, zda by se daný člověk mohl pokoušet o nelegální vstup do země, zohledňují řadu faktorů. Často mezi ně patří kombinace „objektivních“ kritérií – například chování dané osoby před příchodem ke stanovišti hraniční kontroly a během kontroly, druh a počet zavazadel a platnost cestovních dokladů – a osobní zkušenosti s hraničními kontrolami v minulosti, jak je znázorněno v grafu 7.

Graf 7: Ukazatele považované za užitečné nebo velmi užitečné pro účinné rozpoznání osob, které se pokouší o nelegální vstup do země, než na ně příslušníci promluví (v %)

Poznámka: Počet platných odpovědí se pohybuje mezi 206 a 216 z 223. Respondenti, kteří k danému bodu nevedli odpověď, byli z výpočtu výsledků odstraněni. Odpověď v závislosti na daném bodu nevedlo od 7 do 17 osob.

Zdroj: FRA, Průzkum příslušníků pohraniční stráže, 2012 (otázka 17)

Příslušníci pohraniční stráže určili za nejužitečnější faktor při rozpoznávání osob, které se snaží nelegálně vstoupit do země, chování během kontroly

nebo před příchodem ke stanovišti hraniční kontroly. Za významné však byly považovány i faktory, jako je státní příslušnost nebo etnický původ, které by mohly poukazovat na diskriminační profilování.

Oděv, kterýžto se také považuje za užitečný ukazatel, je příkladem, jak zdánlivě „objektivní“ informace mohou být v praxi použity předpojatým způsobem. Některé druhy oděvů mohou být spojeny s určitými rizikovými profily. Například oběti obchodování s lidmi, které mají určitou státní příslušnost, mohou obvykle nosit zvláštní druhy oděvu. Oděv však také může svědčit o tom, že daná osoba náleží ke konkrétní etnické nebo náboženské skupině. I když existují dostatečné jiné důvody, které by odůvodnily předání ke kontrole v druhé linii, osoby, které se silně identifikují se svými etnickými nebo náboženskými kořeny, mají předchozí negativní zkušenosti nebo neobdrží od příslušníka dostatečné vysvětlení, mohou takovéto zacházení považovat za diskriminační.

Pro více informací viz FRA (2014a). V souvislosti s profily obětí obchodování s lidmi viz Frontex (2017).

Kvalitní zpravodajské informace o vzorcích chování nebo akcích mohou zvýšit objektivitu profilování. Tyto informace se mohou týkat trestných činností nebo v případě správy hranic nelegální migrace nebo přeshraniční trestné činnosti. Pokud jsou donucovací činnosti nebo činnosti v oblasti správy hranic založeny na konkrétních a včasných zpravodajských informacích, jako jsou informace o konkrétní osobě a situaci, budou s větší pravděpodobností objektivní a bude méně pravděpodobné, že budou založeny na stereotypch.

Kromě zpravodajských informací a objektivních prvků mohou být jako další složka při posuzování profilování za určitých okolností legitimně použity informace o chráněných charakteristikách, jako je skutečná nebo domnělá rasa, etnický původ, státní příslušnost, pohlaví nebo náboženské vyznání. Má-li být využití těchto informací v souladu s právními předpisy, musí být upraveno zákonem, musí respektovat podstatu dotčených práv a svobod, musí být přiměřené (tj. v souladu s vyvažováním zájmů) a nezbytné (tj. neměly by existovat žádné méně restriktivní prostředky). Musí existovat ospravedlnitelný důvod, kromě těch chráněných, proč příslušníci zachází s danou osobou odlišně od jiných členů veřejnosti. Tento důvod rovněž musí konkrétně souviset s danou osobou, například v případě uvedeném v rámečku.

Příklad

Svědkové uvádějí, že podezřelý z loupeže měl na sobě červené běžecké boty a černou kšiltovku, měří 1,60 až 1,70 metru a zdá se být čínského původu. Za těchto okolností mohly donucovací orgány legitimně považovat etnický původ za relevantní pro určení, zda se daná osoba stane potenciálním podezřelým, protože tyto informace jsou kombinovány se zvláštními zpravodajskými informacemi.

Zaostřeno na podrobné popisy podezřelého

Kvalitní popisy podezřelého mohou omezit riziko nezákonného profilování. Popis podezřelého tvoří podrobnosti o dané osobě, například barva kůže, vlasů a očí, tělesná výška a hmotnost a oděv. Tyto podrobnosti poskytnou oběti nebo svědkové trestného činu nebo vyplynou z jiných zvláštních zpravodajských informací. Kvalitní popis podezřelého mohou použít příslušníci jako základ pro zastavení a prohlídku za účelem zajištění podezřelého nebo pro předání osob k hraničním kontrolám v druhé linii.

Pokud však příslušníci donucovacích orgánů obdrží příliš obecný popis podezřelého, jehož součástí je rasa, etnický původ nebo podobné charakteristiky, neměli by tento popis používat jako základ pro své činnosti. V těchto případech by činnost pravděpodobně vedla k mnoha případům zastavení nevinných osob, které náhodou sdílejí tytéž charakteristiky. Místo toho by se měly vyhledat další konkrétní operativní zpravodajské informace, na jejichž základě proběhne vyšetřování.

Pro více informací viz Evropská komise (2017b).

Informace, které vypadají jako objektivní, mohou mít v sobě ve skutečnosti začleňené předsudky. Zdánlivě objektivní faktory, jako je čas, den, místo atd., mohou být použity jako zástěrka pro zakázané důvody pro diskriminaci, jako je skutečná nebo domnělá rasa, národnostní původ, pohlaví, sexuální orientace nebo náboženství, jak je zřejmé z níže uvedeného příkladu.

Příklad

V pátek kolem poledne se v oblasti X provádí zastavení a prohlídka. V této době se koná nejdůležitější modlitba muslimů. Protože se oblast X nachází v blízkosti mešity, zdánlivě objektivní faktory jako čas, datum a místo mohou ve skutečnosti posloužit jako zástěrka pro zastavení a prohlídky založené na zakázaném důvodu pro diskriminaci – náboženském vyznání.

Obdobně se jako objektivní způsob k určení možných přečinů může zdát hledání určitého podezřelého chování. Příslušníci si však mohou vyložit chování dané osoby různými způsoby v závislosti na jiných charakteristikách dotčené osoby. Důkazy svědčí o tom, že pracovní znalosti a porozumění zpravodajským informacím se mohou u jednotlivých příslušníků velmi lišit a často neodpovídají skutečným vzorcům trestné činnosti³³.

Poskytnutí včasných a podrobných zpravodajských informací příslušníkům, například v rámci „brífinků před zahájením směny“ na začátku každé směny, by mohlo omezit prostor pro svévolné jednání a poskytnout příslušníkům pokyny, jak zaměřit své pravomoci konkrétněji na aktuální vzorce trestné činnosti a zjištěné problémy v oblasti bezpečnosti. Tím se omezuje úloha předsudků. Nejúčinnější je zlepšení kvality a využívání zpravodajských informací za účelem zaměření se na faktory chování nebo konkrétní informace tehdy, pokud se kombinuje s posíleným dohledem a monitorováním způsobu, jakým příslušníci využívají své pravomoci.

Případová studie**Zajištění objektivity při profilování****Brífinky před zahájením směny (EU)**

Schengenský katalog doporučuje, aby před zahájením každé směny získali příslušníci ve službě informace o veškerých ukazatelích rizik a rizikových profilech. Zajištěním překrývání směn se získá dostatek času pro výměnu informací mezi zaměstnanci končící a začínající směny a pro dostatečný brífink.

33 Vnitrostátní agentura Spojeného království pro zlepšení policejní činnosti (NPIA) (2012).

Pro více informací viz Rada Evropské unie (2009).

Program odborné přípravy SDR (Nizozemsko)

Program odborné přípravy Search, Detect and React (Prohlídka, odhalení a reakce, SDR) má za cíl předcházet trestné činnosti nebo teroristickým činům, než nastanou, a to posílením kapacity bezpečnostního personálu, pokud jde o behaviorální profilování. To znamená při rozhodování o policejních opatřeních odpoutat pozornost od nezměnitelných charakteristik, jako je barva kůže, a zaměřit se místo toho na chování dané osoby. Protože ukazatele podezřelého chování jsou podmíněny kontextem, musí být odborná příprava zpřesněna podle prostředí. Pojetí, že existují univerzální řešení, se odmítá. Poté, co příslušníci odhalí relevantní vzory chování, jsou povinni jednat „citlivě“. Ve většině případů naváží neformální rozhovor s podezřelým, místo aby využili jakékoliv formální policejní pravomoci. Program zahrnuje výuku v učebně a navíc také aplikovanou odbornou přípravu na pracovišti.

Pro další informace viz [internetové stránky Akademie SDR](#).

Nástroj pro schválený profesionální postup (Authorised Professional Practice, APP) pro zastavení a prohlídku (Spojené království)

Kolegium pro policejní činnost (College of Policing) ve Spojeném království vypracovalo pokyny ke schválenému profesionálnímu postupu (Authorised Professional Practice, APP) zahrnujícímu různé aspekty policejní činnosti. Schválený profesionální postup týkající se zastavení a prohlídky vysvětluje, co je zastavení a prohlídka, proč je pro nás důležité tyto pravomoci používat správně a čím se vyznačuje zákonné zastavení a prohlídka. Vysvětluje se, že napomoci k zákonným a účinným zastavením a prohlídkám je možné zajištěním:

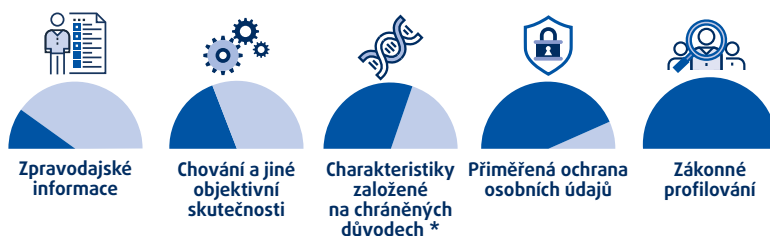
- **spravedlnosti:** rozhodnutí policisty zastavit osobu a provést prohlídku musí být založeno na přiměřených a objektivních faktorech. Žádná osoba nemůže být nikdy zastavena výlučně nebo hlavně na základě chráněných charakteristik nebo faktorů, jako je odsouzení v minulosti,
- **zákonnosti:** zastavení a prohlídka musí mít právní základ, který je uplatňován v souladu s právními předpisy,

- **profesionalita:** během zastavení a/nebo prohlídky musí policisté dodržovat profesní standardy chování, zejména etický kodex, efektivně komunikovat s lidmi a zacházet s nimi s úctou a respektem,
- **transparentnosti:** každý kontakt musí být přesně zaznamenán. Je třeba zajistit účinný dohled nad zastaveními a prohlídkami a jejich monitorování, jakož i kontrolu ze strany veřejnosti.

Pro více informací viz Spojené království, Kolegium pro policejní činnost (2016).

Graf 8 znázorňuje různé prvky, které je možné použít k zákonnému profilování; jejich kombinace bude záviset na povaze konkrétního případu.

Graf 8: Kombinace prvků

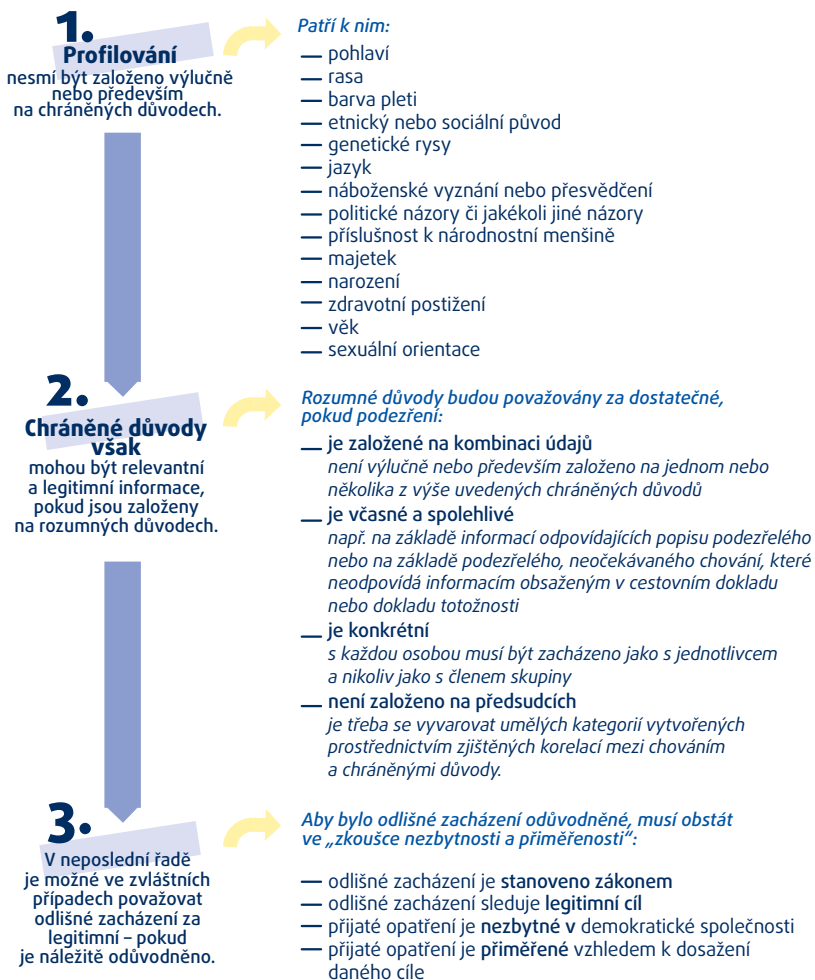

* Viz graf 9, kde je uveden seznam chráněných důvodů podle práva EU. Profilování by nikdy nemělo být založeno výlučně nebo především na chráněných charakteristikách.

Zdroj: FRA, 2018

Graf 9 ukazuje, jak je tyto prvky možné kombinovat s cílem zajistit, aby profilování nebylo diskriminační.

Graf 9: Prvky nediskriminačního profilování

Poznámky: Seznam chráněných důvodů se napříč členskými státy liší. Přehled důvodů pro diskriminaci, které jsou začleněny do trestního zákona jednoho každého členského státu, jsou uvedeny ve FRA (2018d). Viz také [internetová stránka Equinet](#), evropské sítě vnitrostátních orgánů pro rovné zacházení, na níž je uveden seznam důvodů pro diskriminaci, které sledují vnitrostátní orgány pro rovné zacházení.

Zdroj: FRA, 2018

2.2.5. Formuláře pro zastavení a prohlídku za účelem profilování ze strany donucovacích orgánů

Formuláře pro zastavení a prohlídku mohou policistům pomoci zamyslet se nad tím, zda jsou zastavení, která provádějí, založena na rozumných důvodech, a výše postaveným policistům umožní monitorovat případné diskriminační postupy, pokud jde o to, jak jednotliví policisté využívají zastavení a prohlídku. I když se formuláře někdy považují za zatěžující, poskytují rovněž záznam o zastaveních, který po kompilaci poskytuje údaje, které mohou poukázat na to, zda jsou zastavení prováděna v souladu s právními předpisy³⁴. To může napomoci větší otevřenosti a odpovědnosti. Vedle vyplňování vytištěných formulářů mohou být použity k zaznamenávání těchto informací i nové technologie, např. mobilní aplikace.

V rámečku „Zaostřeno na...“ jsou popsány některé důležité aspekty, které je vhodné zohlednit při návrhu formulářů pro zastavení a prohlídku.

Zaostřeno na to, jak vypadá kvalitně vypracovaný formulář pro zastavení a prohlídku

Mají-li být formuláře pro zastavení a prohlídku užitečné, musí být správně koncipovány. Zaprvé, vyplňování formulářů vytváří pro policisty další zátěž. Pokud nejsou jasně navrženy a přiměřeně krátké, existuje riziko, že policisté nevyplní formulář celý nebo že ho vyplní jen povrchně. Zadruhé, z kvalitně vypracovaných formulářů je možné snadno extrahovat a kompilovat údaje za účelem monitorování a hodnocení zastavení a prohlídek.

Je-li to možné, formuláře pro zastavení a prohlídku by měly:

- používat pole s možností výběru z několika odpovědí, které se rychleji vyplňují a snáze se statisticky zpracovávají,
- stanovit vyčerpávající seznam možností u každého bodu,
- nepoužívat víceznačné položky,
- být snadno srozumitelné pro příslušníky i pro zastavené osoby.
- Měly by zahrnovat:

34 Spojené království, Stop Watch (2011).

- o právní důvody zastavení, upřednostňují se jednoduchá vysvětlení před výčtem pravidel,
- o datum, čas a místo provedení prohlídky osoby nebo vozidla,
- o cíl prohlídky, např. předmět(y), který (které) příslušníci hledají,
- o výsledek zastavení,
- o jméno příslušníka (příslušníků) provádějícího (provádějících) prohlídku a jejich policejní stanice,
- o je možné zaznamenat osobní údaje prohledávané osoby (osob), např. jméno, adresa a státní příslušnost. Daná osoba však může odmítnout tyto informace uvést.

Mají-li být formuláře účinné, měly by být vyplňovány v okamžiku provádění prohlídky.

Jedna kopie by měla být předána zastavené osobě nebo osobě zodpovídající za zastavené vozidlo. Ve Spojeném království jsou osoby, které byly zastaveny, oprávněny požádat o kopii záznamu do tří měsíců od zastavení. Díky tomu formulář pomáhá shromažďovat důkazy o zastavení nejen pro účely policie, ale také pro účely zastavených osob.

Pro více informací viz Spojené království, Policejní sbor West Midlands (2012), s. 7; a Spojené království, ministerstvo vnitra (2014a).

Případová studie

Formulář pro zastavení a prohlídku (Spojené království)

Níže je vytištěn formulář pro zastavení a prohlídku, který používá Policejní sbor West Midlands ve Spojeném království.

Vyplývá z něho, že zastavená osoba je požádána, aby se sama identifikovala a zařadila do jedné z uvedených kategorií etnického původu, včetně možnosti „jiné“ nebo „neuveдено“. Policista provádějící zastavení může připojit vlastní postřehy, pokud se sebeidentifikací osoby nesouhlasí.

Kodex praxe pro výkon pravomocí v oblasti zastavení a prohlídky ve Spojeném království uvádí, že policisté by měli zastaveným osobám vysvětlit, že informace o etnickém původu „se vyžadují za účelem získání věrného

obrazu o činnostech zastavení a prohlídky a k tomu, aby pomohly zlepšit etnické monitorování, bojovat proti diskriminačním postupům a prosazovat účinné užívání pravomocí“.

WC332
02/17

Stop and Search

Call: 805 6666

<p>Power</p> <ol style="list-style-type: none"> 1 Drugs 2 Section 1 PACE <div style="border: 1px solid black; padding: 2px; margin: 5px 0;"> <p>A typical response would be "2,5" if the Power was 'S1 PACE & Object 'Fireworks'. The Object of search will default if there is only 1 option.</p> </div> <ol style="list-style-type: none"> 3 S47 Firearms Act 4 Section 60 CJPO Act 1994 5 Section 43 Terrorism Act 6 New Psychoactive Substances Act 2016 7 Other (aSearch contains list of additional powers) 	<p>Object</p> <ol style="list-style-type: none"> 1 Search for Drugs 1 Stolen Items 2 Offensive Weapon/Bladed Article 3 Articles for Burglary/Theft/Fraud/TWOC 4 Items for Criminal Damage 5 Fireworks 1 Firearms 1 Dangerous Items/Offensive Weapons 1 Evidence of Terrorism 1 Search for NPS 		
<p>Self Assessed Ethnicity (16+1)</p> <ol style="list-style-type: none"> A1 Asian - Indian A2 Asian - Pakistani A3 Asian - Bangladeshi A9 Asian - Any Other Asian background B1 Black - Caribbean B2 Black - African B9 Black - Any Other Black background M1 Mixed - White & Black Caribbean M2 Mixed - White and Black African M3 Mixed - White & Asian M9 Mixed - Any Other Mixed Background O1 Other - Chinese O9 Other - Any Other Ethnic Group W1 White - British W2 White Irish W9 White - Any Other White background NS Not Stated 	<p>Officer assessed Ethnicity (PNC)</p> <ol style="list-style-type: none"> IC1 White North European IC2 White South European IC3 Black IC4 Asian IC5 Chinese/Japanese/South East Asian IC6 Middle Eastern IC9 Other 		
<p>Grounds for Search - Multi Select</p> <ol style="list-style-type: none"> 1 Acting Suspiciously 2 Stopped in tasking area 3 Stopped in high crime area 4 Could not give reasonable explanation 5 Tried to avoid police 6 Seen to discard an item 7 Seen to conceal item 8 Smell of controlled drug 9 Current Intelligence 10 Matches Description <div style="border: 1px solid black; padding: 2px; margin-top: 5px;"> <p>Grounds will be supported by a free text explanation</p> </div>			
<p>Outcome</p> <table style="width: 100%; border: none;"> <tr> <td style="width: 50%; vertical-align: top;"> <ol style="list-style-type: none"> 1 Arrested - Consequence of Stop & Search 2 Arrested - Unrelated Offence including Warrant/PNC 3 Community Resolution 4 Fixed Penalty 5 Cannabis Warning 6 Street Bail </td> <td style="width: 50%; vertical-align: top;"> <ol style="list-style-type: none"> 7 Street Summons 8 Conditional Bail 9 Out of custody Caution 10 Substance seized, person not arrested 11 NFA </td> </tr> </table>		<ol style="list-style-type: none"> 1 Arrested - Consequence of Stop & Search 2 Arrested - Unrelated Offence including Warrant/PNC 3 Community Resolution 4 Fixed Penalty 5 Cannabis Warning 6 Street Bail 	<ol style="list-style-type: none"> 7 Street Summons 8 Conditional Bail 9 Out of custody Caution 10 Substance seized, person not arrested 11 NFA
<ol style="list-style-type: none"> 1 Arrested - Consequence of Stop & Search 2 Arrested - Unrelated Offence including Warrant/PNC 3 Community Resolution 4 Fixed Penalty 5 Cannabis Warning 6 Street Bail 	<ol style="list-style-type: none"> 7 Street Summons 8 Conditional Bail 9 Out of custody Caution 10 Substance seized, person not arrested 11 NFA 		

Pro více informací viz Spojené království, Policejní sbor West Midlands (2017a); a Spojené království, ministerstvo vnitra (2014a), s. 19.

Řada sborů nyní ustupuje od shromažďování údajů o zastavení a prohlídce prostřednictvím formulářů a místo toho používá technologie, jako jsou mobilní aplikace, rádiový systém, mobilní terminály dat nebo notebooky. Tyto technologie mohou urychlit proces zaznamenávání a omezit byrokracii, ale také vytvářejí nová rizika, zejména v souvislosti s algoritmickým využíváním osobních údajů (viz kapitola 3).

Případová studie

Zaznamenávání zastavení a prohlídek „naživo“

„eSearch“ (Policejní sbor West Midlands, Spojené království)

Tento systém, zavedený v dubnu 2014, je založen na hovoru mezi příslušníkem v praxi a pracovníkem v kontaktním centru (řídící místnost). Podrobnosti o zastavení a prohlídce se v kontaktním centru zaznamenávají okamžitě a zapisují se do databáze. K těmto informacím je pak možné přistupovat a používat je za účelem přezkumu účinnosti zastavení a prohlídek, ať již interně, nebo externě. Nástroj eSearch změnil podobu zaznamenávání zastavení a prohlídek. Záznamy v policejních systémech je možné procházet mnohem rychleji, což přináší výhody pro zpravodajství a začleňování do operačního výkonu policejní činnosti.

Pro více informací viz Spojené království, Policejní sbor West Midlands (2014); a Spojené království, Policejní sbor West Midlands (2016).

Mobilní aplikace pro příslušníky v první linii (Policejní sbor West Midlands, Spojené království)

V říjnu 2017 byla spuštěna nová mobilní aplikace, která má za cíl urychlit a zefektivnit zastavení a prohlídky. Aplikace eSearch umožňuje příslušníkům zaznamenávat podrobnosti o kontaktech na ulici přímo do aplikace prostřednictvím jejich chytrých telefonů, aniž by bylo nutné volat pracovníkům v kontaktním centru. Každému zastavení je přiděleno jedinečné referenční číslo a místo automaticky zaznamená GPS. Očekává se, že aplikace omezí volání do kontaktního centra o téměř 1 000 hovorů měsíčně.

Pro více informací viz Spojené království, Policejní sbor West Midlands (2017b).

Výše postavení policisté plní důležitou úlohu při zajišťování, aby operace zastavení a prohlídky probíhaly v souladu s právními předpisy. Níže uvedené příklady ukazují, jak si výše postavení policisté mohou udržet dohled. Měli by rovněž zajistit, aby se zastavení a prohlídky nepoužívaly jako měřítko výkonnosti na základě počtu provedených zastavení.

Případová studie

Stvrzení záznamů o zastaveních a prohlídkách (Spojené království)

Od srpna 2014 musí každý záznam o zastavení a prohlídce ve Spojeném království stvrdit dozorující příslušník policisty, který provedl prohlídku. Záznamy je možné schválit dvěma způsoby: jako odpovídající, nebo jako neodpovídající příslušným standardům. V případě záznamů neodpovídajících standardům musí vykazující policista zaznamenat do záznamu zastavení a prohlídky důvod.

Pro více informací viz Spojené království, ministerstvo vnitra (2014a).

2.3. Odpovědnost

Klíčové body

- Úředníci v oblasti prosazování práva a správy hranic jsou **odpovědní** za to, že profilování nepřekročí hranice právních předpisů.
- **Shromažďování spolehlivých, přesných a včasných údajů** o činnostech zahrnujících profilování je klíčové pro zajištění odpovědnosti.
- **Účinný mechanismus pro podávání a vyřizování stížností** může odrazovat od zneužití pravomocí a zajistit a obnovit důvěru veřejnosti v činnost policie a orgánů správy hranic.
- **Setkání za účelem poskytnutí zpětné vazby se zástupci veřejnosti** s cílem vyslechnout jejich stanoviska, diskutovat o profilování a shromažďovat zpětnou vazbu k činnostem, nabízí příležitost poučit se o důležitých aspektech a zlepšit činnosti v oblasti profilování.

Odpovědnost je jednou z klíčových zásad demokratické správy a řízení. Velmi obecně se dá říci, že zahrnuje poskytování odpovědí těm, kteří jsou oprávněni požadovat složení účtů³⁵. Odpovědnost se zaměřuje nejen na rozhodování jednotlivců, ale na rozhodování institucionální (tzv. institucionální odpovědnost). Jako úředníci a orgány veřejné moci jsou příslušníci donucovacích orgánů a správy hranic, ale také

³⁵ Bovens, M., Schillermans, T. a Goodlin, R.E. (2014), s. 1-11.

jejich organizace odpovědní veřejnosti za svá rozhodnutí a jednání. Součástí je i odpovědnost za zajištění, že profilování bude probíhat v souladu s právními předpisy.

Shromažďování spolehlivých, přesných a včasných údajů je klíčové k zajištění odpovědnosti. Jelikož velká část údajů obsahuje citlivé osobní informace, je třeba s nimi zacházet v souladu s pravidly a postupy pro ochranu údajů (viz kapitola 3).

Kontrolní seznam týkající se odpovědnosti

Níže uvedený kontrolní seznam obsahuje základní přehled kroků, které donucovací orgány a orgány správy hranic mohou přijmout, aby zajistily, že nesou odpovědnost za rozhodnutí a opatření zahrnující profilování. Tento seznam může příslušníkům posloužit jako vodítko při zvyšování jejich odpovědnosti, ale neměl by být považován za mandatorní kroky pro příslušníky donucovacích orgánů a orgánů správy hranic. V závislosti na kontextu některá opatření nemusí být použitelná s ohledem na specifika správy hranic.

1. Určení

- Rozpoznejte a **vezměte na vědomí** problém protiprávního profilování. Předpojatost a stereotypy skutečně existují a představují riziko pro dotčené osoby, včetně příslušníků i místních komunit.
- Shromažďujte a využijte roztřížené údaje:** jedná se o významný nástroj na posuzování účinnosti a výkonnosti.
- Zapojte se do externích panelů organizovaných komunitou nebo občanskou společností s cílem získat **zpětnou vazbu** k vašim postupům a zvýšit důvěru ve vaši činnost.

2. Shromažďování informací

- Zaručte odpovědnost **vedením záznamů** o činnostech zahrnujících profilování.
- Pokud budou zajištěny nezbytné záruky, může **dohled pomocí videokamer** a/nebo **kamer připevněných na těle** zlepšit odpovědnost a poskytnout důkazy na podporu opatření s cílem změnit vzorce předpojatého chování.

- ☑ Vypracujte **formuláře pro zastavení a prohlídku**, které budou vyplňovat policisté po každém zastavení.

3. Zakročení a prevence

- ☑ Provádějte **posouzení** s cílem zjistit, zda existují pravidla a postupy, které prohlubují explicitní nebo implicitní předsudky a nevědomé stereotypy.
- ☑ Zaveďte tematické kurzy a/nebo **školení** zaměřující se na boj proti osobním a institucionálním předsudkům a stereotypům.
- ☑ **Poskytujte informace** osobám, které byly zastaveny, s cílem posílit vnímání, že zastavení probíhá spravedlivě, a poskytněte osobám dostatek informací, aby se mohly rozhodnout, zda uplatnit ochranné prostředky, či nikoliv. V případě předání ke kontrolám ve druhé linii na hraničních přechodech je poskytování informací právní povinností.
- ☑ Dejte najevo **nulovou toleranci** v rámci organizace, pokud jde o incidenty založené na předsudcích.
- ☑ Vytvořte **interní mechanismy** pro dohled a kontrolu, jako jsou interní panely pro diskusi o tom, zda se zastavení provádí na základě rozumných důvodů.
- ☑ Ujistěte se, že s vyhýbáním se předpojatosti a stereotypům jsou spojeny **ukazatele výkonnosti**.
- ☑ Vytvořte **mechanismy pro podávání a vyřizování stížností** s cílem odrazovat od zneužití pravomocí a zajistit odpovědnost.

Zdroj: FRA, 2018

2.3.1. Interní monitorování

Vedení a management policie a orgánů správy hranic zastává důležitou úlohu při vytváření etosu, který podporuje dodržování práv jednotlivců a zásady nediskriminace, a to jak v rámci organizace, tak i v jejím jednání s veřejností. Rovněž přispívají k vytvoření atmosféry odpovědnosti a transparentnosti. Otevřená komunikace mezi pracovníky (horizontální i vertikální) a stanovení jasných norem chování, jako jsou profesní kodexy chování, patří k interním prvkům, které by měly být zavedeny za účelem posílení odpovědnosti. Důležitou úlohu plní rovněž nábor a odborná příprava (viz oddíl 2.2.3).

Podle práva EU musí každý orgán nebo subjekt veřejné moci jmenovat **pověřence pro ochranu osobních údajů**. Ten radí policii a složkám správy hranic, pokud jde o jejich povinnosti v oblasti ochrany údajů, mimo jiné jde o vedení záznamů o činnostech zpracování údajů nebo provádění posouzení vlivu na ochranu údajů. V kontextu profilování pověřenec pro ochranu osobních údajů například radí ve věci osobních údajů shromažďovaných za účelem a během profilování a dohlíží nad jejich zpracováním a ukládáním v souladu s právními předpisy.

Zaostřeno na úlohu pověřenců pro ochranu osobních údajů

Směrnice o prosazování práva ukládá členským státům povinnost určit pověřence pro ochranu osobních údajů, mezi jehož úkoly patří:

- monitorovat soulad s platnými právními předpisy týkajícími se ochrany osobních údajů, včetně:
 - rozdělení odpovědnosti,
 - zvyšování povědomí a odborné přípravy zaměstnanců,
 - auditů,
- poskytovat poradenství, pokud jde o posouzení vlivu na ochranu osobních údajů, a monitorovat jeho uplatňování,
- působit jako kontaktní místo pro dozorový úřad.

Pověřenec pro ochranu osobních údajů by měl být náležitě a včas zapojen do veškerých záležitostí souvisejících s ochranou osobních údajů.

Viz články 32–34 směrnice o prosazování práva.

V rámci policejních sborů může být interní monitorování profilování prováděno jako součást širokého spektra dalších opatření, která mají za cíl vést záznamy o kontaktech mezi orgány a obecnou populací (viz graf 10). Jejich součástí je používání:

- **formulářů pro zastavení a prohlídku:** které jsou užitečným praktickým nástrojem, jak vybidnout příslušníky, aby zastavovali jen z přiměřených důvodů, a jak prosazovat otevřenost a odpovědnost vůči veřejnosti (viz oddíl 2.2.5),

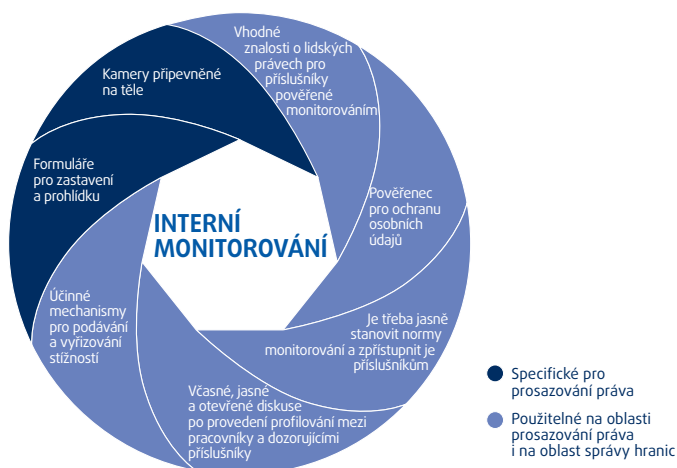
- **kamer připevněných na těle:** pokud jsou zajištěny nezbytné záruky, mohou posílit důvěru mezi komunitami a policíí a mohou odrazovat od zneužívání síly a diskriminace (viz oddíl 2.3.2).

Rovněž je možné tato opatření využívat při činnostech interního monitorování v organizacích zabývajících se správou hranic. Například v Schengenském katalogu se doporučuje zaznamenávat počet a důvody předání ke kontrole v druhé linii. Navíc v odlišných podmínkách ochrany hranic vytváří infrastruktura na hraničních přechodech a přítomnost dozorujících pracovníků v rámci areálu další příležitosti pro interní monitorování. Například může být k dispozici další technické vybavení, jako je dohled pomocí videokamer.

Jsou-li zajištěny nezbytné záruky, může videozáznam poskytnout důkazy pro posuzování toho, jak se provádí profilování, a rovněž důkazy v případě konkrétních stížností. Například by mohlo potvrdit, zda chování osob při čekání na kontrolu v první linii zavadlo dostatečný důvod pro předání ke kontrole ve druhé linii.

Na rozdíl od zastavení a prohlídky cestující na hraničních přechodech přítomnost dohledu pomocí videokamer z velké části očekávají, a to kvůli jejich veřejné povaze a bezpečnostním hlediskům. Přesto se používání těchto nástrojů může řídit právem na soukromí a platnými pravidly v oblasti ochrany údajů.

Graf 10: Prvky interního monitorování

Zdroj: FRA, 2018

Vedení záznamů může přinášet krátkodobé i dlouhodobé výhody. To je možné ukázat na příkladu formulářů pro zastavení a prohlídku:

- Z **krátkodobého hlediska** mohou tyto formuláře zajistit odpovědnost přímo na místě. Ve Spojeném království každá zastavená osoba obdrží formuláře se záznamem o zastavení nebo informace, kde je možné získat kopii tohoto formuláře. Uvádí podrobnosti o důvodu zastavení, jakož i informace o tom, kde a jak je možné podat stížnost. To umožňuje dané osobě, aby se seznámila s důvodem zastavení a aby jej napadla, pokud jej považuje za nespravedlivý.
- Z **dlouhodobého hlediska** umožňuje analýza záznamů policejním sborům, aby určily, zda se pravomoci v oblasti zastavení a prohlídky neúměrně používají proti členům menšinových skupin, a aby náležitě upravily pokyny poskytované příslušníkům. Tyto záznamy je možné zveřejnit v zájmu posílení transparentnosti a podpory důvěry veřejnosti v pravomoci zastavení a prohlídky.

Vedení záznamů: Co k tomu uvádějí právní předpisy?

V zájmu zajištění zákonnosti zpracování údajů ukládá směrnice o prosazování práva povinnost, aby donucovací orgány vedly záznamy o všech kategoriích činností zpracování, za něž odpovídají. Navíc v automatizovaných systémech zpracování musejí vést logy s cílem zjistit totožnost osoby, která do osobních údajů nahlédla nebo která je zpřístupnila, kdy se tak stalo, kdo byl příjemcem údajů a jaké je odůvodnění zpracování (viz [oddíl 3.1.3](#)).

Články 24 a 25 směrnice o prosazování práva

Případová studie

Používání záznamů k odhalení nepřiměřeného využívání zastavení a prohlídek (Spojené království)

Kodex praxe podle zákona o policii a důkazech v trestním řízení, který byl vypracován v Anglii a Walesu (Spojené království), ukládá policejním sborům zákonnou povinnost monitorovat používání pravomocí v oblasti zastavení a prohlídky s cílem odhalit, zda se „vykonávají na základě stereotypních představ nebo nevhodných zevšeobecnění“. Jakékoliv zjevně nepřiměřené užití pravomocí konkrétními příslušníky nebo skupinami příslušníků nebo

s ohledem na konkrétní části komunity by mělo být identifikováno a prošetřeno a měla by být přijata vhodná opatření k nápravě této situace. Kromě toho musí policie zajistit, aby byly záznamy přezkoumávány zástupci komunity, a vysvětlit používání pravomocí v oblasti zastavení a prohlídek na místní úrovni.

Pro více informací viz Spojené království, ministerstvo vnitra (2014a).

Policie ve Spojeném království vypracovala několik nástrojů s cílem zvýšit transparentnost tím, že se snaže zpřístupní údaje o zastaveních a prohlídkách. Na internetové stránce www.police.uk mohou uživatelé zadat své poštovní směrovací číslo a prohlédnout si podrobné informace o počtu a povaze zastavení v regionu. Zveřejněné informace vycházejí z vyplněných formulářů pro zastavení a prohlídku. Kromě toho poskytuje údaje o všech zastaveních a prohlídkách v Londýně [přehled o zastaveních a prohlídkách](#) Metropolitní policie, mimo jiné i o podílu osob pocházejících z řad etnických menšin, které byly zastaveny, k celkové populaci. Uživatelé mohou přistupovat k podrobným údajům on-line různými způsoby, například:

- prostřednictvím mapy znázorňující každý měsíc přesné místo zastavení a prohlídek provedených v dané oblasti. Nástroj také poskytuje podrobné informace o zastavení a prohlídce (předmět, druh, výsledek, zda bylo zastavení a prohlídka součástí policejní operace), nebo o osobě (pohlaví, věkové rozmezí, etnický původ podle vyjádření dané osoby, etnický původ podle příslušníka) a o právních předpisech podporujících zákonnost zastavení a prohlídky (viz [graf 11](#)) a
- prostřednictvím přehledu statistických údajů a tabulky vykreslující policejní opatření v oblasti zastavení a prohlídek. To umožňuje shromažďování informací a jejich stažení.

Ačkoliv tato praxe podporuje transparentnost a důvěru, mohla by mít dopad na ochranu soukromí a údajů dotčených osob. Může se stát, že totožnost dané osoby bude možné vyvodit z kombinace údajů dostupných v tomto nebo v jiném on-line nástroji. Tato rizika je třeba posoudit a v případě potřeby se jimi zabývat.

Jak zabránit protiprávnímu profilování dnes a v budoucnu: průvodce

Graf 11: On-line nástroj zobrazující podrobnosti o zastaveních a prohlídkách prováděných v Londýně

POLICE.UK Find your neighbourhood Share this page

[Home](#) > [Metropolitan Police Service](#) > [London Fields](#) > [Stop and search](#) >

Stop and search map

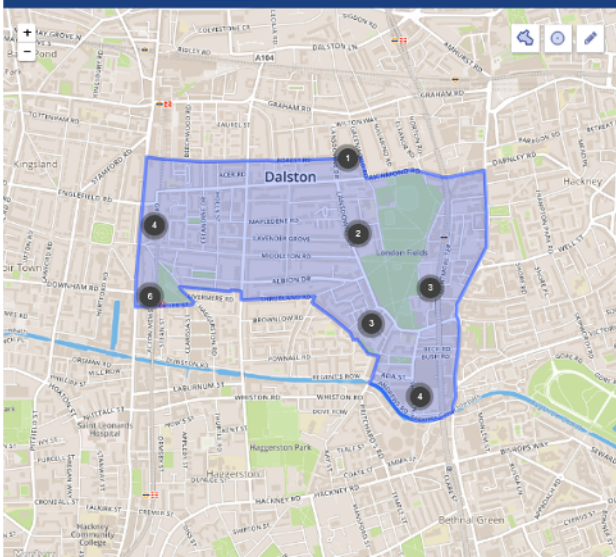
In this neighbourh
[Overview](#)
[Crime map](#)
[Stop and search](#)
[Policing team](#)
[News and events](#)
[Performance](#)
[Community Payback](#)

Next steps
[Stop and search overview](#)
[Metropolitan Police Service](#)

Related links
[Stop and search FAQs](#)

Click on the dots on the map for information about individual stop and searches.

Showing: **April 2018** **Update**

The map displays the Dalston area in London, outlined in blue. Six numbered black dots (1-6) are placed on the map to indicate specific stop and search locations. The map includes street names, landmarks like Regent's Park, and navigation controls at the top right.

[View A-Z list of stop and search locations](#)

[View the crime map for London Fields](#)

1076 stop and searches were carried out by Metropolitan Police Service this month that could not be mapped to a location.

The British Transport Police are responsible for policing railways in the Metropolitan Police Service area. View [summary information for stop and searches conducted by the British Transport Police](#).

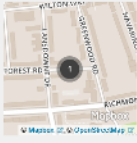
Location anonymisation is accurate to 2012 population and housing developments. [Learn more](#)

Please [contact us](#) about any privacy concerns, or feedback about how useful and useable you find this stop and search information.

Zdroj: *Spojené království, ministerstvo vnitra, internetové stránky obsahující [mapu zastavení a prohlídek](#)*

POLICE.UK Find your neighbourhood 🔍 Share this page 🗨️ Menu ☰

Home > Metropolitan Police Service > London Fields > Stop and search > Map >

Stop and searches on or near Forest Road in April 2018

In this neighbourhood

- [Overview](#)
- [Crime map](#)
- [Stop and search](#)
- [Policing team](#)
- [News and events](#)
- [Performance](#)
- [Community Feedback](#)

Stop and search at 29 April 2018, 12:20 p.m.

<p>Object of search: Articles for use in criminal damage</p> <p>Type of search: Person search</p> <p>Outcome: A no further action disposal</p> <p>Part of a policing operation: No</p> <p>Gender: Male</p> <p>Age range: over 34</p>	<p>Self-defined ethnicity: Black/African/Caribbean/Black British - Any other Black/African/Caribbean background</p> <p>Officer-defined ethnicity: Black</p> <p>Removal of more than just outer clothing: Unknown</p> <p>Legislation: Police and Criminal Evidence Act 1994 (section 1)</p> <p>Outcome linked to object of search: Unknown</p>	<p>Next steps</p> <ul style="list-style-type: none"> View stop and search overview for Metropolitan Police Service Contact us regarding a privacy request or to provide stop and search feedback Contact your local policing team Attend your next best meeting <p>Related links</p> <ul style="list-style-type: none"> Stop and search FAQs
--	--	---

Zdroj: *Spojené království, ministerstvo vnitra, [internetové stránky umožňující konkrétní vyhledání](#)*

2.3.2. Kamery připevněné na těle

Policejní sbory stále častěji používají kamery připevněné na těle. Mohou plnit určitou úlohu při zajišťování odpovědnosti, zlepšování kvality jednotlivých kontaktů a změny vzorce předpojatého chování. Mohou také pomoci deeskalovat nebezpečné situace. Videozáznam o zastaveních a jakékoliv interakci s policií si kromě policie stále častěji pořizují také členové veřejnosti. I ten je možné použít k přezkumu policejních postupů.

Případová studie

Účinnost kamer připevněných na těle

Studie provedená v roce 2015 ve Spojeném království, při které 814 policistů z Metropolitní policie používalo 500 kamer, neprokázala „žádný celkový dopad na počet nebo druh provedených zastavení a prohlídek, žádný

dopad na podíl zadržení za násilné trestné činy a žádné důkazy, že kamery změnilы způsob, jakým policisté zacházejí s oběťmi nebo podezřelými“. Zprávy posuzující dopad podobných opatření na zkoušku prováděných jinými policejními sbory nepřinesly žádné nebo jen omezené důkazy o tom, že tato opatření měla jakýkoliv pozitivní vliv na omezení trestné činnosti, na stížnosti na policisty nebo na použití síly.

Pro více informací viz Big Brother Watch (2017).

Ve Francii byly kamery připevněné na těle nasazeny ve 300 lokalitách na dvouleté pilotní období. V červnu 2018 zdůraznilo ministerstvo vnitra pozitivní dopady a výsledky tohoto opatření na zkoušku. Zejména se ve zprávě zdůrazňuje odrazující účinek kamer připevněných na těle tím, že bránily fyzickým osobám napadat či urážet policii. Zprávy z obcí uváděly, že použití individuálních kamer snížilo agresivitu a urážlivé chování vůči policistům. Některé obce poukázaly na to, že použití kamer připevněných na těle patrně deeskalovalo situace, které jinak mohly vyústit v trestný čin proti policistům. Ačkoliv tyto zprávy svědčí o tom, že užitečnost kamer připevněných na těle spočívá zejména v jejich odrazujícím dopadu, některé záznamy byly použity jako důkazy v soudních řízeních s cílem identifikovat pachatele. V neposlední řadě několik obcí zdůraznilo užitečnost tohoto zařízení pro vzdělávání, protože někteří policisté byli zaškolení do postupů a technik zásahu prohlížením záznamů pořízených během zásahů. V návaznosti na pilotní projekt byl francouzskému parlamentu předložen návrh zákona s cílem harmonizovat používání kamer připevněných na těle v rámci všech policejních sborů a rozšířit jejich používání na hasiče a příslušníky vězeňské stráže.

Pro více informací viz Francie, ministerstvo vnitra (2018).

V rozsáhlém 12měsíčním pilotním projektu zavedení kamer připevněných na těle v letech 2012–2013 ve městě Rialto ve Spojených státech se zkoumalo, zda zavedení těchto kamer povede k sociálně žádoucímu chování v řadách příslušníků, kteří je nosí. Z výsledků vyplývá, že ve srovnání s rokem 2011 pokleslo během 12měsíčního zkušebního období použití síly z 60 na 25 případů a počet stížností na policii poklesl z 28 na 3.

Pro více informací viz Farrar, T. (2018).

Používání kamer připevněných na těle ze strany policie však vyvolává některé zásadní obavy ohledně základních práv a výkonu činnosti. Jsou zapotřebí jasné záruky a politiky týkající se jejich použití s cílem vyřešit tyto otázky:

- Není jasná **úloha kamer připevněných na těle při odhalování protiprávního profilování a odrazování od něho**. Kamery zachycují jednotlivé incidenty a neumožňují shromažďovat statistické údaje, které by mohly být použity k určení, zda jsou zastavení a prohlídky diskriminační. Spíše je lze využít k přezkumu a diskusi o jednotlivých kontaktech, což pomůže zvýšit jejich kvalitu.
- Použití kamer připevněných na těle by mohlo mít **negativní dopady v souvislosti s komunitami menšin**, pokud mají pocit, že se na ně policie výslovně zaměřuje. Vypracování záruk a politik po konzultaci s místními komunitami může pomoci prosadit kamery připevněné na těle jako jeden z nástrojů k posílení odpovědnosti, a nikoliv jako prostředku ke stigmatizaci menšinových skupin.
- Používání kamer připevněných na těle má **důsledky pro právo na soukromí a právo na ochranu údajů**, jakož i na jiná základní lidská práva. Například by mohly mít dopad na svobodu pokojného shromažďování, například pokud se použijí k monitorování veřejných demonstrací. Často není jasné, kdy by měly být kamery zapnuty a vypnuty a co se stane, když příslušník zapomene kameru zapnout nebo se rozhodne, že ji nezapne: v této oblasti je zapotřebí jasných pokynů. Soukromé společnosti poskytující tuto službu musí jasně uvést, že nemohou zpracovávat záznamy pro své vlastní účely. Používání kamer připevněných na těle by mělo být upraveno právními předpisy s cílem zajistit, aby bylo v souladu se základními právy.

Zaostřeno na účinné používání kamer připevněných na těle

Dodržování tří důležitých zásad může pomoci zajistit, aby se kamery připevněné na těle používaly účinně:

- **Autentičnost:** obrazový záznam musí mít jasnou vazbu na incident. Měly by být zaznamenány datum a čas (např. prostřednictvím opatření časovým razítkem) a přesné místo (např. prostřednictvím GPS) incidentu.
- **Spolehlivost:** obrazový záznam by měl být nahrán do centrálního systému na základě důsledného, bezpečného a důvěrného postupu. Tento obrazový záznam by měl dodržovat zásady ochrany údajů a respektování

soukromého života, a proto by neměl být uchováván déle, než je stanoveno zákonem.

- **Přípustnost:** má-li být záznam užitečný v trestním řízení, musí ho soudy považovat za přípustný. Za tímto účelem může být nutné:
 - zabránit nepřetržitému nahrávání videa, což představuje nepřijatelný zásah do práva na soukromí policistů i natáčených osob,
 - informovat osoby, které mohou být natáčeny, a získat jejich souhlas (je-li to nezbytné),
 - uchovávat obrazový záznam při zabezpečení vhodné úrovně bezpečnosti a vést evidenci o přístupu k obrazům jak ze strany policistů, tak ze strany občanů.

Pro více informací viz Coudert et al. (2015), s. 8.

Další technologický vývoj bude vyžadovat vypracování nových záruk s cílem zajistit zákonné užívání kamer připevněných na těle. Například kamery, které mohou automaticky rozpoznat tvář dané osoby porovnáním s předchozími záznamy ve stávající databázi a hledáním shody, představují nové výzvy týkající se práva na soukromí a práva na ochranu údajů.

Případová studie

Policejní kamery připevněné na těle: systém politických ukazatelů (USA)

V zájmu zvýšení transparentnosti a odpovědnosti používání kamer připevněných na těle vypracovala organizace Leadership Conference on Civil and Human Rights & Upturn ve Spojených státech nástroj na posuzování a strukturování informací, které je možné vytěžit ze záznamu natočeného kamerami připevněnými na těle. Nástroj navrhuje osm kritérií, jak tento záznam posoudit:

1. zda je záznam nahraný policejním oddělením zveřejněn a zda je snadno dostupný;
2. zda je jasně oznámeno, jak závisí na rozhodnutí samotných policistů, kdy budou natáčet;

3. zda jsou zohledněny obavy ohledně soukromí;
4. zda musejí policisté záznamy přezkoumávat, než vypracují počáteční písemnou zprávu;
5. zda by měly být neoznačené záznamy smazány po uplynutí předem stanovené lhůty;
6. zda je záznam chráněn před zásahy a zneužitím;
7. zda je záznam přístupný osobám, které podávají stížnost;
8. zda je či není omezeno používání biometrických technologií s cílem identifikovat osoby na záznamu.

Tyto iniciativy mohou pomoci posílit odpovědnost tím, že stanoví normy a vybídnu k zavádění mechanismů pro posuzování, zda jsou záznamy shromažďovány a používány náležitým způsobem.

Pro více informací viz Leadership Conference on Civil and Human Rights & Upturn, [internetové stránky o systému politických ukazatelů](#).

2.3.3. Mechanismy pro podávání a vyřizování stížností

Účinné mechanismy pro podávání a vyřizování stížností mohou odrazovat od zneužití pravomocí a zajistit a obnovit důvěru veřejnosti v činnost policie a orgánů správy hranic. Obvykle existují vedle formálních právních kanálů, které osobám umožňují, aby napadly opatření nebo rozhodnutí orgánu veřejné moci před nezávislým a nestranným soudem.

Mají-li být účinné, je nezbytné, aby:

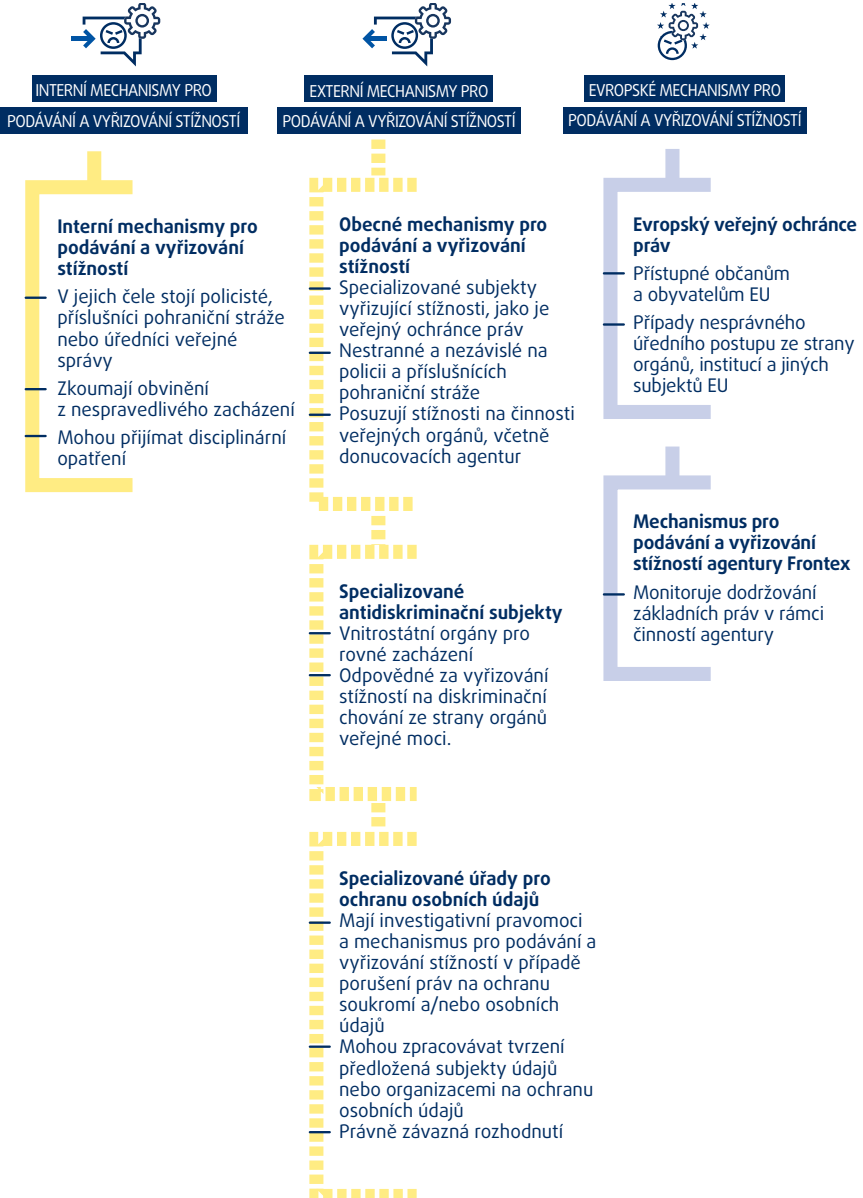
- **fyzické osoby mohly snadno získat přístup k mechanismům pro podávání a vyřizování stížností:** Z důkazů jednoznačně vyplývá, že lidé se zdráhají podat stížnost, například proto, že proces je zdlouhavý nebo nákladný, nebo proto, že se obávají nepříznivých dopadů. Snadné zpřístupnění mechanismů pro podávání a vyřizování stížností prostřednictvím využití on-line platform, jako jsou

internetové stránky nebo aplikace, může lidi povzbudit, aby těchto mechanismů využívali. Kromě toho mohou organizace podpořit fyzické osoby při podávání stížností tím, že buď podají stížnost jejich jménem, nebo prostřednictvím mechanismů kolektivního ochranného prostředku, jak je stanoveno v čl. 80 odst. 2 nařízení GDPR,

- **se stížnosti vyřizovaly transparentně:** to pomůže zvýšit důvěru v mechanismy pro podávání a vyřizování stížností,
- **orgány pro vyřizování stížností byly nezávislé** na organizaci nebo části organizace, proti které se podává stížnost.

Existuje široká škála různých mechanismů, které vyřizují různé druhy stížností. V [grafu 12](#) je uveden přehled některých mechanismů pro podávání a vyřizování stížností, které jsou k dispozici v členských státech EU a na úrovni EU.

Graf 12: Přehled mechanismů pro podávání a vyřizování stížností v členských státech EU

Mechanismy, v rámci kterých se policisté scházejí s členy veřejnosti, aby naslouchali jejich stížnostem, diskutovali o profilování a získali zpětnou vazbu pro své činnosti, nabízí příležitost vyvodit důležitá ponaučení s cílem zlepšit procesy, které upravují profilování. Rovněž vytvářejí prostředky k zapojení veřejnosti do donucovacích činností (viz případová studie).

Případová studie

Mechanismus pro podávání a vyřizování stížností veřejnosti v odvětví prosazování práva

Panely pro veřejnou kontrolu (Policejní sbor West Midlands – Spojené království)

Každý z osmi policejních okrsků Policejního sboru West Midlands pořádá jednou za dva měsíce schůzi Panelu pro kontrolu zastavení a prohlídek, kterému předsedají členové veřejnosti. Tyto panely posuzují záznamy o zastaveních a prohlídkách, zajišťují, že Policejní sbor West Midlands dodržuje právní předpisy, poskytují komunitám kanál pro předávání stížností a poukazují na problematické body. Pořady jednání a zápisy ze schůzí se zveřejňují on-line. Policejní sbor West Midlands přijal řadu dalších postupů týkajících se zapojení komunity do úsilí o spravedlivější a cílenější provádění zastavení na ulici a o větší vyvozování odpovědnosti ze strany policistů.

Pro další informace viz Policejní sbor West Midlands, [internetové stránky o zastaveních a prohlídkách](#) a Inspektorát policejních sil Jejeho Veličenstva (2016).

Panely týkající se rozumných důvodů (Policejní sbor Northamptonshire, Spojené království)

Policejní sbor Northamptonshire zavedl panely týkající se rozumných důvodů, aby zapojil členy veřejnosti do zlepšování svých činností v oblasti zastavení a prohlídek. Tyto panely představují příležitost k diskusi o používání pravomocí k zastavení a prohlídce a o jejich dopadu na komunity. Předsedá jim vrchní inspektor a zasedá v nich policista v první linii a dva členové veřejnosti, jimiž mohou být současní nebo bývalí pachatelé trestných činů. Kromě posílení komunikace mezi policií a veřejností měl orgán oprávnění

zbavit policisty pravomocí a doporučit je k další odborné přípravě za účelem zlepšení jejich činnosti v oblasti zastavení a prohlídek.

Pro více informací viz internetové stránky Policejního sboru Northamptonshire týkající se tohoto panelu a [iniciativa Open Society Justice](#) (2018a).

Neformální síť mechanismů pro podávání a vyřizování stížností na policii

Síť nezávislých orgánů zabývajících se stížnostmi na policii (IPCAN) je neformální síť pro výměnu informací a spolupráci mezi nezávislými subjekty pověřenými externí kontrolou bezpečnostních složek. Byla vytvořena v roce 2013 a sdružuje orgány pro vyřizování stížností z přibližně 20 zemí. Tyto orgány, zejména z členských států EU, přijímají a zpracovávají stížnosti na veřejné bezpečnostní složky a někdy i na ty soukromé.

Pro více informací viz [internetová stránka sítě IPCAN](#).

V oblasti správy hranic mohou být veřejné mechanismy pro podávání stížností provedeny prostřednictvím kontroly možností pro podání stížnosti přímo na místě nebo *ex post*. Možnost posuzovat tyto mechanismy zvyšuje transparentnost a odpovědnost a podporuje vzájemnou úctu a dobré vztahy mezi příslušníky pohraniční stráže a veřejností. Možnost, jak podat stížnost *ex post* nadřízenému orgánu, místo (pouze) přímo na hraničním přechodu, vytváří určitou míru dohledu a může pozitivně ovlivnit ochotu cestujících osob oznámit možné incidenty³⁶.

Případová studie

Veřejné mechanismy pro podávání a vyřizování stížností v oblasti správy hranic

Interní mechanismus pro podávání a vyřizování stížností na manchesterském letišti (Spojené království)

Na manchesterském letišti představuje jednotné kontaktní místo pro všechny cestující, kteří si přejí podat stížnost, ústřední alokační středisko. Stížnosti je možné podat e-mailem, dopisem, telefonicky nebo faxem či osobně,

36 FRA (2014b).

a to v angličtině a ve velštině. Pokyny pro pohraniční útvar (Border Force) Spojeného království nastiňují možné způsoby řešení stížností. Méně závažné případy porušení pravidel chování, jako je nezdvořilost, hrubost nebo špatný přístup, je obvykle možné vyřešit na místě. Mezi možnostmi patří i objasnění problémů zákazníkovi, vysvětlení operačních postupů, souhlas s dalším opatřením a nabídnutí omluvy, pokud je to na místě. Stížnosti na možné závažné porušení pravidel chování se obvykle přidělují oddělení pro profesní standardy. Pokyny pro pohraniční jednotky obsahují zkoušku pro určení znaků možné diskriminace, které by mohly představovat závažné porušení pravidel chování. Pokud existují silné počáteční důkazy, že zacházení s cestujícím by bylo možné vysvětlit jinými faktory, než je rasa, je případ obvykle postoupen k vyřešení na místě.

Pro více informací viz FRA (2014a), s. 74.

Mechanismus pro podávání a vyřizování individuálních stížností agentury Frontex (EU)

Po přijetí nového nařízení o Evropské agentuře pro pohraniční a pobřežní stráž (Frontex) v roce 2016 zřídila agentura Frontex mechanismus pro podávání a vyřizování individuálních stížností s cílem monitorovat dodržování základních práv v rámci činností agentury. Patří mezi ně pilotní projekty, návratové operace, společné operace, zásahy rychlé reakce na hranicích, nasazení podpůrného týmu pro řízení migrace a návratové zásahy. Každá osoba, jejíž práva byla přímo dotčena opatřeními zaměstnanců, včetně zaměstnanců vnitrostátních orgánů veřejné moci zapojených do těchto činností agentury Frontex, může předložit stížnost úředníkovi pro otázky základních práv agentury Frontex. Ten rozhodne o její přípustnosti a zašle ji výkonnému řediteli agentury Frontex, jakož i orgánům dotčeného členského státu, pokud se údajného porušení předpisů účastnili pracovníci vnitrostátních orgánů. Stížnost je možné předložit v jakémkoliv jazyce, e-mailem, dopisem nebo prostřednictvím on-line formuláře pro podávání stížností, který je k dispozici na internetové stránce agentury Frontex: <http://frontex.europa.eu/complaints/>.

Zaostřeno na práva příslušníků donucovacích orgánů

Policistům náleží stejná práva a svobody jako jiným osobám, přičemž při plnění svých povinností jsou chráněni právními normami ustanovujícími lidská

práva. Mohou se odvolávat na svá práva stanovená v různých mezinárodních lidskoprávních dokumentech, jako jsou Evropská úmluva o lidských právech (EÚLP) nebo Mezinárodní pakt o občanských a politických právech. V Evropském kodexu policejní etiky se objasňuje, že „[p]olicisté se zpravidla těší týmž občanským a politickým právům jako ostatní občané. Omezení těchto práv směji být zaváděna pouze v případech, že jsou nezbytná pro plnění úkolů policie v demokratické společnosti, a to podle zákona a v souladu s Evropskou úmluvou o lidských právech.“ Jednu výjimku najdeme v článku 11 EÚLP, který se týká práva na svobodu shromažďování a sdružování.

Při výkonu policejních funkcí, zejména při uplatňování policejních pravomocí, policista nejedná jako soukromá osoba, nýbrž jako státní orgán. Povinnost státu dodržovat a chránit lidská práva má proto přímý vliv na možnosti, které má policista k dispozici při reakci na agresi. Práva policistů, kteří mohou při plnění svých povinností riskovat zranění nebo smrt, musí být rovněž dodržována a chráněna, například poskytováním ochranných prostředků, pečlivým plánováním policejních operací nebo přijímáním preventivních opatření. Omezení jejich práv mohou být nezbytná pro výkon policejních funkcí, ale každé omezení musí odpovídat zásadě přiměřenosti. Vzhledem k jejich zvláštní úloze státního orgánu mohou být práva policistů omezena více než práva „běžného občana“. Podíváme-li se na příklad demonstrace, která začne být násilná, má „běžný občan“ možnost utéct nebo vyhledat pomoc, zatímco policista je povinen chránit lidská práva ostatních a obnovit veřejný pořádek.

Pro více informací viz FRA (2013).

3

Algoritmické profilování

Algoritmické profilování zahrnuje veškeré počítačové techniky rozložené do jednotlivých kroků, které analyzují údaje s cílem určit tendence, systematickosti nebo korelace³⁷. Prostřednictvím profilování je osoba vybrána „na základě spojení s jinými osobami určenými algoritmem, nikoliv na základě skutečného chování“, přičemž „rozhodnutí osob jsou strukturována podle informací o skupině“, nikoliv podle jejich vlastních osobních rozhodnutí³⁸.

Algoritmické profilování může být účinným způsobem pro organizace působící v oblasti správy hranice a prosazování práva, pokud jde o používání údajů za účelem prevence, odhalování a vyšetřování trestných činů. Shromažďování a zpracování velkých souborů údajů však vyvolává řadu obav týkajících se základních práv. Kromě významu předcházení diskriminaci přináší algoritmické profilování nová rizika, zejména v souvislosti s právem na soukromí a právem na ochranu údajů. Tento oddíl se nejprve zaměřuje na tato nová rizika. Následně jsou popsány výzvy v oblasti základních práv spojené s používáním algoritmického profilování v rozsáhlých databázích pro účely správy hranic a bezpečnosti a jsou představeny určité způsoby, jak tato rizika minimalizovat.

Zaostřeno na prediktivní policejní práci

Donucovací orgány používají několik softwarových aplikací k predikci toho, kdy a kde bude spáchán trestný čin. Můžeme uvést tyto příklady: PredPol

37 Pro více informací o tom, co to jsou algoritmy, viz FRA (2018b), s. 4.

38 Mittelstadt, BD, Allo, P., Taddeo, M., Wachter, S. a Floridi, L. (2016).

ve Spojeném království a v USA, Criminality Awareness System (Systém informování o trestné činnosti, CAS) v Nizozemsku a Precobs v Německu a ve Švýcarsku. Účinnost těchto prediktivních metod, pokud jde o prevenci trestné činnosti, však dosud nebyla náležitě zhodnocena. Z dosavadních důkazů vyplývají rozporné závěry, jak dokládají níže uvedené příklady.

Test prediktivní policejní práce v terénu v Kentu (Spojené království) a v Los Angeles (USA)

Policie ve Spojeném království a v USA provedla experiment za účelem porovnání tradičnějšího přístupu s plně automatizovaným algoritmem pro identifikaci ohnisek trestné činnosti a návazné plánování policejních hlídek.

Ze závěrů plyne, že automatizovaný algoritmus lépe určil, kde v budoucnu dojde k trestné činnosti. Předpověděl 1,4 až 2,2krát více trestných činů než analytik trestné činnosti za použití tradičních kriminalistických zpravodajských informací a postupů mapování trestné činnosti. Kromě toho hlídkování založené na prediktivním nástroji bylo účinnější a vedlo k průměrnému snížení počtu trestných činů o 7,4 %.

Pro více informací viz Mohler, G.O., et al. (2016).

Program PILOT (Predictive Intelligence Led Operational Targeting / Operační cílení na základě prediktivních zpravodajských informací) ve městě Shreveportu (USA)

Tento program používá prediktivní model k určení malých oblastí s vyšším rizikem majetkových trestných činů a zavádí model zásahů v těchto oblastech s cílem těmto trestným činům předcházet. Výsledky ze tří okrsků používajících program PILOT byly porovnány se třemi okrsky, kde byla vykonávána tradiční policejní práce. Nebyly zjištěny žádné statistické důkazy o tom, že by ve třech zkoumaných okrscích v rámci systému PILOT došlo k významnému snížení počtu majetkových trestných činů.

Pro více informací viz Hunt, P. et al (2014).

Software Beware (USA)

„Beware“ poskytuje příslušníkům na tísňových linkách barevné hodnocení (červené, žluté a zelené), které znamená úroveň ohrožení dotčené osoby nebo místa. Tento software prohledává databáze obsahující zprávy o zadrženích, záznamy o majetku, obchodní databáze, podrobná internetová vyhledávání, příspěvky na sociálních médiích a jiné veřejně dostupné databáze.

Přednosti a slabiny tohoto systému dosud nebyly hodnoceny. Avšak absence dohledu nad rozhodovacím procesem a utajená povaha algoritmu, který je chráněn obchodním tajemstvím, vyvolaly obavy ohledně odpovědnosti. Kromě toho může případná nepřesnost shromážděných údajů a/nebo informací vyvozených na základě analýzy snížit celkovou účinnost nástroje.

Pro více informací viz American Civil Liberties Union (2016).

Případová studie

Posuzování dopadů a rizik prediktivní policejní práce – nástroj pro hodnocení ALGO-CARE

Případné negativní účinky používání prediktivní policejní práce musí být vzaty v potaz, aby se zajistil vyvážený a transparentní přehled jeho dopadu na společnost. Analýza provedená skupinou, jejíž součástí byli akademičtí pracovníci a policisté, dospěla k závěru, že prediktivní policejní práce je ve Spojeném království stále v experimentální fázi a je zapotřebí podrobného posouzení jejího dopadu na společnost a jednotlivce. Autoři výzkumu argumentovali, že určitá rozhodnutí mají příliš velký dopad na společnost a jednotlivce na to, aby byla ovlivňována nastupující technologií: tyto případy by měly být vyňaty z působnosti algoritmického rozhodování.

Skupina vypracovala rámec pro rozhodování s názvem ALGO-CARE pro zavedení nástrojů algoritmického posuzování do policejní práce. Tento rámec má sloužit policistům jako vodítko při posuzování možných rizik spojených s používáním prediktivní policejní práce. Rovněž se snaží promítat do praxe klíčové zásady veřejného práva a lidských práv a nabídnout pokyny, kterými se mohou zabývat orgány veřejného sektoru.

Tento nástroj pro hodnocení vyzývá policisty, aby zhodnotili používání prediktivní policejní práce prostřednictvím osmi vzájemně se doplňujících kroků:

- **Poradní:** posoudit rozsah lidského zásahu.
- **Zákonný:** posoudit právní odůvodnění pro použití algoritmu.
- **Granularita:** posoudit, zda může algoritmus dosáhnout v daném případě dostatečné míry podrobnosti.
- **Vlastnictví:** zajistit, aby policejní sbor byl právním vlastníkem a měl technickou kapacitu k pravidelnému posouzení, údržbě, aktualizaci a opravě zdrojového kódu.
- **Napadnutelný:** zajistit, aby byly zavedeny mechanismy dohledu a auditu.
- **Přesnost:** posoudit, zda algoritmus odpovídá cíli policejní činnosti, může být pravidelně ověřován a zda pravděpodobnost a dopad nepřesností představují přijatelné riziko.
- **Zodpovědný:** posuzovat spravedlnost, odpovědnost a transparentnost algoritmu.
- **Objasnitelný:** posuzovat dostupnost informací ohledně pravidel rozhodování i dopadu, který každý faktor má na konečný výsledek.

Pro více informací viz Oswald, M., et al. (2017).

3.1. Rámec ochrany údajů, kterým se řídí algoritmické profilování

Vývoj a stále širší používání nových technologií – včetně stále většího využívání velkých souborů údajů za účelem podpory rozhodování – přiměly EU, aby v roce 2016 provedla rozsáhlý přezkum svých pravidel upravujících zpracování osobních údajů. Dva nové nástroje, obecné nařízení o ochraně osobních údajů (GDPR) a směrnice o prosazování práva, stanoví důležité zásady a normy pro všechna rozhodnutí přijatá na základě počítačových procesů rozhodování, včetně algoritmického profilování.

Nařízení GDPR a směrnice o prosazování práva vstoupily v platnost v květnu 2018, což znamená, že v době vypracovávání tohoto průvodce je k dispozici málo

praktických příkladů jejich provádění. V oddíle 1.2.2 se popisují právní normy upravující právo na soukromí a právo na ochranu údajů a vysvětlují se některé hlavní rozdíly mezi nařízením GDPR a směrnicí o prosazování práva (viz [tabulka 2](#)). Tato kapitola vychází z těchto informací a popisuje a vysvětluje právní požadavky týkající se algoritmického profilování, které byly zavedeny nařízením GDPR a směrnicí o prosazování práva. Mimo jiné jde o tyto požadavky:

- Údaje musí být zpracovány za konkrétním účelem podle konkrétního právního základu.
- Fyzické osoby musejí být informovány o tom, že se jejich osobní údaje zpracovávají.
- Údaje musejí být uchovávány bezpečně.
- Protiprávní zpracování je třeba odhalit a předcházet mu.

Policisté a příslušníci pohraniční stráže požadující další informace o právních požadavcích popsanych v této kapitole by se měli obrátit na pověřence pro ochranu osobních údajů ve svých organizacích. Kromě toho další pokyny k uplatňování směrnice o prosazování práva a nařízení GDPR nabízí *Příručka evropského práva v oblasti ochrany údajů* vypracovaná agenturou FRA, EIOÚ a Radou Evropy³⁹.

39 FRA, EIOÚ a Rada Evropy (2018).

Klíčové body

- Algoritmické profilování musí být **legitimní, nezbytné a přiměřené**.
- Údaje nesmí být zpracovány bez **konkrétního účelu podle konkrétního právního základu**.
- Fyzické osoby mají zvláštní práva podrobně popsána v příslušných ustanoveních nařízení GDPR a směrnice o prosazování práva, včetně:
 - **práva být informován**, včetně obdržení smysluplných informací o postupu použitím u daného algoritmu,
 - práva na **přístup ke svým osobním údajům**,
 - práva **podat stížnost** u dozorového úřadu a
 - práva na **účinnou soudní ochranu**.
- Údaje by měly být shromažďovány, zpracovávány a ukládány **bezpečně**.
- Protiprávnímu zpracování údajů je třeba **předcházet a odhalovat** je.

3.1.1. Údaje musí být zpracovávány za konkrétním účelem

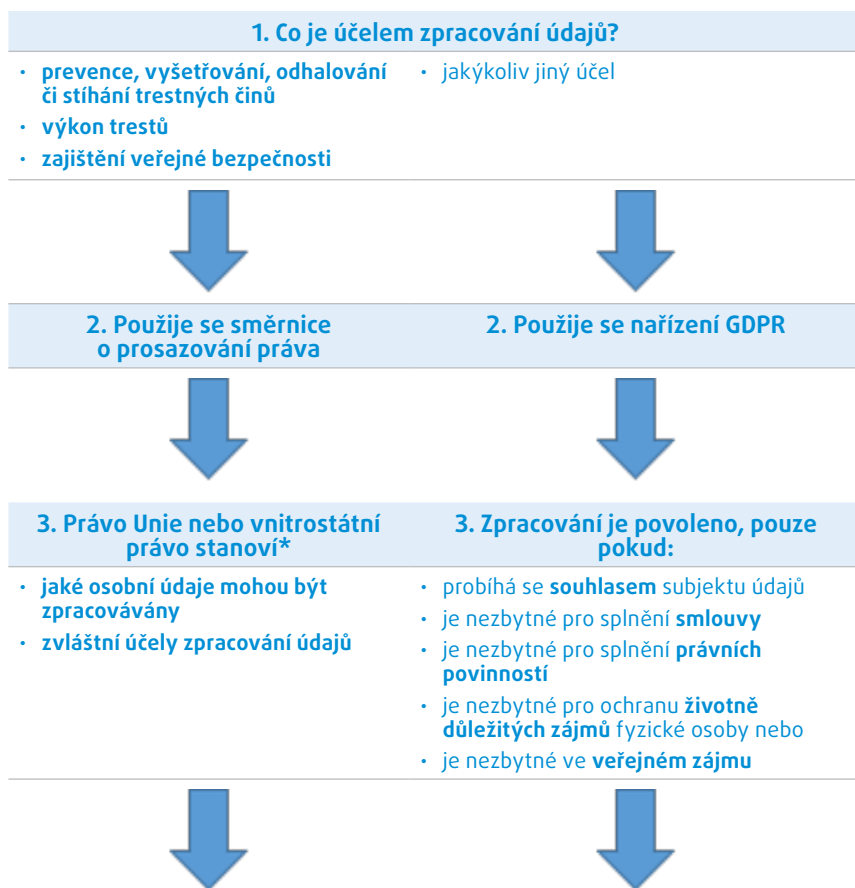
Každé zpracování osobních údajů musí mít právní základ. To znamená, že musí být prováděno s cílem dosáhnout **konkrétního účelu** stanoveného právními předpisy.

Než dojde k jakémukoliv zpracování, musí příslušník vědět, jaký je jeho účel. Může jít mimo jiné o tyto aspekty:

- Zpracovávají se údaje za účelem odhalení trestného činu?
- Provádí se zpracování za účelem zajištění veřejné bezpečnosti?
- Provádí se zpracování za účelem boje proti terorismu?

Jakmile je správně určen účel, budou příslušníci vědět, který právní rámec se použije, a budou znát příslušné právní povinnosti. Tabulka 4 stanoví, jak určit, který právní rámec se použije.

Tabulka 4: Určení správného právního rámce v závislosti na účelu zpracování

4. Je účel profilování vyňat z působnosti směrnice o prosazování práva?

Právo být informován, získat přístup k osobním údajům a požádat o změnu nebo výmaz údajů může být omezeno (zcela nebo částečně) v těchto případech:

- aby se zabránilo maření úředních nebo právních **šetření**, vyšetřování nebo postupů,
- aby se zabránilo ovlivňování prevence, vyšetřování, odhalování a stíhání trestných činů nebo výkonu trestů,
- aby se zajistila ochrana veřejné bezpečnosti,
- aby se zajistila ochrana národní bezpečnosti,
- aby se zajistila ochrana práv a svobod druhých.

4. Je účel profilování vyňat z působnosti nařízení GDPR?

Povinnosti (zajistit transparentnost, informovat a označovat narušení bezpečnosti) a práva (na přístup, opravu, výmaz, na podání námítky a právo nebyt předmětem automatizovaného rozhodování) stanovené v nařízení GDPR **mohou být omezeny** vnitrostátním nebo unijním právem za účelem zajištění:

- národní bezpečnosti, obrany nebo veřejné bezpečnosti,
- prevence, vyšetřování, odhalování a stíhání trestných činů nebo výkonu trestů, včetně ochrany před hrozbami pro veřejnou bezpečnost a jejich předcházení,
- jiných důležitých cílů obecného veřejného zájmu Unie nebo některého členského státu, zejména důležitých hospodářských nebo finančních zájmů Unie nebo některého členského státu, včetně měnových, rozpočtových a daňových záležitostí, veřejného zdraví a sociálního zabezpečení,
- ochrany nezávislosti soudnictví a soudních řízení,
- předcházení, vyšetřování, odhalování a stíhání případů porušení etických pravidel regulovaných povolání,
- monitorovací, inspekční nebo regulační funkce spojené, i pouze příležitostně, s výkonem veřejné moci ve zvláštních případech,
- ochrany subjektu údajů nebo práv a svobod ostatních,
- vymáhání občanskoprávních nároků.

*Poznámka: *Vnitrostátní právní akty, kterými se provádí směrnice o prosazování práva, jsou k dispozici na [internetové stránce Eur-Lex](#).*

Zdroj: FRA, 2018

3.1.2. Fyzické osoby musí být informovány

Článek 13 směrnice o prosazování práva a články 13 a 14 nařízení GDPR ukládají povinnost, aby byly fyzické osoby informovány v případě, že se jejich osobní údaje

zpracovávají. V tabulce 5 se popisuje, jak a kdy předávat informace osobě, jejíž údaje se zpracovávají.

Tabulka 5: Povinnost poskytovat fyzickým osobám informace o profilování: druh údajů, komunikační prostředky a výjimky

Oznamovací povinnost – kontrolní seznam	
Komu?	Osobě, jejíž údaje se zpracovávají
Jak?	<ul style="list-style-type: none"> jasnými a jednoduchými jazykovými prostředky snadno přístupnou formou stejnou formou, jakou byla podána žádost – upřednostňujte elektronické prostředky
Co?	<p>O zpracování:</p> <ul style="list-style-type: none"> název a kontaktní údaje vašeho orgánu kontaktní údaje vašeho pověřence pro ochranu osobních údajů účely zpracování právní základ zpracování maximální lhůta pro ukládání údajů druhy osob/organizací, které budou příjemci údajů <p>O právech fyzických osob:</p> <ul style="list-style-type: none"> právo podat stížnost u dozorového úřadu a kontaktní informace dozorového úřadu právo požádat o přístup ke svým osobním údajům oprava a/nebo výmaz osobních údajů právo požádat o omezení zpracování
Výjimky	<ul style="list-style-type: none"> v případě nepřiměřených (tj. opakovaných) nebo zjevně nedůvodných žádostí v případě, že není možné jasně potvrdit totožnost žadatele v případě, že by sdělení informací mařilo vyšetřování v případě, že by sdělení informací ovlivnilo prevenci/vyšetřování trestných činů za účelem zajištění veřejné nebo národní bezpečnosti za účelem ochrany práv jiných osob

Zdroj: FRA, 2018

Zaostřeno na „právo na vysvětlení“

V případech profilování nařízení GDPR stanoví, že fyzické osobě mají být poskytnuty „smysluplné informace týkající se použitého postupu, jakož i

významu a předpokládaných důsledků“ zpracování údajů. Tyto informace by měly být poskytnuty jak v okamžiku, kdy se údaje shromažďují (oznámení), tak v případě, pokud daná fyzická osoba žádá o další informace (právo na přístup). Toto právo není výslovně uvedeno ve směrnici o prosazování práva. 38. bod odůvodnění však uvádí, že „by [automatické zpracování] mělo být spojeno s vhodnými zárukami, včetně poskytnutí konkrétních informací subjektu údajů [...] zejména [...] získat vysvětlení k rozhodnutí učiněnému po takovém posouzení nebo toto rozhodnutí napadnout“.

Toto „právo na vysvětlení“ se může ukázat složitě z hlediska provádění v praxi. Některé fyzické osoby mohou být dostatečně digitálně gramotné, aby porozuměly programu algoritmu, zatímco jiným postačí zjednodušené informace o účelu zpracování a o souvislostech mezi použitými údaji. Klíčem k posuzování smysluplnosti uvedeného vysvětlení je jeho cíl. Fyzická osoba by měla obdržet dostatečné informace k tomu, aby porozuměla účelu, odůvodnění a kritériím, které vedly k přijetí rozhodnutí.

Právo na vysvětlení není absolutní (viz [krok 4](#) v [tabulce 4](#)). Členské státy mohou omezit toto právo zákonem v několika případech, mimo jiné z důvodu: národní bezpečnosti, obrany, veřejné bezpečnosti, prevence, vyšetřování, odhalování či stíhání trestných činů, výkonu trestů, ochrany subjektu údajů nebo práv a svobod druhých nebo vymáhání občanskoprávních nároků.

Poskytnutí smysluplných informací o účelu a předpokládaných důsledcích zpracování je přesto považováno za dobrou praxi, kterou je možno doporučit. Vypracování jednoduchých způsobů, jak vysvětlit použité postupy a kritéria sloužící k učinění rozhodnutí, v konečném důsledku posílí transparentnost a odpovědnost.

Pro více informací viz nařízení GDPR, články 13 až 15 (právo na informace a právo na přístup), článek 22 (automatizované individuální rozhodování, včetně profilování) a článek 23 (omezení) a směrnice o prosazování práva, článek 11 (automatizované individuální rozhodování, včetně profilování) a články 13 až 15 (právo na informace a právo na přístup).

Viz také pracovní skupina pro ochranu osobních údajů zřízená podle článku 29 (2018a).

3.1.3. Uchovávání údajů v bezpečí: záznamy, logy a pravidla uložení

Orgány shromažďující a zpracovávající údaje pro účely profilování nejenže musí zpracovávat údaje v souladu s právními předpisy, ale také musí zajistit, že:

- k údajům nemají přístup neoprávněné osoby,
- údaje se nepoužívají za jinými účely, než je původní účel, nebo
- údaje se neuchovávají déle, než je nezbytné.

Za tímto účelem musí orgány a členové širšího vedení donucovacích orgánů zajistit, aby byla zavedena vhodná opatření s cílem ochránit integritu a zabezpečení údajů. Musejí vést záznamy o veškerých přístupech a použití údajů tím, že vytvoří a spravují záznamy o všech činnostech zpracování nebo o kategoriích činností zpracování (článek 30 nařízení GDPR a článek 24 směrnice o prosazování práva). Záznamy musí obsahovat:

- **jméno a kontaktní údaje** orgánů a pověřence pro ochranu osobních údajů,
- **účel** zpracování,
- **kategorie příjemců**, kterým byly nebo budou osobní údaje zpřístupněny,
- popis kategorií subjektů údajů a kategorií osobních údajů,
- **použití profilování**,
- uvedení **právního základu** pro činnosti zpracování,
- je-li to možné, plánované **lhůty** pro výmaz jednotlivých kategorií osobních údajů,
- je-li to možné, obecný popis technických a organizačních bezpečnostních opatření uvedených v čl. 32 odst. 1 nařízení GDPR nebo v čl. 29 odst. 1 směrnice o prosazování práva.

Navíc pokud se profilování prováděné počítačem zavádí za účely stanovenými ve směrnici o prosazování práva (viz oddíl 3.2), musí orgány vést logy o: shromáždění, pozměnění, nahlédnutí a sdělení, včetně předání, zkombinování a výmazu údajů.

Tyto záznamy a logy pomohou příslušníkům prokázat, že během interního a externího monitorování postupovali v souladu s právními požadavky. Například pokud fyzická osoba vznese stížnost, budou donucovací orgány a orgány správy hranic povinny zpřístupnit záznamy a logy vnitrostátním úřadům pro ochranu osobních údajů.

Osobní údaje by neměly být uloženy déle, než je nezbytné k dosažení stanoveného legitimního účelu. Uložení na delší období musí být náležitě odůvodněno. V těchto případech by orgány měly zajistit, aby bylo ukládání pravidelně přezkoumáno s cílem zaručit jeho integritu a bezpečnost.

3.1.4. Protiprávní zpracovávání je třeba odhalit a předcházet mu

Odhalit protiprávní zpracovávání osobních údajů a předcházet mu je náročné. Protože k porozumění složitým algoritmům a rozsáhlým databázím jsou zapotřebí odborné dovednosti, je složité zajistit náležité kontroly.

V zájmu vypořádání se s tímto problémem obsahují nařízení GDPR a směrnice o prosazování práva záruky, které mají sloužit jako vodítka pro příslušníky donucovacích orgánů a orgánů správy hranic před zpracováním údajů, během zpracování a po něm. Jde o:

- posouzení vlivu na ochranu osobních údajů a
- záměrnou a standardní ochranu osobních údajů.

Posouzení vlivu

Právní rámec EU ukládá policii a orgánům správy hranic povinnost provádět posouzení vlivu před zahájením zpracování údajů, pokud je pravděpodobné, že toto zpracování bude mít za následek vysoké riziko pro práva fyzických osob (článek 35 nařízení GDPR a článek 27 směrnice o prosazování práva). To znamená, že posouzení vlivu se provádí nejen tehdy, pokud výsledek zpracování může porušovat normy

v oblasti ochrany údajů a soukromí, ale také v jakékoliv jiné situaci, která může mít za následek porušení *jakéhokoliv základního práva*. Může jít mimo jiné o tato práva: rovnost a zákaz diskriminace, svoboda projevu a informací, svoboda myšlení, svědomí a náboženského vyznání, vzdělání, zdravotní péče, azyl a ochrana v případě vystěhování, vyhoštění nebo vydání.

Posouzení vlivu jsou zvláště důležitá tehdy, pokud profilování může mít právní důsledky pro fyzické osoby. V těchto případech ukládají nařízení GDPR a směrnice o prosazování práva povinnost, aby byla provedena posouzení vlivu.

Posouzení vlivu musí být provedeno před samotným automatizovaným zpracováním. Cíle tohoto posouzení jsou však dvojí:

- *a priori*: před zpracováním údajů provedení posouzení vlivu týkající se kvality údajů a/nebo algoritmu, na kterém je zpracování založeno, pomůže odhalit a případně napravit možná porušení základních práv,
- *a posteriori*: jakmile jsou údaje zpracovány, může být příslušník povinen prokázat, že postupoval v souladu s předpisy. Posouzení vlivu mu může pomoci prokázat, že byla provedena veškerá nezbytná opatření s cílem zajistit soulad s právními předpisy.

Posouzení vlivu rovněž pomůže příslušníkům při odhalování skrytých předpojatostí, které mohou být v rozporu s právem na ochranu údajů a zákazem diskriminace a které mohou mít dopad na kvalitu profilování (viz [oddíl 1.3.2](#)).

Zaostřeno na rizika používání „dynamických algoritmů“

„Dynamické algoritmy“ jsou algoritmy, které se neustále zpřesňují a „zlepšují“ na základě „zpětnovazební smyčky“. Tyto smyčky vytvářejí samy algoritmické systémy a není možné jim náležitě porozumět, nebo dokonce je popsat prostým jazykem (viz článek 35 nařízení GDPR a článek 27 směrnice o prosazování práva). Na rozdíl od „statických algoritmů“, které jsou založeny na předem stanovených kritériích, vytvářejí „dynamické algoritmy“ **nové korelace** tím, že se neustále samy zpřesňují.

Dynamické algoritmy obnášejí riziko, že ani zkušení programátoři v jistém okamžiku již nebudou rozumět postupu, který algoritmus používá. Tím

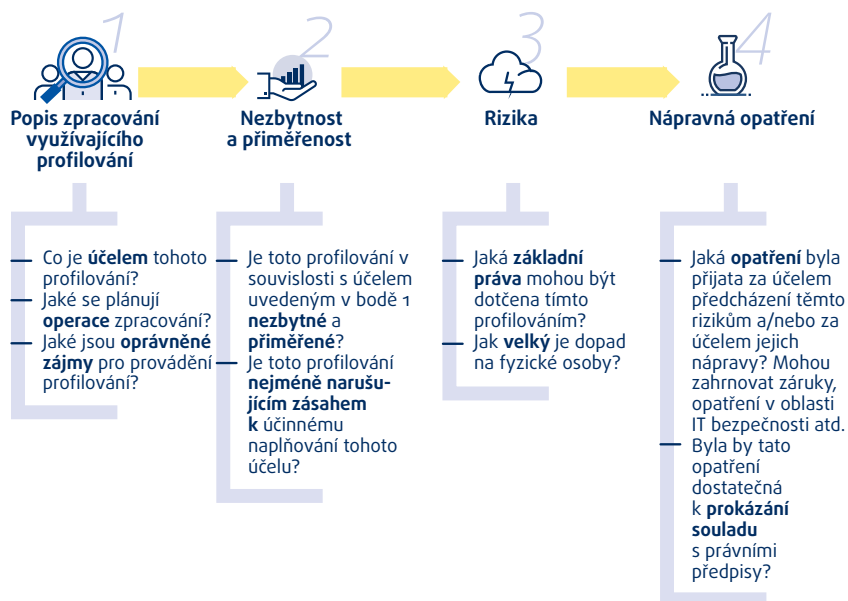
vzniká významné **riziko nedobrovolného opakování stávajících předsudků** a prohlubování sociálních nerovností a stigmatizace některých skupin. V těchto případech se velmi ztěžuje možnost zajistit odpovědnost a právní ochranu dotčeným fyzickým osobám.

Používání „dynamických algoritmů“ je proto třeba **se vyhnout nebo je omezit** s cílem minimalizovat riziko, že ztratíme přehled o kritériích hodnocení. To umožní interním a externím auditorům posoudit algoritmy a upravit je, pokud se zjistí, že jsou protiprávní. Pokud je použití dynamických algoritmů odůvodněné, je třeba přezkoumat ukazatele rizika a ověřit, že nevedou k protiprávnímu profilování.

Pro více informací viz Gandy, O. (2010) a Korff, D. (2015).

Posouzení vlivu se může významně lišit v závislosti na druhu a objemu zpracovávaných osobních údajů a na druhu a účelu zpracování. Může zahrnovat ověření kvality údajů, technické kontroly algoritmu (algoritmů) zpracovávajících údaje a/nebo úplný přehled cílů zpracování atd. V [grafu 13](#) se uvádí minimální kritéria, která je třeba posuzovat.

Graf 13: Minimální požadavky na posouzení vlivu

Zdroj: FRA, 2018

Pracovní skupina pro ochranu osobních údajů zřízená podle článku 29 (nyní nahrazena [Evropským sborem pro ochranu osobních údajů](#)), která sdružuje vnitrostátní úřady pro ochranu osobních údajů v členských státech EU, vypracovala pokyny poskytující další informace o posouzení vlivu na ochranu osobních údajů. Pokyny obsahují podrobné rozpracování kritérií, která se použijí při provádění posouzení vlivu⁴⁰.

Zakotvení „záměrné“ a „standardní“ zákonnosti

Bez ohledu na to, zda posouzení vlivu odhalilo možnost porušení základních práv či nikoliv, je možné přijmout opatření, která dále zabrání jakémukoliv riziku protiprávního postupu. Tato opatření se označují jako „záměrná ochrana osobních údajů“

40 Pracovní skupina zřízená podle článku 29 (2017a).

a „standardní ochrana osobních údajů“ (článek 25 nařízení GDPR a článek 20 směrnice o prosazování práva).

Cílem záměrné ochrany osobních údajů je zajistit, aby *před* zpracováním údajů a *během* něho byla zavedena technická a organizační opatření, která zaručí dodržování zásad ochrany údajů. Například, je-li to možné, osobní údaje by mohly být „pseudonymizovány“. Pseudonymizace je opatření, po jehož provedení nelze osobní údaje přiřadit určité fyzické osobě bez dalších informací, které jsou uchovávány samostatně.

„Klíč“, který umožňuje zpětnou identifikaci fyzické osoby, musí být uchováván samostatně a zabezpečen⁴¹. Na rozdíl od anonymizovaných údajů jsou ty pseudonymizované stále osobními údaji, a proto se musí řídit pravidly a zásadami ochrany údajů.

Standardní ochrana osobních údajů zajišťuje, aby se „zpracovávaly pouze osobní údaje, jež jsou pro každý konkrétní účel daného zpracování nezbytné“⁴². To má dopad na:

- množství shromážděných a uložených osobních údajů,
- druhy zpracování, které mohou zahrnovat osobní údaje,
- maximální dobu uložení,
- počet osob, které jsou oprávněny k těmto osobním údajům přistupovat.

Zaostřeno na odpovědnost

Primárním cílem záměrné a standardní ochrany osobních údajů je pomoci donucovacím orgánům a orgánům správy hranic a jejich příslušníkům navrhnout programy pro algoritmické profilování, které jsou v souladu s požadavky v oblasti základních práv, zejména se zásadou **zákonnosti, transparentnosti a bezpečnosti**.

41 FRA, EIOÚ a Rada Evropy (2018), s. 83.

42 Obecné nařízení o ochraně osobních údajů (GDPR), článek 25.

Tato opatření však mohou rovněž prokázat, jak orgány postupují v souladu s právním požadavkem **odpovědnosti**. Aby orgány zpracovávající údaje prokázaly, že postupují v souladu s právem EU, očekává se od nich, že splní právní požadavek na provedení „příslušných technických a organizačních opatření“. Například pokud fyzická osoba podá stížnost, mohou být orgány požádány vnitrostátními soudními orgány nebo úřady pro ochranu osobních údajů, aby prokázaly splnění každého z těchto bodů:

- legitimita, nezbytnost a přiměřenost počítačového profilování,
- zákonnost účelu,
- skutečnost, že fyzickým osobám se poskytují informace,
- integrita a zabezpečení údajů,
- opatření v oblasti zajišťování kvality a její kontroly před operacemi profilování a po nich.

3.2. Rozsáhlé databáze pro účely správy hranic a bezpečnosti

EU vyvinula několik rozsáhlých informačních systémů nebo mechanismů pro shromažďování a zpracování údajů, které mohou být použity pro účely správy hranic a migrace a do určité míry i pro účely prosazování práva. Slouží jako příklady k ilustraci některých z nejběžnějších výzev spojených s používáním algoritmického profilování, jakož i možných záruk.

Tabulka 6 tyto informační systémy a mechanismy EU stručně představuje. V příloze je uveden podrobný přehled stávajících a plánovaných rozsáhlých informačních systémů EU k březnu 2018.

Tabulka 6: Vybrané nástroje EU zahrnující zpracování velkých objemů údajů pro účely správy hranic a prosazování práva

Databáze	Zkratka	Hlavní účel
Schengenský informační systém	SIS II	Zadávat a zpracovávat záznamy týkající se hledaných nebo pohřešovaných osob za účelem zajištění bezpečnosti, zadávat a zpracovávat záznamy týkající se státních příslušníků třetích zemí za účelem odepření vstupu nebo pobytu a zadávat a zpracovávat záznamy týkající se státních příslušníků třetích zemí, na které se vztahuje rozhodnutí o navrácení.
Vízový informační systém	VIS	Uspadnit výměnu údajů mezi členskými státy schengenského prostoru o žádostech o udělení víza.
Evropská daktyloskopie	EURODAC	Určit členský stát zodpovědný za přezkum žádosti o mezinárodní ochranu a pomoci s kontrolou nedovoleného přistěhovalectví a druhotných pohybů.
Systém vstupu/výstupu	EES	Vypočítat a sledovat délku oprávněných pobytů státních příslušníků třetích zemí a odhalit osoby, které tuto délku pobytu překročí.
Jmenná evidence cestujících	PNR	Shromažďovat, zpracovávat a vyměňovat si údaje o cestujících na letech ze třetích zemí mimo EU („lety mimo EU“). [*] Přísně vzato se používá pouze pro účely prosazování práva.
Předběžné informace o cestujících	API	Shromažďovat a zpracovávat údaje o letech ze třetích zemí („lety mimo EU“) za účelem správy hranic a prosazování práva.
Evropský systém pro cestovní informace a povolení	ETIAS	Posoudit, zda státní příslušníci třetí země bez vízové povinnosti představují bezpečnostní riziko, riziko nelegální migrace nebo riziko pro veřejné zdraví.
Evropský informační systém rejstříků trestů pro státní příslušníky třetích zemí	ECRIS-TCN	Sdílet informace o předchozích odsouzeních státních příslušníků třetích zemí.

Poznámka: ^{*} Kromě toho článek 2 směrnice (EU) 2016/681 dává členským státům možnost zpracovávat údaje z letů uvnitř EU.

Zdroj: FRA, 2018

Rozsáhlé informační systémy EU se používají v řadě postupů týkajících se migrace, mimo jiné jde o: proces posouzení rizika před příjezdem, azylové řízení, postup žádosti o udělení víza, během hraničních kontrol, při vydávání povolení k pobytu, při zadržování migrantů v protiprávním postavení, během návratových řízení a při vydávání zákazu vstupu. Informační systémy vyvinuté EU, včetně těch, které byly původně vytvořeny pro účely azylového řízení a řízení migrace, se rovněž stále častěji využívají v oblasti vnitřní bezpečnosti, například pro účely policejních kontrol a v boji proti závažné trestné činnosti a terorismu.

Většina systémů zřízených podle práva EU se zaměřuje na odhalení konkrétní osoby porovnáním alfanumerických nebo biometrických údajů (v současnosti jde o otisky prstů) s informacemi již obsaženými v systému. I když existují významné výjimky (viz „Zaostřeno na algoritmické profilování v rámci nástrojů EU“), samy o sobě neobsahují algoritmus, který by umožnil porovnání fyzické osoby s profilem. Přesto mohou být použity k vypracování anonymizované statistické údaje, včetně statistiky o charakteristikách, které se považují za chráněné důvody, jako je pohlaví nebo věk (viz oddíl 1.2.1).

Tyto statistiky by pak mohly být použity k sestavení rizikových profilů, které se využijí při budoucím rozhodování správy hranic nebo policie. Jako součást širšího plánu na zajištění interoperability informačních systémů EU bude Evropská agentura pro provozní řízení rozsáhlých informačních systémů v prostoru svobody, bezpečnosti a práva (eu-LISA) odpovědná za správu centrálního úložiště pro podávání zpráv a statistiky. Toto úložiště bude čerpat z údajů z již existujících databází (Systém vstupu/výstupu, ETIAS, Schengenský informační systém a Vízový informační systém) s cílem generovat statistiky a analytické zprávy pro orgány EU a vnitrostátní orgány⁴³.

Zaostřeno na algoritmické profilování v rámci nástrojů EU

Některé stávající nástroje EU již umožňují používání statistik vyvozených z jejich údajů za účelem vytváření rizikových profilů. Kromě toho, že

43 Evropská komise (2017), *návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se zřizuje rámec pro interoperabilitu mezi informačními systémy EU (hranice a víza) a mění rozhodnutí Rady 2004/512/ES, nařízení (ES) č. 767/2008, rozhodnutí Rady 2008/633/SVV, nařízení (EU) 2016/399 a nařízení (EU) 2017/2226, COM(2017) 793 final, Štrasburk, 12. prosince 2017; Evropská komise (2017), *návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se zřizuje rámec pro interoperabilitu mezi informačními systémy EU (policejní a justiční spolupráce, azyl a migrace), COM(2017) 794 final, Brusel, 12. prosince 2017.**

umožňují odhalení „známých“ konkrétních podezřelých, obsahují funkci pro algoritmické profilování, která odhaluje „neznámé“ osoby, jež mohou být předmětem zájmu donucovacích orgánů a orgánů prosazování práva.

Evropský systém pro cestovní informace a povolení (ETIAS)⁴⁴, který byl schválen v září 2018, ale v době dokončování tohoto průvodce dosud nebyl uveden do provozu, posoudí, zda státní příslušníci třetí země osvobození od vízové povinnosti nepředstavují riziko z hlediska nelegální migrace, bezpečnosti nebo veřejného zdraví, než jim bude uděleno cestovní povolení. Informace poskytnuté cestujícím během procesu vyřizování žádosti budou automaticky porovnány s příslušnými unijními a mezinárodními databázemi a se souborem ukazatelů rizika („prověřovací pravidla“) obsažených v samotném systému ETIAS. Algoritmus vyvinutý agenturou Frontex porovná individuální profil cestujícího (na základě ukazatelů, jako je věk, pohlaví, státní příslušnost, místo pobytu, úroveň dosaženého vzdělání a povolání) s těmito ukazateli rizika s cílem určit, zda by měla být žádost postoupena k manuálnímu přezkumu.

Údaje ze jmenné evidence cestujících (PNR) shromažďují letečtí dopravci na základě informací poskytnutých cestujícími v systémech rezervace letu, jako jsou datum cesty a itinerář, kontaktní a platební údaje, informace o zavazadlech a jiné „obecné poznámky“, jako jsou preference pro stravování. Neexistuje ústřední databáze, která by tyto údaje shromažďovala, ale směrnice EU o jmenné evidenci cestujících⁴⁵ ukládá leteckým dopravcům povinnost poskytovat údaje útvarům pro informace o cestujících, které je následně analyzují za účelem boje proti terorismu a závažné trestné činnosti. Kromě odhalení přeshraničního pohybu známých osob mohou být tyto údaje použity k identifikaci dosud neznámých hrozeb prostřednictvím zpracování údajů cestujících na základě porovnání s konkrétními ukazateli rizika („předem stanovená kritéria“). Tato kritéria stanoví útvary pro informace o cestujících a aktualizují je na základě nových údajů a zákonitostí, které jsou v systému k dispozici.

44 Evropská komise (2018), [nařízení Evropského parlamentu a Rady \(EU\) 2018/1240 ze dne 12. září 2018, kterým se zřizuje Evropský systém pro cestovní informace a povolení \(ETIAS\) a kterým se mění nařízení \(EU\) č. 1077/2011, \(EU\) č. 515/2014, \(EU\) 2016/399, \(EU\) 2016/1624 a \(EU\) 2017/2226, COM\(2016\) 731 final, Brusel, 16. listopadu 2016, čl. 33 odst. 5.](#)

45 [Směrnice Evropského parlamentu a Rady \(EU\) 2016/681 ze dne 27. dubna 2016 o používání údajů jmenné evidence cestujících \(PNR\) pro prevenci, odhalování, vyšetřování a stíhání teroristických trestných činů a závažné trestné činnosti](#), Úř. věst. L 119, čl. 6 odst. 4.

3.2.1. Minimalizace rizik zpracování údajů v rozsáhlých databázích z hlediska základních práv

Pro účely profilování, včetně algoritmického profilování, se použijí komplexní údaje o cestujících, jako jsou státní příslušnost, pohlaví a věk, a to v rozsahu, jaký v minulosti nebyl možný. I když jsou tyto údaje anonymizovány, jejich zpracování není bez rizika. Vědomé či nevědomé předsudky při výběru ukazatelů rizika, návrh algoritmů nebo výklad výsledků by mohly vést k operativním činnostem, které by mohly mít za následek diskriminaci některých kategorií osob⁴⁶.

V tomto oddíle prozkoumáme některá z těchto rizik a navrheme způsoby, jak je minimalizovat. Vycházíme přitom z dokumentu *Twelve operational fundamental rights considerations for law enforcement when processing PNR data (Dvanáct operativních aspektů týkajících se základních práv pro donucovací orgány při zpracování údajů jmenné evidence cestujících)* (viz případová studie). Ačkoliv byly tyto aspekty rozpracovány pro zvláštní situaci zpracování údajů ze jmenné evidence cestujících, některé z těchto aspektů platí obecněji a je možné je považovat za záruky, které snižují rizika plynoucí z algoritmického profilování.

Případová studie

Operativní pokyny agentury FRA pro zřizování vnitrostátních systémů jmenné evidence cestujících

V roce 2014 z důvodu neexistence právních předpisů EU pro jmennou evidenci cestujících požádala Evropská komise agenturu FRA, aby poskytla praktické pokyny ke zpracování údajů ze jmenné evidence cestujících pro účely prosazování práva pro ty členské státy, které měly v plánu zřídit si vlastní vnitrostátní systémy jmenné evidence cestujících. Pokyny se zaměřily na právo na respektování soukromého života (článek 7 Listiny), právo na ochranu osobních údajů (článek 8 Listiny) a na zákaz diskriminace (článek 21 Listiny). Některé z navržených záruk byly později zavedeny do směrnice EU o jmenné evidenci cestujících.

⁴⁶ Pro více informací viz FRA (2017e) a FRA (2018a).

Níže je uvedeno dvanáct aspektů týkajících se základních práv, které musí zohlednit donucovací orgány při zpracování údajů jmenné evidence cestujících:

- používání údajů ze jmenné evidence cestujících pouze za účelem boje proti terorismu a závažným nadnárodním trestným činům,
- omezení přístupu k databázi jmenné evidence cestujících na specializovaný útvar,
- nepožadování přímého přístupu do databází leteckých společností,
- smazání citlivých údajů ze jmenné evidence cestujících,
- zavedení přísných bezpečnostních záruk proti zneužití a záruk umožňujících zpětnou vysledovatelnost,
- snížení pravděpodobnosti falešně pozitivních výsledků,
- zajištění transparentnosti vůči cestujícím,
- umožnění přístupu a opravy vlastních údajů ze jmenné evidence cestujících,
- nepovolení identifikace subjektů údajů nebo uchovávání údajů déle, než je nezbytné,
- předání údajů získaných ze jmenné evidence cestujících pouze příslušným vnitrostátním orgánům veřejné moci,
- předání údajů získaných ze jmenné evidence cestujících do třetích zemí pouze za přísných podmínek,
- provádění objektivního a transparentního hodnocení systému jmenné evidence cestujících.

Pro více informací viz FRA (2014c).

Zpracování údajů odhalujících chráněné charakteristiky by mělo být nezbytné a přiměřené

Z podstaty algoritmického profilování vyplývá, že používání osobních charakteristik, které souvisí s chráněnými důvody, obnáší zvláště vysokou míru rizika diskriminace⁴⁷.

⁴⁷ Evropský inspektor ochrany údajů (2018).

V kontextu EU zakazují právní předpisy o systému ETIAS i o jmenné evidenci cestujících zakládání těchto ukazatelů rizika na kritériích, která obnášejí vysoké riziko diskriminace, včetně rasy, etnického původu nebo náboženského vyznání. Avšak i při absenci těchto údajů mohou s těmito charakteristikami silně korelovat jiné druhy údajů, čímž v podstatě poslouží zástupně za tyto chráněné charakteristiky. Například kategorie „obecné poznámky“ ve jmenné evidenci cestujících, která může obsahovat stravovací preference cestujících, by mohla odhalit některá náboženská vyznání.

Určitá kombinace údajů používaná algoritmem může rovněž znevýhodnit určitou kategorii osob. Například může znevýhodnit osoby kvůli jejich etnickému nebo sociálnímu původu nebo příslušnosti k národnostní menšině, což jsou chráněné charakteristiky podle článku 21 Listiny. Například pokud je rizikový profil v systému ETIAS týkající se rizika nelegální migrace založen na kombinaci některých skupin státních příslušností a povolání, může vést k zaměřování se na etnickou skupinu nebo státní příslušnost, která v dané zemi obvykle pracuje v daném hospodářském odvětví, například ve stavebnictví nebo zemědělství⁴⁸.

- Zpracování údajů odhalujících charakteristiky chráněné podle článku 21 Listiny by mělo být omezeno na to, co je přísně vzato nezbytné a přiměřené, a nikdy by nemělo vést k diskriminaci. Před zahájením zpracování by příslušný orgán měl posoudit údaje s cílem určit veškeré chráněné charakteristiky a odstranit veškeré údaje, jejichž zpracování by nebylo v souladu s předpisy. Dobrou praxí pak je tento postup doplnit o spuštění porovnávacího a odstraňovacího programu, který bude mít pravidelně aktualizovaný slovníček „citlivých pojmů“.

Kritéria profilování by měla být konkrétní a cílená

Dalším rizikem je používání **širokých kritérií pro profilování**. Stávající právní nástroje EU dávají vývojářům profilovacích algoritmů značnou volnost. K posouzení rizika nelegální migrace stanoví systém ETIAS používání statistik EU a vnitrostátních statistik o podílu osob překračujících délku oprávněného pobytu a odepření vstupu. Pokud však jde o bezpečnostní rizika, pouze obecně odkazuje na informace týkající se zvláštních bezpečnostních ukazatelů a hrozeb. Směrnice o jmenné evidenci cestujících nabízí obecné pokyny pro návrh algoritmů, ale neupřesňuje, jaká kritéria je třeba použít k odhalení osob, které jsou potenciálně zapojeny do teroristického trestného činu nebo jiné závažné trestné činnosti nebo jakou váhu přiřadit jednotlivým kritériím.

⁴⁸ Viz také FRA (2017a).

Příliš široká kritéria povedou k významnému počtu „falešně pozitivních výsledků“, což znamená, že osoby jsou omylem spojeny s určitým profilem rizika. Některé z těchto „falešně pozitivních výsledků“ mohou být ze své podstaty diskriminační. Například široká definice kritéria „odsouzení za trestný čin v minulosti“ znamená, že osoby LGBT budou povinny oznámit záznam v trestním rejstříku spojený s určitými pohlavním chováním, které je některými zeměmi mimo EU kriminalizováno.

- Kritéria pro hodnocení by měla být stanovena předem, měla by být cílená, konkrétní, přiměřená a založená na faktech. Kritéria pro hodnocení by měla být ověřena na anonymizovaných vzorcích. Měla by být podrobena pravidelným přezkumům ze strany interního auditora s cílem určit, zda jsou stále odůvodněná svými konkrétními cíli.
- Před odesláním záznamu na základě automatického zpracování k přijetí dalšího opatření by měl příslušný orgán manuálně přezkoumat údaje ve spojení s jinými informacemi s cílem určit, zda daná osoba odpovídá profilu rizika, a vyloučit falešně pozitivní výsledky. Příjemci údajů by měli poskytnout zpětnou vazbu k opatřením přijatým na základě záznamu.

Zpracované údaje by měly být přesné a spolehlivé

Výzkum agentury FRA potvrzuje, že stávající rozsáhlé informační systémy obsahují významný objem nepřesných údajů⁴⁹. **Nepřesné nebo nespolehlivé údaje** mohou mít v kontextu algoritmického profilování pro účely správy hranic nebo prosazování práva řadu negativních dopadů. Nepřesné údaje mohou mít nepříznivý dopad na jednotlivce, ale také mohou vést k nesprávným korelacím a ke zkreslenému přehledu o situaci, čímž se znehodnotí účinnost činnosti policie a správy hranic.

To je zvláště relevantní v případě, že údaje zadávají příslušníci veřejnosti, jako je tomu v případě údajů ve jmenné evidenci cestujících a v aplikacích systému ETIAS. Tyto údaje mohou obsahovat chyby s větší pravděpodobností než úřední záznamy. Obdobně prověřování účtů na sociálních médiích, které stanoví některé systémy pro vydávání cestovních povolení mimo EU, obnáší vysoké riziko vnesení nespolehlivých informací do procesu profilování. Kromě toho tento postup s sebou nese mimořádné riziko shromažďování informací, které odhalují citlivé osobní informace chráněné Lisinou, jako je politické přesvědčení nebo informace o pohlavním životě.

49 Viz FRA (2018c), s. 81–98.

- Poskytněte fyzickým osobám přesné informace o shromažďování, ukládání a zpracování jejich údajů a o platných zásadách ochrany údajů. Fyzické osoby by měly být uvědomeny o svých právech, včetně mechanismů ochranných prostředků, které jsou jim k dispozici.
- Umožněte osobám žádat o opravu svých údajů, pokud jsou údaje nepřesné, a informujte je, zda byly jejich údaje opraveny nebo vymazány.
- Poskytujte účinné správní a soudní ochranné prostředky v případě, že byla porušena jakákoliv práva na ochranu údajů, případně také tehdy, když byl odepřen přístup nebo nebyly opraveny či smazány nepřesné údaje.

Závěr

Profilování je legitimní nástroj používaný příslušníky donucovacích orgánů a pohraniční strážé s cílem předcházet trestné činnosti, vyšetřovat ji a stíhat, jakož i s cílem předcházet nedovolenému přistěhovalectví a odhalovat je.

Má-li být profilování zákonné, korektní a účinné, musí se používat v mezích zákona. Profilování pak zejména musí respektovat požadavek na rovné zacházení a ochranu osobních údajů.

Toho bude dosaženo kombinací různých prvků. V případě jakéhokoliv profilování je třeba:

- zacházet se všemi fyzickými osobami stejně, s úctou a zachovávat jejich důstojnost,
- předcházet profilování fyzických osob na základě předsudků,
- aby bylo profilování rozumné, objektivní a založené na zpravodajských informacích, a
- vhodně chránit osobní údaje a soukromý život fyzických osob.

Policistům a příslušníkům pohraniční strážé jsou k dispozici různé nástroje, aby bylo možné zajistit, že jsou s těmito zásadami obeznámeni, rozumí jim a v praxi je dodržují:

- před provedením profilování by příslušníci měli obdržet pokyny a odbornou přípravu,
- během profilování by měly být zaznamenávány a ukládány podrobnosti o činnosti,
- po profilování by měly být činnosti příslušníků monitorovány a posuzovány za účelem určení oblastí, kde je prostor pro zlepšení.

Předcházení protiprávnímu profilování zajistí nejen to, že příslušníci donucovacích orgánů a pohraniční strážé budou jednat v souladu s předpisy, ale také to, že jejich opatření pochopí a přijme široká veřejnost. Zvýšení důvěry v prosazování práva a správu hranic zlepší účinnost policejní činnosti a činnosti v oblasti správy hranic, a tedy přispěje ke zvýšení míry bezpečnosti a zabezpečení ve společnosti jako celku.

Příloha

Tabulka 7: Stávající a plánované rozsáhlé informační systémy EU

Informační systém	Hlavní účel	Dotčené osoby	Použitelnost	Právní nástroj / návrh	Biometrické identifikátory
Evropská daktylografie (Eurodac)	Určit členský stát příslušný k posouzení žádosti o mezinárodní ochranu <i>pomocí s řízením nedovoleného přístěhovalectví a druhotných pohybů</i>	Žadatelé o mezinárodní ochranu a příjemci této ochrany, <i>migranti v protiprávním postavení</i>	28 ČS EU + SAC	Nařízení (EU) č. 603/2013 (nařízení o Eurodac) <i>COM(2016) 272 final (návrh nařízení o Eurodac)</i>	
Vízový informační systém (VIS)	Uspadnit výměnu údajů o žádostech o udělení víza mezi členskými státy schengenského prostoru	Žadatelé o víza a sponzoři	24 ČS EU (kromě CY, HR, IE, UK) ¹ + SAC	Nařízení 767/2008/ES (nařízení o VIS)	
Schengenský informační systém (SIS II) – policie	Zajistit bezpečnost v členských státech EU a členských státech Schengenu	Pohřešované nebo hledané osoby	26 ČS EU (kromě CY, IE) ² + SAC	Rozhodnutí Rady 2007/533/SVV (rozhodnutí o systému SIS II) <i>COM(2016) 883 final (návrh nařízení o systému SIS II – policie)</i>	
Schengenský informační systém (SIS II) – hranice	Zadat a zpracovat záznamy za účelem odepření vstupu do členských států Schengenu nebo pobyt v nich	Migranti v protiprávním postavení	25 ČS EU (kromě CY, IE) ² + SAC	Nařízení 1987/2006 (nařízení o SIS II) <i>COM(2016) 882 final (návrh nařízení o systému SIS II – hranice)</i>	
Schengenský informační systém (SIS II) – navrácení	Zadat a zpracovat záznamy o státních příslušnících třetích zemí, na které se vztahuje rozhodnutí o navrácení	Migranti v protiprávním postavení	25 ČS EU (kromě CY, IE) ² + SAC	<i>COM(2016) 881 final (návrh nařízení o systému SIS II – navrácení)</i>	

<p>Systém vstupu/ výstupu (EES)</p>	<p>Vypočítat a sledovat délku oprávněných pobytů státních příslušníků třetích zemí a odhalit osoby, které tuto délku pobytu překročí</p>	<p>Cestující přijíždějící na krátkodobé pobyty</p>	<p>22 ČS EU (kromě BG, CY, HR, IE, RO, UK)³ + SAC</p>	<p>Nařízení (EU) 2017/2226 (nařízení o systému EES)</p>	
<p>Evropský systém pro cestovní informace a povolení (ETIAS)</p>	<p>Posoudit, zda státní příslušníci třetí země bez vízové povinnosti představují bezpečnostní riziko, riziko nelegální migrace nebo riziko pro veřejné zdraví</p>	<p>Cestující bez vízové povinnosti</p>	<p>26 ČS EU (kromě IE, UK)³ + SAC</p>	<p>COM(2016) 731 final (návrh týkající se systému ETIAS)</p>	<p>žádné</p>
<p>Evropský informační systém rejstříků trestů pro státní příslušníky třetích zemí (ECRIS-TCN)</p>	<p>Sdílet informace o předchozích odsouzeních státních příslušníků třetích zemí</p>	<p>Státní příslušníci třetích zemí se záznamem v rejstříku trestů</p>	<p>27 ČS EU (kromě DK)⁴</p>	<p>COM(2017) 344 final (návrh týkající se systému ECRIS-TCN)</p>	
<p>Interoperabilita – společné úložiště údajů o totožnosti</p>	<p>Vypracovat rámec pro interoperabilitu mezi systémy EES, VIS, ETIAS, Eurodac, SIS II a ECRIS-TCN</p>	<p>Státní příslušníci třetích zemí, kteří jsou zařazeni do systému Eurodac, VIS, SIS II, EES, ETIAS a ECRIS-TCN</p>	<p>28 ČS EU⁵ + SAC</p>	<p>COM(2017) 793 final (návrh týkající se interoperability – hranice a víza) COM(2017) 794 final (návrh týkající se interoperability – policejní a justiční spolupráce, azyl a migrace)</p>	

Poznámka: Plánované systémy a plánované změny systémů jsou označeny kurzivou.

 : Otisky prstů; : Otisky dlaně; : Zobrazení obličeje; : Profil DNA.

ČS EU: členské státy EU.

SAC: Země přidružené k Schengenu, tj. Island, Lichtenštejnsko, Norsko a Švýcarsko.

¹ Irsko a Spojené království se systému VIS neúčastní. Dánsko není nařízením vázáno, ale rozhodlo se systému VIS účastnit. Systém VIS dosud neplatí pro Chorvatsko a Kypr a pouze částečně platí pro Bulharsko a Rumunsko, a to podle rozhodnutí Rady (EU) 2017/1908 ze dne 12. října 2017.

² Kypr a Irsko dosud nejsou připojeny k systému SIS. Dánsko není vázáno nařízením ani rozhodnutím Rady, ale rozhodlo se systému SIS II účastnit a musí se rozhodnout, zda se bude účastnit i nadále po přijetí návrhů týkajících se systému SIS II. Spojené království se účastní systému SIS II, ale nemůže používat

nebo mít přístup k záznamům za účelem odepření vstupu do schengenského prostoru nebo pobytu v něm. Bulharsko, Rumunsko a Chorvatsko nemohou vydávat záznamy s platností pro celý Schengen za účelem odepření vstupu do schengenského prostoru nebo pobytu v něm, protože dosud nejsou součástí schengenského prostoru.

- ³ *Dánsko se může rozhodnout, zda se bude účastnit systémů EES a ETIAS.*
- ⁴ *Systém ECRIS-TCN se nepoužije v případě Dánska. Spojené království a Irsko se mohou rozhodnout, že se systému budou účastnit.*
- ⁵ *Dánsko, Irsko a Spojené království se zúčastní, protože se účastní informačních systémů, jejichž interoperabilita se zde zajišťuje.*

Zdroj: FRA, na základě stávajících a navrhovaných právních nástrojů, 2018

Použitá literatura

Akhgar, B., Saathoff, G.B., Arabnia, H.R., Hill, R., Staniforth, A. a Bayerl, P. S. (2015), *Application of Big Data for National Security: A Practitioner's Guide to Emerging Technologies* (Použití dat velkého objemu v oblasti národní bezpečnosti: praktický průvodce k nastupujícím technologiím), Butterworth-Heinemann, 2015.

American Civil Liberties Union (ACLU) (2016), [Eight Problems With Police „Threat Scores“](#) (Osm problémů s policií „zhodnocení rizika“), 13. ledna 2016.

Pracovní skupina pro ochranu údajů zřízená podle článku 29 (2014), [Opinion 01/2014 on the application of necessity and proportionality concepts and data protection within the law enforcement sector](#) (Stanovisko 01/2014 o uplatňování pojmů nezbytnosti a přiměřenosti a ochrany údajů v odvětví prosazování práva), 536/14/EN, WP 211, Brusel, 27. února 2014.

Pracovní skupina pro ochranu údajů zřízená podle článku 29 (2017), [Pokyny pro posouzení vlivu na ochranu údajů a stanovení, zda „je pravděpodobné, že zpracování údajů bude mít za následek vysoké riziko“ pro účely nařízení 2016/679](#), WP 248 rev.01, 4. října 2017.

Pracovní skupina pro ochranu údajů zřízená podle článku 29 (2017b), [Stanovisko k některým klíčovým otázkám směrnice o prosazování práva \(EU 2016/680\)](#), 7. prosince 2017.

Pracovní skupina pro ochranu údajů zřízená podle článku 29 (2018a), [Pokyny k automatizovanému individuálnímu rozhodování a profilování pro účely nařízení 2016/679](#), WP251rev.01, 6. února 2018.

Pracovní skupina pro ochranu údajů zřízená podle článku 29 (2018b), [Opinion on Commission proposals on establishing a framework for interoperability](#) (Stanovisko k návrhům Komise o zřízení rámce pro interoperabilitu), WP266, Brusel, 23. dubna 2018.

Belgie, Unia, [Annual Report 2016](#) (Výroční zpráva za rok 2016), Brusel, září 2017.

Belgie, Unia, [Rapport annuel Convention entre Unia et la police fédérale, Budget 2015](#), Brusel, 2015.

Big Brother Watch, [Smile you're on body worn camera Part II – Police, The use of body worn cameras by UK police forces](#) (Úsměv, natáčí vás kamera připevněná na těle, část II – policie, Používání kamer připevněných na těle u policejních složek Spojeného království), srpen 2017.

Body-Gendrot, S. (2016), „[Making sense of French urban disorders in 2005](#)“ (Jak porozumět městským nepokojům ve Francii v roce 2005), *European Journal of Criminology*, roč. 13, č. 5, s. 556–572.

Bovens et al. (2014), „Public accountability“ (Veřejná odpovědnost), in: Bovens, M., Schillermans, T. a Goodlin, R.E. (eds.), *The Oxford handbook of public accountability*, Oxford, Oxford University Press, 2014.

Brayne, S. (2014), „Surveillance and system avoidance: criminal justice contact and institutional attachment“ (Sledování a vyhýbání se systému: kontakt a institucionální sounáležitost v oblasti trestního soudnictví), *American Sociological Review*, roč. 79, č. 3, s. 367–391.

Buolamwini, J., Gebru, T. (2018), [Gender Shades: Intersectional Accuracy Disparities in Commercial Gender Classification](#) (Genderové odstíny: rozpory v komerční klasifikaci genderu), MIT Media Lab and Microsoft Research, 2018.

Centre d'analyse stratégique (2006), [Enquête sur les violences urbaines – Comprendre les émeutes de novembre 2005: les exemples de Saint-Denis et d'Aulnay-Sous-Bois](#), Paříž, La Documentation française, 2006.

Center on Privacy and Technology at Georgetown Law (2016), [The Perpetual Line-up, Unregulated Police Face Recognition in America](#) (Nekonečná rekognice: neregulované rozpoznávání obličejů ze strany policie v Americe), 18. října 2016.

Coudert, F, Butin, D. a Le Metayer, D. (2015), „[Body-worn cameras for police accountability: opportunities and risks](#)“ (Kamery připevněné na těle pro policejní odpovědnost: příležitosti a rizika), *Computer Law and Security Review*, roč. 31, s. 749–762.

Rada Evropy, Výbor ministrů (2001), Doporučení Výboru ministrů členským státům Rec(2001)10 o Evropském kodexu policejní etiky přijatém Výborem ministrů, 19. září 2001.

Rada Evropské unie (2009), [Updated EU Schengen Catalogue on External borders control, Return and readmission](#) (Aktualizovaný Schengenský katalog EU týkající se kontrol na vnějších hranicích, navrácení a zpětného přebírání), 19. března 2009.

De Hert, P. a Lammerant, H. (2016), „Predictive profiling and its legal limits: effectiveness gone forever?“ (Prediktivní profilování a jeho zákonná omezení: je účinnost navždy pryč?) in: van der Sloot, B., Broeders, D. and Schrijvers, E. (eds.), The Netherlands Scientific Council for Government Policy, *Exploring the boundaries of big data*, Amsterdam, Amsterdam University Press, s. 145–173.

Défenseur des droits (2017), [Enquête sur l'accès aux droits. Volume 1 – relations police/population: le case des contrôles d'identité](#) (Enquête sur l'accès aux droits. Svazek 1 – vztahy policie a obyvatelstva: le case des contrôles d'identité), 2017.

Dinant, J.-M., Lazaro, C., Pouillet Y., Lefever, N. a Rouvroy, A. (2008), [Application of Convention 108 to the Profiling Mechanism - Some ideas for the future work of the consultative committee \(T-PD\)](#) (Uplatňování úmluvy č. 108 na mechanismus profilování – několik nápadů pro budoucí činnost poradního výboru (T-PD)), Doc. T-PD 01, s. 3.

Evropská agentura pro pohraniční a pobřežní stráž (FRONTEX): (2012), [Common core curriculum, EU border guard basic training](#) (Společné hlavní osnovy, základní odborná příprava příslušníků pohraniční stráže EU), březen 2012.

Evropská agentura pro pohraniční a pobřežní stráž (FRONTEX): (2013), [Fundamental rights training for border guards, Trainers' Manual](#) (Odborná příprava v oblasti základních práv pro příslušníky pohraniční stráže, příručka školitele), 2013.

Evropská agentura pro pohraniční a pobřežní stráž (FRONTEX) (2015), [Twelve seconds to decide. In search of excellence: Frontex and the principle of best practice](#) (Dvanáct vteřin na rozhodnutí. Hledání excelence: Frontex a zásada osvědčených postupů), 2015.

Evropská agentura pro pohraniční a pobřežní stráž (FRONTEX) (2017), [Handbook on risk profiles on Trafficking in Human Beings](#) (Příručka o rizikových profilech v oblasti obchodování s lidmi), 2017.

Evropská komise (2017a), [Hate crime training for law enforcement and criminal justice authorities](#): (Odborná příprava zaměřená na trestné činy z nenávisti pro donucovací orgány a orgány trestního soudnictví:), únor 2017.

Evropská komise (2017b), [Improving the recording of hate crime by law enforcement authorities, Key guiding principles](#) (Zlepšování zaznamenávání trestných činů z nenávisti ze strany donucovacích orgánů, hlavní obecné zásady), prosinec 2017.

Evropská komise proti rasismu a nesnášenlivosti (ECRI) (2007), [ECRI General Policy Recommendation N° 11 on combating racism and racial discrimination in policing adopted on 29 June 2007](#) (Obecné politické doporučení komise ECRI č. 11 o boji proti rasismu a rasové diskriminaci při provádění policejní činnosti přijaté dne 29. června 2007), Štrasburk, 4. října 2007.

Evropská komise, Podskupina pro metodiky pro zaznamenávání a shromažďování údajů o trestných činech z nenávisti (2017), [Improving the recording of hate crime by law enforcement authorities - Key guiding principles](#) (Zlepšování zaznamenávání trestných činů z nenávisti ze strany donucovacích orgánů – hlavní obecné zásady), Brusel, prosinec 2017.

Evropský inspektor ochrany údajů (EIOÚ) (2015), [Second Opinion on the Proposal for a Directive of the European Parliament and of the Council on the use of Passenger Name Record data for the prevention, detection, investigation and prosecution of terrorist offences and serious crime, stanovisko 5/2015](#) (Druhé stanovisko k návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady o používání údajů ze jmenné evidence cestujících pro prevenci, odhalování, vyšetřování a stíhání teroristických trestných činů a závažné trestné činnosti), Brusel, 24. září 2015.

Evropský inspektor ochrany údajů (EIOÚ) (2018), [Opinion 4/2018 on the Proposals for two Regulations establishing a framework for interoperability between EU large-scale information systems](#) (Stanovisko 4/2018 k návrhům dvou nařízení, kterými se zřizuje rámec pro interoperabilitu mezi rozsáhlými informačními systémy EU), Brusel, 18. dubna 2018.

Evropské středisko pro sledování rasismu a xenofobie (2006), [Perceptions of discrimination and islamophobia – Voices from members of Muslim communities in the European Union](#) (Vnímání diskriminace a islamofobie – hlasy příslušníků muslimských komunit v Evropské unii), 2006.

Evropská síť právních odborníků v oblasti rovnosti žen a mužů a zákazu diskriminace (2016), [Links between migration and discrimination – A legal analysis of the situation in EU Member States](#) (Souvislosti mezi migrací a diskriminací – právní analýza situace v členských státech), červenec 2016.

FRA (Agentura Evropské unie pro základní práva), Evropský inspektor ochrany údajů (EIOÚ) a Rada Evropy (2018), [Handbook on European data protection law – Edition 2018](#) (Příručka evropského práva v oblasti ochrany údajů – vydání z roku 2018), Lucemburk, Úřad pro publikace, květen 2018.

Farrar, T. (2018), [Self-awareness to being watched and socially-desirable behavior: A field experiment on the effect of body-worn cameras on police use-of-force](#) (Vědomí sledování a sociálně žádoucí chování: terénní experiment vlivu kamer připevněných na těle na použití síly ze strany policie), Police Foundation, 2018.

FRA (Agentura Evropské unie pro základní práva) (2013), [Fundamental rights-based police training – A manual for police trainers](#) (Policejní odborná příprava založená na základních právech – příručka pro policejní školitele), Lucemburk, Úřad pro publikace, prosinec 2013.

FRA (2014a), [Fundamental rights at airports: border checks at five international airports in the European Union](#) (Základní práva na letištích: hraniční kontroly na pěti mezinárodních letištích v Evropské unii), Lucemburk, Úřad pro publikace, 2014.

FRA (2014b), [Fundamental rights at land borders: findings from selected European Union border crossing points](#) (Základní práva na pozemních hranicích: závěry z vybraných hraničních přechodů Evropské unie), Lucemburk, Úřad pro publikace, 2014.

FRA (2014c), [Twelve operational fundamental rights considerations for law enforcement when processing Passenger Name Record \(PNR\) data](#) (Dvanáct operativních aspektů základních práv pro prosazování práva při zpracování údajů ze jmenné evidence cestujících), únor 2014.

FRA (2016), [Fundamental Rights Report 2016](#) (Zpráva o základních právech 2016), Lucemburk, Úřad pro publikace, 2016.

FRA (2017a), [Opinion of the European Union Agency for Fundamental Rights on the impact on fundamental rights of the proposed Regulation on the European Travel](#)

[Information and Authorisation System \(ETIAS\)](#) (Stanovisko Agentury Evropské unie pro základní práva k dopadu navrhovaného nařízení o evropském systému pro cestovní informace a povolení (ETIAS) na základní práva), Stanovisko agentury FRA – 2/2017 [ETIAS], červen 2017.

FRA (2017b), [Second European Union Minorities and Discrimination Survey - Main results](#) (Druhé šetření o menšinách a diskriminaci v Evropské unii – hlavní výsledky), Lucemburk, Úřad pro publikace, prosinec 2017.

FRA (2017c), *Zpráva o základních právech 2017*, Lucemburk: Úřad pro publikace, květen 2017.

FRA (2017d), [Second European Union Minorities and Discrimination Survey: Muslims – Selected findings](#) (Druhé šetření týkající se menšin a diskriminace v Evropské unii: muslimové – vybrané závěry), Lucemburk: Úřad pro publikace Evropské unie, září 2017.

FRA (2017e), [Fundamental rights and the interoperability of EU information systems: borders and security](#) (Základní práva a interoperabilita informačních systémů EU: hranice a bezpečnost), Lucemburk, Úřad pro publikace, květen 2017.

FRA (2018a), [Interoperability and fundamental rights implications – Opinion of the European Union Agency for Fundamental Rights](#) (Interoperabilita a důsledky pro základní práva – stanovisko Agentury Evropské unie pro základní práva), Stanovisko agentury FRA – 1/2018 [Interoperabilita], duben 2018.

FRA (2018b), [#BigData: Discrimination in data-supported decision making](#) (#Data velkého objemu: diskriminace při rozhodování na základě údajů), Tematická studie agentury FRA, květen 2018.

FRA (2018c), [Under watchful eyes: biometrics, EU IT systems and fundamental rights](#) (Pod dohledem: biometrika, informační systémy EU a základní práva), Lucemburk, Úřad pro publikace, únor 2018.

FRA (2018d), [Hate crime recording and data collection practice across the EU](#) (Zaznamenávání trestných činů z nenávisti a postupy shromažďování údajů v celé EU), Lucemburk, Úřad pro publikace, červen 2018.

FRA (2018e), [Fundamental Rights Report 2018](#) (Zpráva o základních právech 2018), Lucemburk, Úřad pro publikace, červen 2018.

FRA a Rada Evropy (2018), [Příručka evropského antidiskriminačního práva – vydání 2018](#), Lucemburk, Úřad pro publikace, únor 2018.

Francie, ministerstvo vnitra (2018), [Rapport d'évaluation sur l'expérimentation de l'emploi des caméras mobiles par les agents de police municipale](#), 7. června 2018.

Harcourt, B. (2004), „Rethinking Racial Profiling: A Critique of the Economics, Civil Liberties, and Constitutional Literature, and of Criminal Profiling More Generally“ (Změna přístupu k rasovému profilování: kritika ekonomie, občanských svobod a literatury o ústavě a obecněji trestněprávního profilování), *University of Chicago Law Review*, roč. 71, 2004.

Harris, D. (2002), „Flying While Arab: Lessons from the Racial Profiling Controversy“ (Létání pro Araby: ponaučení ze skandálu týkajícího se rasového profilování), *Civil Rights Journal*, roč. 6, č.1, zima 2002.

Harris, D. (2003), *Profiles in Injustice: Why Racial Profiling Cannot Work* (Profilování nespravedlnosti: proč rasové profilování nemůže fungovat), The New Press, 2003.

Hildebrandt, M. a de Vries, K. (2013), *Privacy, due process and the computational turn: the philosophy of law meets the philosophy of technology* (Soukromí, řádný proces a obrat ve výpočetní technice: filozofie práva se setkává s filozofií technologií), New York, Routledge, 2013.

Hildebrandt, M. a Gutwirth, S. (eds.) (2008), *Profiling the European Citizen. Cross-Disciplinary Perspectives* (Profilování evropských občanů. Mezioborové perspektivy), Berlín, Springer, 2008.

Hörnqvist, M. (2016), „[Riots in the welfare state: The contours of a modern-day moral economy](#)“ (Nepokoje v sociálním státu: obrysy moderní morální ekonomiky), *European Journal of Criminology*, roč. 13, č. 5, s. 573–589.

Hunt, P., Saunders, J. a Hollywood, J. S. (2014), *Evaluation of the Shreveport predictive policing experiment* (Hodnocení experimentu týkajícího se prediktivního profilování ve městě Shreveport), RAND Corporation, 2014.

Gandy, O. (2010), „Engaging rational discrimination: exploring reasons for placing regulatory constraints on decision support systems“ (Využití racionální diskriminace: zkoumání důvodu pro ukládání regulačních omezení, pokud jde o systémy podporující rozhodování), *J Ethics Inf Technol*, roč. 12, č. 1, s. 29–42, 2010.

Gross, S. R. (2002), „[Racial Profiling under Attack](#)“ (Útok na rasové profilování), D. Livingston, spoluautor. *Colum. L.* roč. 102, č. 5, s. 1413–1438.

Jobard, F. (2008), „The 2005 French urban unrests: data-based interpretations“ (Městské nepokoje ve Francii v roce 2005: výklady založené na datech), *Sociology Compass*, roč. 2, č. 4, s. 1287–1302.

Kádár, A., Körner, J., Moldova, Z., a Tóth, B. (2008), [Control\(led\) Group, Final Report on the Strategies for Effective Police Stop and Search \(STEPSS\) Project](#) (Kontrolní (kontrolovaná) skupina. Závěrečná zpráva o strategiích projektu pro účinné zastavení a prohlídky (STEPSS)), Budapešť, s. 23.

Keskinen, S. et al (2018), [The Stopped – Ethnic Profiling in Finland](#) (Ti, kteří jsou zastavováni – Etnické profilování ve Finsku), Swedish School of Social Science, Helsinská univerzita, Helsinky, 3. dubna 2018.

Korff, D. (2015), *Passenger Name Records, data mining & data protection: the need for strong safeguards* (Jmenná evidence cestujících, vytěžování údajů a jejich ochrana: nutnost silnějších záruk), T-PD(2015)11, Štrasburk, 15. června 2015.

Miller, J. a Alexandrou, B. (2016), *College of policing stop and search training experiment: Impact evaluation* (Experiment Kolegia pro policejní činnost v oblasti odborné přípravy na zastavení a prohlídku: hodnocení dopadů), College of Policing Limited, 2016.

Mittelstadt, BD., Allo, P., Taddeo, M., Wachter, S. a Floridi, L. (2016), „[The ethics of algorithms: Mapping the debate](#)“ (Etika algoritmů: zmapování diskuse), Big Data & Society, 1. prosince 2016.

Mohler, G.O., Short, M. B., Malinowski, S., Johnson, M., Tita, G. E., Bertozzi, A.L., Brantingham, P.J., *Randomized Controlled Field Trials of Predictive Policing* (Randomizované kontrolované pilotní projekty v terénu zaměřené na prediktivní policejní činnost), 15. ledna 2016.

Nisbet, R., Elder, J. and Miner, G. (2009), *Handbook of Statistical Analysis & Data Mining Applications* (Příručka aplikací pro statistickou analýzu a vytěžování údajů), Sydney (Kanada), Elsevier, 2009.

Iniciativa Open Society Justice (2018a), *Regulating Police Stop and Search: An Evaluation of the Reasonable Grounds Panel* (Regulace policejních zastavení a prohlídek: hodnocení panelu pro rozumné důvody), prosinec 2018

Iniciativa Open Society Justice (2018b), *The Recording of Police Stops: Methods and Issues* (Zaznamenávání policejních zastavení: metody a problémy), prosinec 2018.

Oswald, M., Grace, J., Urwin, S. a Barnes, G., „[Algorithmic Risk Assessment Policing Models: Lessons from the Durham HART Model and ‘Experimental’ Proportionality](#)“ (Modely policejní činnosti založené na algoritmičtém vyhodnocování rizika: ponaučení z durhamského modelu HART a „experimentální“ proporcionalita), *Information & Communications Technology Law*, 31. srpna 2017.

Schauer, F. (2003), *Profiles Probabilities and Stereotypes* (Profily, pravděpodobnosti a stereotypy), Cambridge (MA), The Belknap Press of Harvard University Press, 2003.

Scheinin, M. (2007), zvláštní zpravodaj OSN k otázce podpory a ochrany lidských práv během boje proti terorismu, *Report of the Special Rapporteur on the promotion and protection of human rights while countering terrorism* (Zpráva zvláštního zpravodaje k otázce podpory a ochrany lidských práv během boje proti terorismu), UN Doc. A/HRC/4/26, 29. ledna 2007.

The Guardian (2015), [Northamptonshire police ban stop and search by officers who abuse powers](#) (Policie v Northamptonshire zakázala zastavení a prohlídky policistům, kteří zneužívají své pravomoci), 18. srpna 2015.

Úřad vysokého komisaře OSN pro lidská práva (OHCHR) (2014), [Recommended Principles and Guidelines on Human Rights at International Borders](#) (Doporučené zásady a pokyny v oblasti lidských práv na mezinárodních hranicích), 23. července 2014.

Tóth, B.M. a Kádár, A. (2011), „Ethnic profiling in ID checks by the Hungarian police“ („Etnické profilování při kontrolách totožnosti ze strany maďarské policie“), *Policing and Society*, roč. 21, č. 4, s. 383–394.

Spojené království, Camden and London Prepared (2006), [Major Incident Procedures, What businesses and the voluntary sector need to know](#) (Postupy v případě velkých incidentů: co by měly vědět podniky a odvětví dobrovolnické činnosti), duben 2006.

Spojené království, Kolegium pro policejní činnost (2016), [Stop and Search, Authorised Professional Practice \(APP\) \(Zastavení a prohlídka. Schválený profesionální postup\)](#), 29. září 2016.

Spojené království, Komise pro rovnost a lidská práva (2009), [Police and racism: what has been achieved 10 years after the Stephen Lawrence Inquiry report?](#) (Police a rasismus: čeho se podařilo dosáhnout 10 let po vyšetřovací zprávě ve věci Stephena Lawrence?), 2009.

Spojené království, Inspektorát policejních sil Jeho Veličenstva (HMIC) (2013), [Stop and Search Powers: Are the police using them effectively and fairly?](#) (Pravomoc k provedení zastavení a prohlídky: používá ji policie účinně?), 2013.

Spojené království, Inspektorát policejních sil Jeho Veličenstva (HMIC) (2016), [PEEL: Police legitimacy 2015 An inspection of West Midlands Police](#) (PEEL: policejní legitimita v roce 2015. Inspekce Policejního sboru West Midlands), únor 2016.

Spojené království, ministerstvo vnitra (1999), [The Stephen Lawrence Inquiry. Report of An Inquiry by Sir William Macpherson of Cluny](#) (Šetření ve věci Stephena Lawrence: zpráva o šetření, kterou vypracoval Sir William Macpherson of Cluny), únor 1999.

Spojené království, ministerstvo vnitra (2014a), [CODE A: Revised code of practice for the exercise by: police officers of statutory powers of stop and search; police officers and police staff of requirements to record public encounters](#) (KODEX A: revidovaný praktický kodex pro výkon zákonných pravomocí k provedení zastavení a prohlídky ze strany policistů, a pro požadavek na zaznamenávání kontaktů s veřejností pro policisty a jiné policejní zaměstnance), Norwich, The Stationery Office (TSO), 2014.

Spojené království, ministerstvo vnitra (2014b), [Best use of stop and search scheme](#) (Nejlepší využití systému zastavení a prohlídky), 2014.

Spojené království, Výbor pro vnitřní záležitosti Dolní sněmovny (2009), [Macpherson Report – Ten Years On](#) (Macphersonova zpráva – deset let poté), Dvanáctá zpráva ve volebním období 2008–2009, 22. července 2009.

Spojené království, Sněmovna lordů (2006), [Opinions of the Lords of appeal for judgment in the cause R \(on the application of Gillan \(FC\) and another \(FC\)\) \(Appellants\) v. Commissioner of Police for the Metropolis and another \(Respondents\)](#), (Stanovisko Sněmovny lordů k odvolání proti rozsudku ve věci R (na žádost Gillana (FC) a dalšího (FC)) (stěžovatelé) proti Commissioner of Police for the Metropolis et al. (žalovaní)), [2006] UKHL 12, 8. března 2006.

Spojené království, London School of Economics (2011), [Reading the Riots](#) (Jak porozumět nepokojům), prosinec 2011.

Spojené království, Vnitrostátní agentura pro zlepšení policejní činnosti (NPIA) (2012), [Stop and search, the use of intelligence and geographic targeting, Findings from case study research](#) (Zastavení a prohlídka, využívání zpravodajských informací a zeměpisného cílení. Závěry z výzkumu případových studií), 2012.

Spojené království, policie v Northamptonshire (2018), [Get Involved – Reasonable Grounds Panel](#) (Zapoj se – panel o rozumných důvodech), naposledy navštíveno v dubnu 2018.

Spojené království, komisař pro policii a trestnou činnost v Staffordshire Matthew Ellis, Panel pro etiku, transparentnost a audit (2015), [An Independent Report into Stop & Search Encounters by Staffordshire Police](#) (Nezávislá zpráva o kontaktech v rámci zastavení a prohlídek ze strany policie ve Staffordshire), leden 2015.

Spojené království, Stop Watch (2011), „Carry on Recording“ Why police stops should still be recorded („Nahrávejte dál.“ Proč by policejní zastavení měla být nahrávána.), květen 2011.

Spojené království, Policejní sbor West Midlands (2012), Stop and Search Policy (Politika zastavení a prohlídek), listopad 2012.

Spojené království, Policejní sbor West Midlands (2016), [Stop and Search Recommendations](#) (Doporučení k zastavení a prohlídce), červenec 2015 (naposledy změněno v červnu 2016).

Spojené království, Policejní sbor West Midlands (2017a), [Stop and Search in the West Midlands: Presentation to Den Hague City Council](#) (Zastavení a prohlídka ve West Midlands: prezentace městské radě Haagu), duben 2017.

Spojené království, Policejní sbor West Midlands (2017b), [New „app“ set to speed up Stop & Search process](#) (Nová aplikace má urychlit postup zastavení a prohlídky), srpen 2017.

Spojené království, Policejní sbor West Midlands (2018), [Stop and Search Scrutiny Panels](#) (Kontrolní panely pro zastavení a prohlídku), naposledy navštíveno v dubnu 2018.

Spojené království, Policejní sbor West Midlands a komisař pro trestnou činnost (2014), [Stop and Search Action Plan – Outcome of consultation](#) (Akční plán pro zastavení a prohlídku – výsledek konzultace), leden 2014.

Organizace spojených národů (OSN) (2007), *Report of the Special Rapporteur on the promotion and protection of human rights while countering terrorism* (Zpráva zvláštního zpravodaje k otázce podpory a ochrany lidských práv během boje proti terorismu), A/HRC/4/26, 29. ledna 2007.

USA, GAO (General Accounting Office) (2000), *U.S. Customs Office: better targeting of airline passengers for personal searches could produce better results* (Celní úřad USA: lepší zaměřování se na cestující leteckých dopravců, pokud jde o osobní prohlídky, by mohlo přinést lepší výsledky), GAO/GGD-00-38, březen 2000.

Van Brakel, R. (2016), „Pre-emptive big data surveillance and its (dis)empowering consequences: the case of predictive policing“ (Preventivní dohled nad daty velkého objemu a jejich dopady na zlepšení (zhoršení) postavení: případ prediktivního profilování) in: van der Sloot, B., Broeders, D. a Schrijvers, E. (eds.), *The Netherlands Scientific Council for Government Policy (Wetenschappelijke Raad voor het Regeeringsbeleid), Exploring the boundaries of big data*, Amsterdam, Amsterdam University Press, s. 117–141.

Wrench, J. (2007), *Diversity management and discrimination: immigrants and ethnic minorities in the EU* (Řízení rozmanitosti a diskriminace: přistěhovalci a etnické menšiny v EU), Aldershot, Ashgate, 2007.

Zarsky, T.Z. (2011), „Governmental Data Mining and its Alternatives“ (Vytěžování údajů ze strany správních orgánů a jeho alternativy), *Penn State Law Review*, roč. 11, č. 2, s. 285–330.

Právní předpisy EU

Základní práva

[Listina základních práv Evropské unie](#), 2012/C 326/02, Úř. věst. 2012 C 326.

[Vysvětlení týkající se Listiny základních práv EU](#), 2007/C 303/02, Úř. věst. 2007 C 303/17.

Zákaz diskriminace

[Směrnice Rady 2000/43/ES](#) ze dne 29. června 2000, kterou se zavádí zásada rovného zacházení.

[Směrnice Rady 2000/78/ES](#) ze dne 27. listopadu 2000, kterou se stanoví obecný rámec pro rovné zacházení v zaměstnání a povolání.

Ochrana údajů

[Nařízení Evropského parlamentu a Rady \(EU\) 2016/679](#) ze dne 27. dubna 2016 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů a o zrušení směrnice 95/46/ES (obecné nařízení o ochraně osobních údajů) (Text s významem pro EHP).

[Směrnice Evropského parlamentu a Rady \(EU\) 2016/680](#) ze dne 27. dubna 2016 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů příslušnými orgány za účelem prevence, vyšetřování, odhalování či stíhání trestných činů nebo výkonu trestů, o volném pohybu těchto údajů a o zrušení rámcového rozhodnutí Rady 2008/977/SVV.

Správa hranic

[Rozhodnutí Rady č. 2007/533/SVV](#) ze dne 12. června 2007 o zřízení, provozování a využívání Schengenského informačního systému druhé generace (SIS II), Úř. věst. 2007 L 205/63 (SIS II).

[Směrnice Evropského parlamentu a Rady \(EU\) 2016/681](#) ze dne 27. dubna 2016 o používání údajů jmenné evidence cestujících (PNR) pro prevenci, odhalování, vyšetřování a stíhání teroristických trestných činů a závažné trestné činnosti, Úř. věst. 2016 L 119/132.

[Nařízení Evropského parlamentu a Rady \(ES\) č. 1987/2006](#) ze dne 20. prosince 2006 o zřízení, provozu a využívání Schengenského informačního systému druhé generace (SIS II), Úř. věst. 1987 L 381/4.

[Nařízení Evropského parlamentu a Rady \(ES\) č. 767/2008](#) ze dne 9. července 2008 o Vízovém informačním systému (VIS) a o výměně údajů o krátkodobých vízech mezi členskými státy, Úř. věst. 2008 L 218/60 (*nařízení o systému VIS*).

[Nařízení Evropského parlamentu a Rady \(ES\) č. 603/2013](#) ze dne 26. června 2013 o zřízení systému „Eurodac“ pro porovnávání otisků prstů za účelem účinného uplatňování nařízení (EU) č. 604/2013 kterým se stanoví kritéria a postupy pro určení členského státu příslušného k posuzování žádosti o mezinárodní ochranu podané státním příslušníkem třetí země nebo osobou bez státní příslušnosti v některém z členských států, a pro podávání žádostí orgánů pro vymáhání práva členských států a Europolu o porovnání údajů s údaji systému Eurodac pro účely vymáhání práva a o změně nařízení (EU) č. 1077/2011, kterým se zřizuje Evropská agentura pro provozní řízení rozsáhlých informačních systémů v prostoru svobody, bezpečnosti a práva, Úř. věst. 2013 L 180/1.

[Nařízení Evropského parlamentu a Rady \(EU\) 1624/2016](#) ze dne 14. září 2016 o Evropské pohraniční a pobřežní strážci a o změně nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/399 a zrušení nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 863/2007, nařízení Rady (ES) č. 2007/2004 a rozhodnutí Rady 2005/267/ES, Úř. věst. 2016 L 251/1.

[Nařízení Evropského parlamentu a Rady \(EU\) č. 1052/2013](#) ze dne 22. října 2013, kterým se zřizuje Evropský systém ostrahy hranic (EUROSUR), Úř. věst. 2013 L 295/11.

[Nařízení Evropského parlamentu a Rady \(EU\) 2016/399](#) ze dne 9. března 2016, kterým se stanoví kodex Unie o pravidlech upravujících přeshraniční pohyb osob (Schengenský hraniční kodex).

Judikatura

Francie, Kasační soud (*Cour de Cassation*), Décision 1245, 9. listopadu 2016.

Spojené království, Sněmovna lordů, *R (na žádost Gillana a dalších) proti Commissioner of Police for the Metropolis et al.*, [2006] UKHL 12, 8. března 2006.

SDEU, C-524/06, [Heinz Huber proti Bundesrepublik Deutschland](#), 16. prosince 2008.

ESLP, [B.S. proti Španělsku](#), č. 47159/08, 24. července 2012.

ESLP, [S. a Marper proti Spojenému království](#), č. 30562/04 a 30566/04, 4. prosince 2008.

ESLP, [Gillan a Quinton proti Spojenému království](#), č. 4158/05 2010, 12. ledna 2010.

Rada pro lidská práva, *Rosalind Williams Lecraft proti Španělsku*, sdělení č. 1493/2006, 30. července 2009.

Obraťte se na EU

Osobně

Po celé Evropské unii se nachází stovky informačních středisek Europe Direct. Adresu nejbližšího střediska naleznete na internetové stránce:

https://europa.eu/european-union/contact_cs

Telefonicky nebo e-mailem

Europe Direct je služba, která odpoví na vaše dotazy o Evropské unii. Můžete se na ni obrátit:

- prostřednictvím bezplatné telefonní linky: 00 800 6 7 8 9 10 11 (někteří operátoři mohou tento hovor účtovat),
- na standardním telefonním čísle: +32 22999696 nebo
- e-mailem prostřednictvím internetové stránky:
https://europa.eu/european-union/contact_cs

Vyhledávání informací o EU

On-line

Informace o Evropské unii ve všech úředních jazycích EU jsou dostupné na internetových stránkách Europa na adrese: https://europa.eu/european-union/index_cs

Publikace EU

Publikace EU, ať už bezplatné, nebo placené, si můžete stáhnout nebo objednat na adrese: <https://op.europa.eu/cs/publications>. Chcete-li obdržet více než jeden výtisk bezplatných publikací, obraťte se na službu Europe Direct nebo na místní informační střediska (viz https://europa.eu/european-union/contact_cs).

Právo EU a související dokumenty

Právní informace EU včetně všech právních předpisů EU od roku 1951 ve všech úředních jazykových verzích jsou dostupné na stránkách EUR-Lex na adrese: <http://eur-lex.europa.eu>

Veřejně přístupná data od EU

Portál veřejně přístupných dat EU (<http://data.europa.eu/euodp/cs>) umožňuje přístup k datovým souborům z EU. Data lze bezplatně stahovat a opakovaně použít pro komerční i nekomerční účely.

Kvůli technologickému vývoji došlo k nárůstu používání profilování v široké škále oblastí a členské státy EU v nedávné době věnovaly větší pozornost využívání nástrojů profilování za účelem podpory činnosti příslušníků donucovacích orgánů a orgánů správy hranic. Profilování je legitimně používáno za účelem předcházení trestným činům, jejich vyšetřování a stíhání, jakož i za účelem předcházení nedovolenému přistěhovalectví a jeho odhalování. Protiprávní profilování ale může nalomit důvěru v orgány a stigmatizovat některé komunity.

Tento průvodce vysvětluje, co je to profilování, jaké právní rámce je upravují a proč je zákonné provádění profilování jednak nezbytné pro dodržování základních práv a jednak klíčové pro účinný výkon činnosti policie a činnosti v oblasti správy hranic. Tento průvodce rovněž poskytuje praktické pokyny k tomu, jak předcházet nezákonnému profilování v činnosti policie a v oblasti správy hranic.

FRA – AGENTURA EVROPSKÉ UNIE PRO ZÁKLADNÍ PRÁVA

Schwarzenbergplatz 11 – 1040 Vídeň – Rakousko

Tel. +43 158030-0 – Fax +43 158030-699

fra.europa.eu

facebook.com/fundamentalrights

linkedin.com/company/eu-fundamental-rights-agency

twitter.com/EURightsAgency

Úřad pro publikace
Evropské unie